Economisch Perspectief Lelystad 2030

Kansen voor groei →

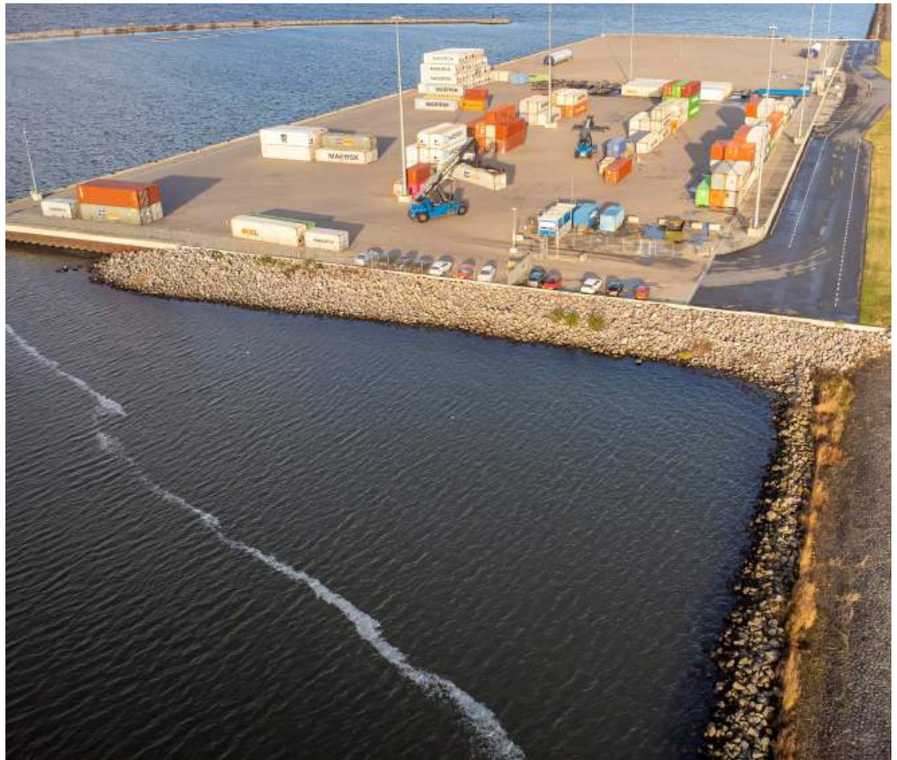

gemeente Lelystad

VOORWOORD

Lelystad, hoofdstad van de nieuwe natuur, is in 2040 een zelfstandige, sociaal veerkrachtige, duurzame, aantrekkelijke en economisch sterke stad met 100.000 inwoners. Hiervoor gaat Lelystad haar potentie volop benutten en kiest voor haar unieke kwaliteiten én de onderscheidende regionale positie. Dat is waar Lelystad voor gaat!

Lelystad groeit en geeft ruimte aan de toekomst. Dat vraagt vanuit een economisch perspectief om ruimte voor werken, innovatie en onderwijs, zodat de inwoners en ondernemers van Lelystad kunnen werken, leren en recreëren in een prettige leef-en werkomgeving. Lelystad telt nu de meeste aantal banen in haar geschiedenis en de groei van de werkgelegenheid is nodig voor een gezonde ontwikkeling als stad in balans.

Lelystad specialiseert zich en zal zich in blijven zetten om werkgelegenheid te creëren voor haar inwoners en die van de regio. Daarbij draagt Lelystad bij aan de concurrentiekracht van de gehele regio en maakt zij deel uit van sterke economische netwerken. Dit zorgt voor toegevoegde waarde voor de stad en leidt tot nieuwe samenwerkingsverbanden. Met Flevokust Haven, Bataviakwartier en Lelystad Airport (Businesspark) weten nieuwe - ook internationale - bedrijven de stad te vinden. De strategische ligging, de beschikbaarheid van infrastructuur én ruimte zorgen ervoor dat Lelystad een lokaal, regionaal en (inter)nationaal aantrekkelijk vestigingsklimaat heeft. Die kracht blijven we benutten, waarbij Lelystad haar uitstekende positie uitbouwt met de doorontwikkeling naar een hoogwaardig logistiek en maakcluster met ruimte voor natuur en vrije tijd.

Het Economisch Perspectief Lelystad 2030 biedt een actueel inzicht in onze economie en de economische opgaven voor de (middel)lange termijn. Lelystad heeft na en ondanks de coronacrisis de groei benut om het draagvlak voor voorzieningen te versterken, de stedelijke structuur te verbeteren, bedrijven en ondernemerschap zichtbaar aan de stad te binden en de werklocaties in en buiten de bestaande stad toekomstbestendig te maken. Door digitalisering, verduurzaming en technologische ontwikkelingen verandert de wereld om ons heen. Daar bereiden we ons op voor en benutten de kansen die daar uit voortkomen.

Het Economisch Perspectief Lelystad 2030 is een richting wijzend kompas voor de komende tien jaar. Economie is een belangrijke bouwsteen voor een prettige en aantrekkelijke stad. Ik nodig onze partners binnen en buiten Lelystad van harte uit om hieraan concreet bij te dragen!

Dennis Grimbergen
Wethouder Economische Zaken

INHOUDSOPGAVE

1. Inleiding **4**
1.1 Aanleiding 4
1.2 Leeswijzer 5

2. Ambitie: kanteling naar regionaal gespecialiseerde economie **6**

3. Analyse: waar staat Lelystad nu **10**
3.1 Demografie: de schaalsprong naar 100.000 inwoners gaat niet vanzelf 10
3.2 Ontwikkeling werkgelegenheid: groei door nieuwe vestigers 10
3.3 Kanteling van de sectorstructuur: logistiek als belangrijke banenmotor 11
3.4 Bedrijfsdynamiek: aandacht voor doorontwikkeling van starters en micro-bedrijven 12
3.5 Beroepsbevolking: uitdagingen op de regionale arbeidsmarkt 12
3.6 Pendel: sterke relatie met omliggende regio (MRA) 13

4. Trends en ontwikkelingen **14**
4.1 Toenemend economisch belang van metropolen in relatie tot Lelystad 14
4.2 Schaalvergroting binnen de dienstverlening 15
4.3 Groei e-commerce: toename logistieke behoefte 15
4.4 Transitie naar een circulaire en duurzame economie en niet-fossiele energie opwekking 16
4.5 Technologische ontwikkelingen gaan steeds sneller (digitalisering) 17
4.6 Transitie op de arbeidsmarkt 17
4.7 Belang van sociaal ondernemerschap 18
4.8 Opening Luchthaven 18
4.9 Relatie met wonen 19
4.10 De impact van de coronacrisis 19

5. Inzet en economische opgaven van Lelystad **20**
5.1 Opgaven van Lelystad 20
5.2 Uitwerking van de opgaven 21

6. Uitvoering **51**

Bijlage 1: Economische Analyse Lelystad **54**
Bijlage 2: Groslijst **66**

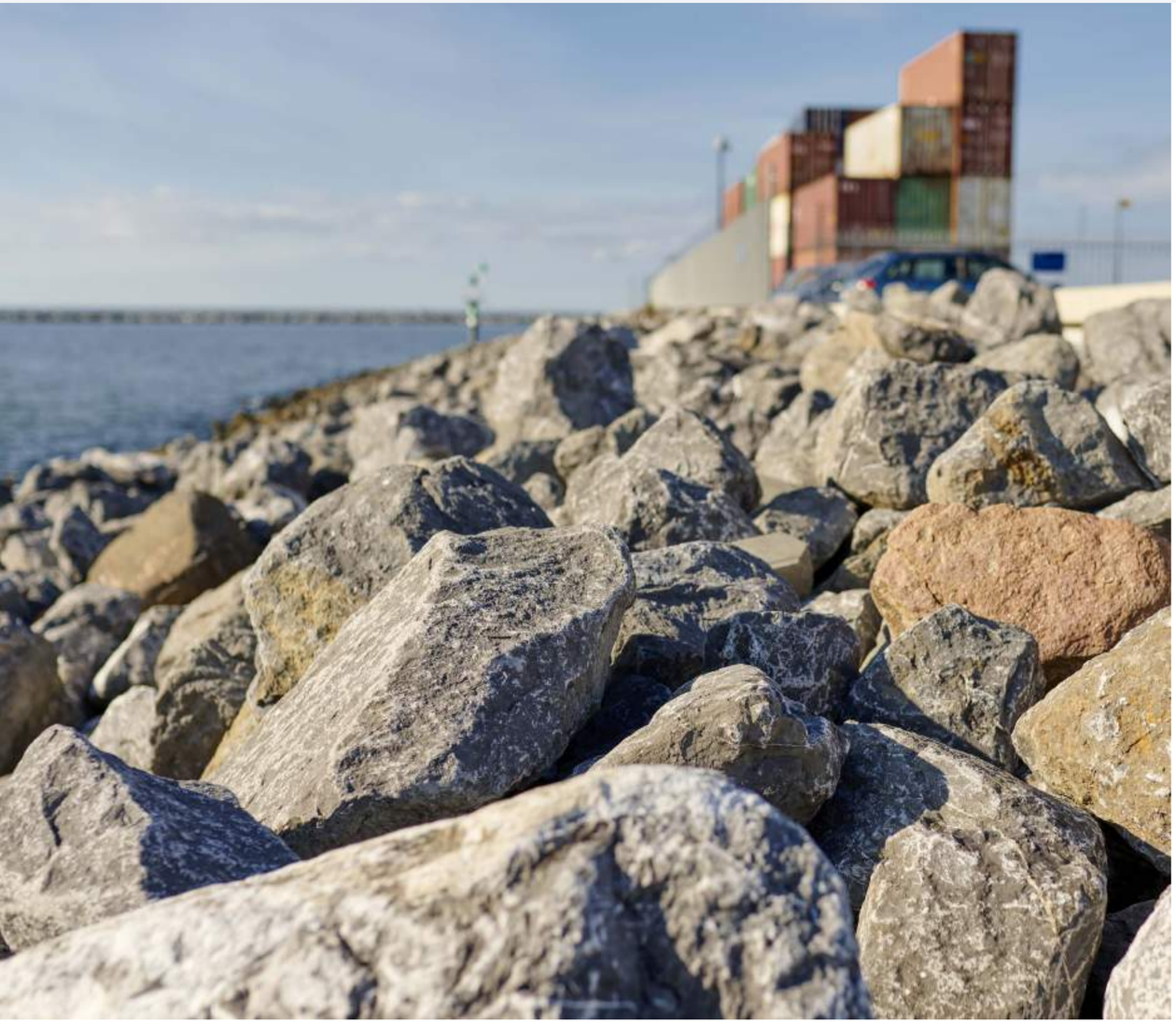

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

Lelystad is als 'nieuwe stad' nog volop in ontwikkeling. De afgelopen jaren is er in diverse trajecten zoals de Omgevingsvisie en Lelystad Next Level in verschillende samenstellingen nagedacht over de economische koers van Lelystad. Deze gedachten en perspectieven zijn vastgelegd in onder andere de Strategische Agenda Lelystad Next Level, het Ruimtelijk Raamwerk, de Omgevingsvisie Lelystad 2040[1] en het Koersdocument Lelystad 2040. Op dit moment beschikt Lelystad echter niet over één overkoepelend, actueel en breed gedragen economisch beleidsstuk dat de economische koers voor de komende jaren beschrijft.

De meest recente economische visie dateert uit 2003[2] en is in 2011[3] en 2014[4] door het college geëvalueerd. In de door de raad vastgestelde visie "Naar een sterke economie in Lelystad" (2003) is gekozen om in te zetten op het zogenaamde industrieel-logistiek profiel: een meer op goederen gerichte economie. In 2011 en 2014 is deze richting voor Lelystad nog steeds een kansrijke profilering gebleken. Structurele ontwikkelingen in de economie en een toename in belang van stedelijke regio's zorgen voor krachten die van invloed zijn op en van nut zijn voor de stedelijke

[1] De Omgevingsvisie Lelystad 2040 is een strategische visie voor de fysieke leefomgeving, waarin de ambities uit het Koersdocument Lelystad 2040 ruimtelijk worden uitgewerkt. Een eerste versie van deze Omgevingsvisie is op 22 juni 2021 vastgesteld. Deze wordt komende jaren doorontwikkeld van een Omgevingsvisie 1.0 dat het nu is tot de uiteindelijke Omgevingsvisie Lelystad 2040.
[2] De visie "Naar een sterke economie in Lelystad" (vastgesteld 11 december 2003).
[3] Strategisch Acquisitiebeleid, Gemeente Lelystad, 2011.
[4] Strategisch Acquisitiebeleid, Gemeente Lelystad, 2014.

economie van Lelystad. Langjarig is er een kanteling zichtbaar van een economie die past bij een provinciehoofdstad met een regionale verzorgingsstructuur naar die van een gespecialiseerde economie in een groter stedelijk netwerk. Zowel de Strategische Agenda behorende bij Lelystad Next Level als het Koersdocument Lelystad 2040 (2019) bevestigen deze kanteling met de inzet op een regionaal gespecialiseerde economie en benoemen dit als kans om te komen tot een robuuste economische structuur die zorgt voor vergroting van de stabiliteit van de stedelijke economie van Lelystad. Hierbij beschrijft de Strategische Agenda de opgaven en kansen om Lelystad naar een 'next level' te brengen en bevat het koersdocument een samenhangende koers voor de fysieke, sociale en economische ontwikkeling van de stad. Het koersdocument dient als overkoepelend handvat voor het uitwerken van verschillende visiedocumenten zoals het Economisch Perspectief Lelystad 2030.

Daar waar Lelystad Next Level, de Omgevingsvisie Lelystad 2040 en het koersdocument zich richten op de lange termijn, richt het Economisch Perspectief Lelystad 2030 zich op de jaren tot 2030. In economische termen is 2040 een "stip óver de horizon". De komende twintig jaar zal er namelijk zoveel veranderen, dat het nu nog niet mogelijk is om het pad naar de nieuwe economie van 2040 volledig uit te stippelen. Binnen de context van Lelystad Next Level zullen we onze inzichten van lange termijn macro-economische ontwikkelingen verdiepen en focussen we ons op specifieke kansen die zich voor Lelystad voordoen.

Het Economisch Perspectief Lelystad 2030 draagt bij aan de ambities en kernopgaven van Lelystad Next Level en geeft een duidelijk streefbeeld voor de komende jaren tot 2030. Het is een open uitnodiging aan de verschillende partners om een bijdrage te leveren aan de realisatie van dit streefbeeld. Het Economisch Perspectief Lelystad 2030 bevat de koers met bijbehorende handelingsstrategieën om tot dit streefbeeld te komen die middels een uitvoeringsprogramma samen met de verschillende partners geconcretiseerd zal worden. Hiermee beschikt de gemeente weer over een actuele, breed gedragen economische koers voor de komende jaren die dient als strategisch en kaderstellend instrument ten behoeve van de realisatie van de (economische) opgaven van Lelystad.

1.2 Leeswijzer

Het Economisch Perspectief Lelystad 2030 geeft inzicht in het gewenste economische streefbeeld zoals is vastgesteld in de Strategische Agenda Lelystad Next Level en het Koersdocument Lelystad 2040. In hoofdstuk 2 zijn de economische ambities van Lelystad samengevat. Om de beschreven economische ambities voor de lange termijn te kunnen verwezenlijken is het van belang om inzicht te hebben in de huidige economische situatie. In hoofdstuk 3 wordt op basis van een cijfermatige analyse dit inzicht gegeven.

De economie van Lelystad staat niet op zichzelf. Verschillende trends en ontwikkelingen zijn van invloed op de economische ontwikkeling van Lelystad. In hoofdstuk 4 zijn de belangrijkste trends en ontwikkelingen in het licht van de economische ambities van Lelystad uitgewerkt. Vervolgens beschrijft hoofdstuk 5 de economische opgaven wat er voor Lelystad nodig is om van de huidige (H3) tot de gewenste (H2) economische situatie te komen rekening houdend met voor Lelystad relevante trends en ontwikkelingen (H4). Deze opgaven maken inzichtelijk waar Lelystad nu staat, waar Lelystad in 2030 wil staan en wat er nodig is om daar te komen. Tot slot wordt in hoofdstuk 6 uiteengezet hoe invulling kan worden gegeven aan de verdere uitwerking en het realiseren van de verschillende opgaven.

2. AMBITIE

Kansen voor groei in een regionaal gespecialiseerde economie.
In 2019 is de Strategische Agenda Lelystad Next Level vastgesteld. Deze agenda is voortgekomen uit een intensieve analyse per deelonderwerp, waar economie er één van was. Een analyse met zowel inwoners en partners uit de stad als experts op het onderwerp. De Strategische Agenda Lelystad Next Level beschrijft de opgaven en kansen om Lelystad naar een 'next level' te brengen en is tevens een belangrijke bouwsteen voor het Koersdocument Lelystad 2040 geweest.

Dit Koersdocument Lelystad 2040 presenteert een samenhangende koers voor de fysieke, sociale en economische ontwikkeling van Lelystad met richtinggevende kaders voor verschillende opgaven waarvoor Lelystad zich gesteld ziet. Zo ligt er een uitdaging om meer inwoners een hogere economische status te laten verkrijgen voor meer balans en draagkracht van de bevolking, een uitdaging voor voldoende publieke en commerciële voorzieningen en een uitdaging om het regionaal potentieel als vestigingsplaats voor ondernemers en als aantrekkelijke woongemeente beter te benutten. Daartoe is de volgende hoofdambitie geformuleerd:

Lelystad, hoofdstad van de nieuwe natuur, is in 2040 een zelfstandige, sociaal veerkrachtige, duurzame aantrekkelijke en economisch sterke stad met 100.000 inwoners. Hiervoor gaat Lelystad haar potentie volop benutten en kiest voor haar unieke kwaliteiten en onderscheidende regionale positie.

Een sterke economie levert een belangrijke bijdrage aan deze ambitie door de economische ontwikkeling in te zetten voor het versterken van de sociaaleconomische structuur van de stad en voor brede welvaart: de verbetering van de sociale en economische situatie van haar inwoners.

In het Economisch Perspectief Lelystad 2030 zijn de stedelijke ambities uit het Koersdocument Lelystad 2040 en de Strategische Agenda Lelystad Next Level geconcretiseerd om de voorwaarden te creëren voor een sterke economie, passend bij een groei van het aantal inwoners naar meer dan 100.000 in 2040[5]. Daarvoor zet Lelystad in op het verder bouwen aan haar potentie, haar unieke kwaliteiten en de regionale positie die de stedelijke economie van Lelystad inneemt. Hierbij zijn de eerder vastgestelde uitgangspunten uit het Koersdocument leidend:

- Sterke stad in de regio
- Regionaal gespecialiseerde economie
- Leven lang ontwikkelen
- 10.000 extra voltijdsbanen in 2040[6]

Sterke stad in de regio

In 2040 is Lelystad gegroeid naar meer dan 100.000 inwoners en een sterke, onderscheidende speler in regionale netwerken. De economische dynamiek heeft een positieve spin-off op het inwoneraantal en de werkgelegenheid. Lelystad heeft de groei benut om het draagvlak voor het voorzieningenniveau te versterken, de stedelijke structuur te verbeteren en gebieden aantrekkelijker te maken. De stad komt steeds centraler te liggen tussen de kerngebieden Amsterdam, Amersfoort, Zwolle en Almere. Binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is Lelystad de stad die ruimte heeft om te ontwikkelen voor nieuwe inwoners, bezoekers en bedrijven.

Regionaal gespecialiseerde economie

In 2040 heeft Lelystad een robuuste economische structuur met meer bedrijvigheid en meer werkgelegenheid en maakt deel uit van sterke economische netwerken. Ze heeft zich gespecialiseerd, levert een krachtige regionale meerwaarde en de beroepsbevolking heeft hierop afgestemde skills en benodigde kennis en kunde. Lelystad is een belangrijke economische speler in de regio. Mensen trekken naar Lelystad omdat de werkgelegenheid sterk groeit. De multimodale bereikbaarheid wordt daarbij ten volle benut en Lelystad neemt een stevige positie in als circulaire, multimodale, logistieke hub. Hiermee verzilvert Lelystad de reeds aanwezige kracht en kansen. Dat wil onder meer zeggen:

- Het inspelen op de kansen van de ontwikkeling van Airport Lelystad;
- Doorontwikkeling van (hoogwaardige) logistiek en maakindustrie;
- Het uitbouwen van de vrijetijdseconomie, en;
- Een optimale benutting van de potentie van de secundaire agrofood sector (voedselverwerking en bijbehorende logistiek).

[5] Eind 2020 heeft de raad een amendement aangenomen dat het college opdraagt de ambitie uit te spreken een bod aan het Rijk te doen van de positionering van 40.000 woningen tot 2040 en daarmee door te groeien naar een stad met potentieel meer dan 150.000 inwoners. Dit Economische Perspectief richt zich op de middellange termijn (2030). Wat de impact van deze verhoging van ambitie is, wordt nader uitgewerkt in o.a. Lelystad Next Level, de Omgevingsvisie die doorkijken tot 2040. T.z.t. zal die impact ook via het uitvoeringsprogramma behorende bij dit perspectief aan de orde komen.

[6] Deze ambitie van 10.000 extra voltijds arbeidsplaatsen staat niet in het Koersdocument maar is een operationalisering van de groeiambitie die in het Uitvoeringsprogramma Lelystad Next Level heeft plaatsgevonden.

De nieuwe werkgelegenheid in de logistiek en het toerisme rond bijvoorbeeld de luchthaven en Flevokust, gekoppeld aan verschillende vormen van maakindustrie, zorgt er daarnaast voor dat steeds meer inwoners binnen Lelystad zelfstandig in eigen inkomen kunnen voorzien.

Lelystad zet in op een economie die toekomstbestendig is in het licht van de transities (energie, circulair, klimaat en digitaal). Een economie die floreert door samen te werken en meer economische activiteit te ontplooien. Belangrijke werkgebieden als Lelystad Airport Businesspark (LAB), Lelystad Airport en Flevokust Haven bieden ruimte voor duurzame economische ontwikkelingen. Een florerend Stadshart en Bataviakwartier genereren werkgelegenheid in de detailhandel, horeca en leisure/(water)recreatie. We ondersteunen deze gebieden, geven ze ontwikkelruimte en zetten woningbouw hier in ter vergroting van het draagvlak. Een goede fysieke bereikbaarheid van de economische kerngebieden is een belangrijke voorwaarde.

Leven lang ontwikkelen

Lelystad heeft een solide sociaaleconomische basis die het fundament vormt voor een vitale, duurzame ontwikkeling van de stad. Iedereen doet mee. Het onderwijs is kwalitatief hoogstaand, aantrekkelijk en onderscheidend. De bevolking is opgeleid, aansluitend bij het economische profiel van de stad: een belangrijke vestigingsplaatsvoorwaarde voor bedrijven. De opleidingen sluiten aan bij de behoeften vanuit de praktijk. Onderwijs, ondernemers en overheid werken hierin intensief samen (triple helix).

Steeds meer Lelystedelingen, ook die al lange tijd niet actief op de arbeidsmarkt zijn, vinden een baan in Lelystad. Door goed onderwijs dat past bij de vraag worden meer instromers op de arbeidsmarkt opgeleid voor de lokale arbeidsmarkt. Met gerichte scholingsprogramma's voor werkenden en werkzoekenden, ook met afstand tot de arbeidsmarkt, kan een deel van deze banen ook worden ingevuld door Lelystedelingen.

10.000 extra voltijdsbanen in 2040

In het Uitvoeringsprogramma van Lelystad Next Level is de groeiambitie geoperationaliseerd tot een kwantitatieve groei van de werkgelegenheid van 10.000 extra voltijds arbeidsplaatsen in 2040. Deze ambitie kent haar oorsprong in de economische visie "Naar een sterke economie van Lelystad"[7] waarin een werkgelegenheidsfunctie[8] (wf) is geformuleerd van 40: 32.000 voltijdsbanen bij het behalen van 80.000 inwoners . Sindsdien heeft de werkgelegenheid in Lelystad zich gunstig ontwikkeld. Vlak voor het afkondigen van de Corona-maatregelen (16 maart 2020) had Lelystad het hoogste aantal banen ooit: 38.320 waarvan 31.910 voltijds. Ook de werkgelegenheidsfunctie heeft zich positief ontwikkeld en had in 2020 een waarde van 42%.

[7] Naar een sterke economie in Lelystad - Visie op Werken, Gemeente Lelystad, 2003
[8] Werkgelegenheidsfunctie = het aantal voltijdsbanen op 100 inwoners.
[9] Deze ambitie is vastgelegd in het Masterplan Versnelde Groei, Gemeente Lelystad, 1998.

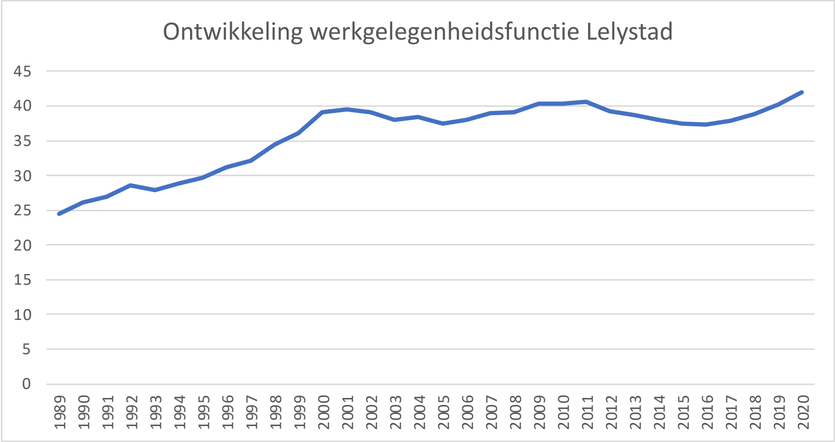

Bron: Onderzoek & Statistiek Gemeente Lelystad, 2021

Om de werkgelegenheidsfunctie van 42% vast te houden in combinatie met de ambitie om door te groeien naar een stad met 100.000 inwoners betekent dit een streven naar 42.000 voltijdsbanen in 2040. Op basis van het huidige aantal voltijdsbanen van ongeveer 32.000 is het doel een werkgelegenheidsgroei van 10.000 extra voltijdsbanen te realiseren.

Met deze ambities zet Lelystad, door samenwerking en regionale positionering, in op:

- Een helder economisch profiel met aanscherping van de economische propositie van Lelystad voor de regio;
- Een toekomstgerichte economie die zich focust op enkele belangrijke sectoren, als logistiek, maakindustrie en toerisme en recreatie;
- Een sterke identiteit als hoofdstad van de nieuwe natuur, kuststad en logistieke hub;
- Een stad met een economie waarin toerisme en recreatie, circulaire economie en duurzaamheid logische accenten zijn;
- Het aantrekken van nieuwe kansrijke en sterke bedrijven en stimuleren werkgelegenheid in de buurt;
- Het afstemmen van een groter deel van ons onderwijsaanbod op de werkgelegenheid die er is en komen gaat, zodat onderwijs en arbeidsmarkt beter op elkaar aansluiten;
- Het samen vormgeven van onderwijsprogramma's door bedrijven en onderwijsinstellingen;
- Het stimuleren van het toekomstbestendig maken van de logistieke sector door verder te kijken dan vervoer alleen;
- Een goed ondernemersklimaat door structurele samenwerking tussen bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en overheden;
- De (toekomstige) ontwikkeling van Lelystad Airport, als plek waar deze samenwerking voor meer innovatie en werkgelegenheid zorgt;
- Vernieuwing van het Stadshart en voldoende ruimte om te ondernemen.

3. ANALYSE

Waar staat Lelystad nu?
Om de beschreven economische ambities voor de lange termijn te kunnen verwezenlijken is het van belang om inzicht te hebben in de huidige economische situatie. Dit inzicht is gevormd op basis van een cijfermatige analyse die specifiek voor het Economisch Perspectief Lelystad 2030 is opgesteld . In dit hoofdstuk wordt op basis van genoemde analyse stilgestaan bij de huidige sociaal economische situatie van Lelystad door achtereenvolgend in te gaan op de demografie, de werkgelegenheid, de sectorstructuur, de bedrijfsdynamiek, de beroepsbevolking en de pendel.

3.1 Demografie: de schaalsprong naar 100.000 inwoners gaat niet vanzelf

Lelystad heeft de afgelopen jaren een geleidelijke groei doorgemaakt en telde op 1 januari 2022 81.215 inwoners en heeft daarmee de grens van 80.000 inwoners inmiddels doorbroken. De groei van de afgelopen jaren is een gevolg van een combinatie van zowel natuurlijke aanwas (positief geboorte/sterftesaldo) alsmede een vestigingsoverschot. Vooral het vestigingssaldo laat over de tijd veel variatie zien, maar is de laatste jaren positief. Wat daarbij opvalt is dat dit positieve saldo met name bepaald wordt door een instroom van nieuwe inwoners uit de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Dit geeft aan dat Lelystad de laatste jaren binnen deze regio aantrekkelijker is geworden als vestigingsplaats.

De bevolkingsgroei van de laatste jaren lijkt zich door te zetten. Verschillende bevolkingsprognoses laten ook voor de aankomende decennia een groei van het inwonertal van Lelystad zien. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de natuurlijke aanwas (vergrijzing) op termijn af zal nemen, waardoor Lelystad voor verdere groei van de stad steeds meer afhankelijk wordt van een vestigingsoverschot. Om de groeiambitie te behalen dient Lelystad een aantrekkelijkere gemeente te worden voor nieuwe inwoners uit de rest van Nederland. Een sterke en groeiende economie zal één van de drijvende krachten hierachter moeten zijn.

3.2 Ontwikkeling werkgelegenheid: groei door nieuwe vestigers

De afgelopen jaren heeft Lelystad goed weten te profiteren van de hoogconjunctuur. Lelystad kende een aanzienlijke werkgelegenheidsgroei en de werkloosheid daalde tot een historisch laag gemiddelde van 4% in 2019. De cijfers over 2020, gemeten ten tijde van de coronapandemie, laten een lichte stijging van de werkloosheid zien naar 4,3%. De verwachting is dat dit een tijdelijk 'coronaeffect' is en dat de daling van de voorgaande jaren zich door zal zetten. Verder toont de langjarige ontwikkeling van de werkgelegenheid dat sinds begin deze eeuw de werkgelegenheidsontwikkeling in Lelystad structureel boven het landelijk gemiddelde ligt. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat Lelystad in termen van werkgelegenheid gevoelig is voor conjunctuurschommelingen. In een economisch minder goede periode neemt de werkgelegenheid sneller af, terwijl in een periode van hoogconjunctuur de werkgelegenheid ook weer sneller toeneemt.

De bovengemiddelde groei in werkgelegenheid van de laatste jaren is met name afkomstig uit de vestiging van nieuwe bedrijven en minder uit de groei van bestaande bedrijven. De afgelopen vijf jaar bestond de werkgelegenheidsgroei door reeds gevestigde bedrijven uit ongeveer 3.150 arbeidsplaatsen, terwijl in dezelfde periode nieuwe bedrijven die zich in Lelystad hebben gevestigd met de creatie van 7.850 arbeidsplaatsen voor bijna een drie maal zo hoge toename van de werkgelegenheid zorgden.

[10] Bijlage 1, Economische analyse Lelystad, E&E advies, oktober 2021.

3.3 Kanteling van de sectorstructuur: logistiek als belangrijke banenmotor.

Op basis van een vergelijking van de sectorstructuur kent Lelystad in vergelijking met Nederland een licht onderscheidend profiel. Lelystad kent een omvangrijke quartaire sector (niet-commerciële dienstverlening), passend bij een regionaal verzorgend profiel als provinciehoofdstad. Tegelijkertijd kent Lelystad ook een oververtegenwoordiging van de handelssector, als gevolg van een concentratie van logistieke activiteiten.

De laatste 15 jaar is er dan ook een tweetal bewegingen zichtbaar in de sectorstructuur van Lelystad. Ondanks dat Lelystad nog steeds een omvangrijke quartaire sector kent, loopt de werkgelegenheid in de dienstverlening terug[11]. Aan de andere kant neemt de werkgelegenheid in de meer op goederen gerichte bedrijfssectoren (groothandel, maakindustrie, secundaire agrofood en logistiek) toe. Vooral de toename in werkgelegenheid binnen de logistieke sector en secundaire agrofood valt hierbij op[12]. Dit laatste compenseert het verlies aan werkgelegenheid in de dienstverlenende sectoren. Deze 'kanteling' in de sectorstructuur, waarbij het verzorgende karakter afneemt en de stuwende bedrijvigheid toeneemt, is voor het eerst gesignaleerd in 2011[13]. Dit is later nog verschillende malen bevestigd[14] en blijkt tevens uit de ontwikkeling van de vraag naar werklocaties. Zo is in onderstaande figuren te zien dat de hoeveelheid uitgegeven bedrijventerrein flink is toegenomen[15], terwijl het kantoorgebruik[16] en de totale kantorenvoorraad[17] sinds 2010 zijn afgenomen.

Bron: Economische Analyse Lelystad, E&E advies, oktober 2021

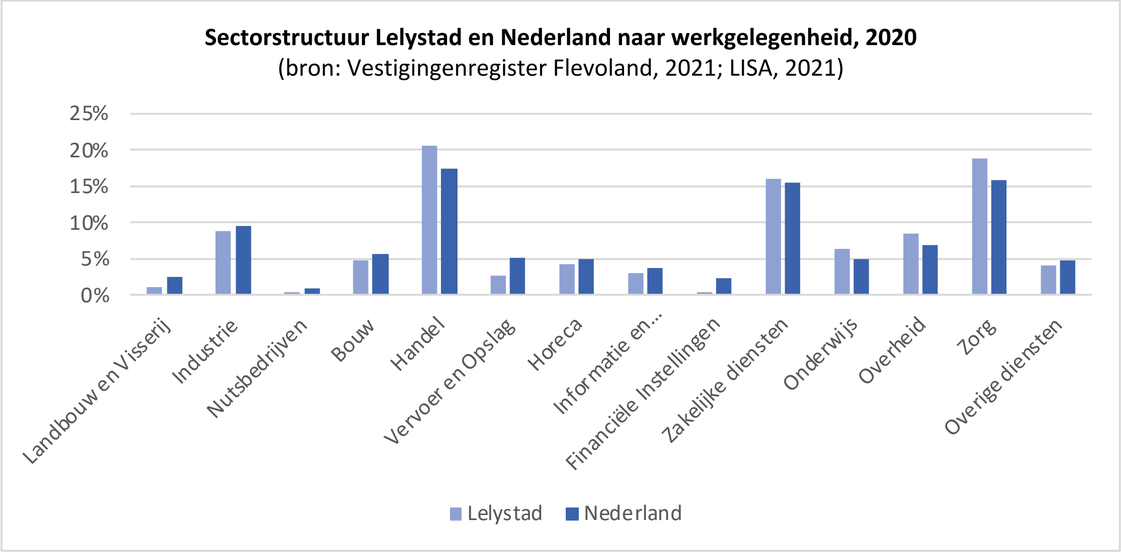

[11] Met name in de commerciële dienstverlening.
[12] Zie bijlage 1, Economische analyse Lelystad, E&E Advies, oktober 2021, figuur 22, pp. 17-20.
[13] Economisch Perspectief Lelystad, 2011, P. Tordoir.
[14] Strategisch Acquisitiebeleid Lelystad, gemeente Lelystad, 2014; Economie Lelystad in Perspectief, 2018, P. Tordoir; "Lelystad Next Level Economie - Nu de kanteling versnellen!", LNL Tafel Economie, maart 2019.
[15] Diverse Monitors Werklocaties Plabeka 2016 t/m 2021, MRA. Deelregio Almere/Lelystad kennen de hoogste uitgifte bedrijventerreinen.
[16] Kantorenvisie Lelystad, Bureau Buiten, 2017.
[17] Div jaargangen van de Monitor Plabeka, MRA Plabeka.

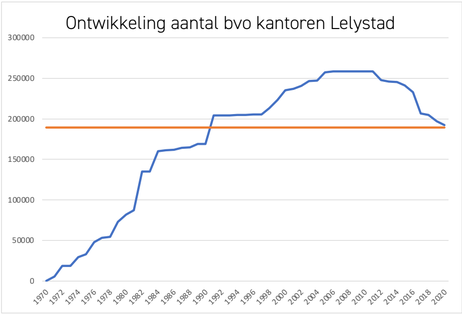

Bron: Gemeente Lelystad, 2021

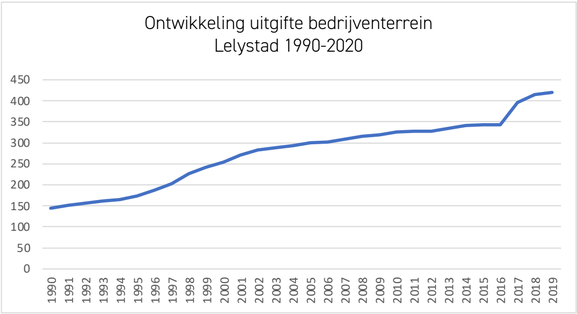

Bron: Gemeente Lelystad, 2020

De genoemde kanteling hangt samen met structurele ontwikkelingen in de economie die zorgen voor krachten die van invloed zijn op de stedelijke economie van Lelystad. In het volgende hoofdstuk wordt nader op deze ontwikkelingen ingegaan.

3.4 Bedrijfsdynamiek: aandacht voor doorontwikkeling van starters en micro-bedrijven

Lelystad kent een gezonde bedrijvendynamiek: er worden relatief veel nieuwe ondernemingen opgestart. Net als in een groot deel van Nederland blijkt echter dat slechts een zeer beperkt aantal van deze bedrijven in staat is door te groeien, terwijl het juist de snelgroeiende bedrijven (scale-ups) zijn die gezamenlijk een disproportioneel grote bijdrage leveren aan de werkgelegenheidsontwikkeling in Nederland. Dit, samen met de waarneming dat er in Lelystad bovengemiddeld veel bedrijven worden opgeheven, geeft aan dat de doorontwikkeling van starters en micro-bedrijven aandacht vraagt. Nieuw ondernemerschap en doorontwikkeling van de bestaande bedrijvigheid in Lelystad is van belang om de groeiambities van Lelystad te kunnen realiseren. Dit is tevens van belang voor de toekomstbestendigheid van de Lelystadse economie.

3.5 Beroepsbevolking: uitdagingen op de regionale arbeidsmarkt

Uit de verschillende bevolkingsprognoses blijkt dat Lelystad overeenkomstig de groeiambitie de aankomende jaren blijft groeien. Dit heeft een positief effect op het toekomstig beschikbare arbeidspotentieel in Lelystad. Evenals in de rest van Nederland zal ook in Lelystad sprake zijn van vergrijzing. Wat echter opvalt is dat op de lange termijn (tot 2050) in Lelystad zowel het aantal jongeren (0-15 jaar) als het aantal in de potentiële beroepsbevolking (15 – 65 jaar) toeneemt[18].

Een vergelijking van het opleidingsniveau van de beroepsbevolking van Lelystad met die van Nederland laat zien dat de beroepsbevolking van Lelystad naar verhouding lager is opgeleid dan landelijk. Daarbij blijft de trend waarbij het opleidingsniveau van de beroepsbevolking toeneemt in Lelystad ondanks een stijging iets achter bij het landelijke beeld. Lelystad heeft een beroepsbevolking met veel MBO geschoolde medewerkers en ondernemers. De Lelystadse vacatures voor hoger opgeleide kenniswerkers worden veelal ingevuld door werknemers van buiten Lelystad. Verder is het opvallend dat, ondanks de forse groei van de werkgelegenheid, er een groep Lelystedelingen is die niet in staat is geweest om te profiteren van de economische groei van de stad. Het onbenutte arbeidspotentieel in Lelystad is bovengemiddeld groot. Daarbij is de beroepsbevolking in Lelystad gevoelig gebleken voor conjunctuurschommelingen. In tijden van laagconjunctuur loopt de werkloosheid in Lelystad sneller op dan in de omliggende regio. De wendbaarheid en weerbaarheid van de Lelystadse beroepsbevolking vraagt dan ook aandacht.

[18] Bijlage 1, Economische analyse Lelystad, E&E Advies, oktober 2021, figuur 5, p. 6-7

3.6 Pendel: sterke relatie met omliggende regio (MRA)

De groei van de werkgelegenheid van de afgelopen jaren heeft ertoe geleid dat het aantal arbeidsplaatsen ten opzichte van de omvang van de bevolking is toegenomen. Hiermee heeft de werkgelegenheidsfunctie van Lelystad (42%) het landelijke gemiddelde (43%) genaderd.

Gemeente	Aantal inwoners	Aantal voltijd banen	Werkgelegenheids-functie
Haarlemmermeer	156.039	136.349	87
Amsterdam	872.779	571.751	66
Leiden	125.174	64.460	51
Amersfoort	157.279	76.278	48
Amstelveen	91.691	44.321	48
Alkmaar	109.444	48.783	45
Dordrecht	119.300	51.815	43
Lelystad	**78.598**	**32.946**	**42**
Haarlem	162.961	58.779	36
Almere	211.840	72.714	34

Bron: allecijfers.nl en LISA (2020)

Echter, ondanks deze positieve ontwikkeling is een deel van de beroepsbevolking nog steeds afhankelijk van arbeidsplaatsen elders. De vraag is in hoeverre dat problematisch is gezien de omvang van de regionale arbeidsmarkt. Uit pendelcijfers blijkt dat Lelystad in die zin een grote economische verwevenheid met de omliggende regio kent. Van de werkgelegenheid in Lelystad wordt op dit moment 55% ingevuld door mensen die elders wonen. Tegelijkertijd is 60% van de werkzame beroepsbevolking van Lelystad werkzaam buiten de eigen gemeente. Het overgrote deel daarvan is werkzaam binnen de MRA (vooral Almere, Amsterdam, Haarlemmermeer).

4. TRENDS EN ONTWIKKELINGEN

De economie van Lelystad staat niet op zichzelf. Ontwikkelingen op de woningmarkt, van de leefomgeving en bereikbaarheid zijn van belang voor het functioneren van de stedelijke economie. Daarnaast zijn er diverse trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op de economische ontwikkeling van Lelystad. Deze (veelal globale) trends en ontwikkelingen liggen grotendeels buiten de invloedssfeer van de gemeente, maar hebben wel een impact op de toekomstbestendigheid van de economie in Lelystad. Het is daarom belangrijk dat de economie kan anticiperen op deze trends en ontwikkelingen. De belangrijkste trends en ontwikkelingen in het licht van de economische ambities van Lelystad zijn hieronder nader uitgewerkt.

4.1 Toenemend economisch belang van metropolen in relatie tot Lelystad

De benoemde kanteling in de sectorstructuur kent haar oorsprong onder andere in een verschuivende positie van Lelystad ten opzichte van haar omgeving. De economische ontwikkeling van en kansen voor de stad moeten dan ook begrepen worden tegen de achtergrond van haar ligging en economische positie in het brede verband van het verstedelijkte gebied nabij Lelystad. Een structurele ontwikkeling die in deze paragraaf wordt toegelicht.

Metropolen: de nieuwe economische orde

Wereldwijd groeien steden, metropolen en stadregio's de laatste decennia sterk. Deze groei wordt onder andere veroorzaakt doordat bedrijven, met clustering van economische activiteiten schaal- en synergievoordelen kunnen behalen. Deze steden en regio's kennen agglomeratievoordelen (urbanisatie- en lokalisatievoordelen) die zorgen voor bovengemiddelde economische groei in termen van werkgelegenheid en in bruto regionaal product[19]. De aantrekkingskracht en het economisch belang van deze regio's op en voor bedrijven en arbeidskrachten neemt hierdoor permanent toe. Dit heeft als gevolg dat de nationale welvaart en concurrentiekracht van landen voor een belangrijk deel bepaald wordt door de economische kracht van enkele metropolen/stadsregio's. Het effect hiervan is dat het sub-nationale schaalniveau (stads- of metropoolregio's) de nieuwe 'economische orde' aan het worden is die de nationaal georganiseerde economie op onderdelen vervangt.

Metropoolregio Amsterdam: structurele groei van nationaal belang

Deze ontwikkeling zien we in Nederland terug in en rond Amsterdam binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA). De MRA huisvest 300.000 bedrijven die goed zijn voor 1,5 miljoen banen. Met een sterke mix van grote, middelgrote en kleine bedrijven, start-ups, scale-ups en multinationals is de MRA een van de Europese economische topregio's . Hier is het laatste decennium sprake van een sterke, structurele economische dynamiek en verstedelijking die zich naar verwachting de komende jaren door zal zetten. Het betreft een nationale economische kernzone die een algemene economische functie heeft in mondiale stromen van kennis, handel en dienstverlening. Het vormt in toenemende mate één grote markt voor arbeid, toeleveringen en voorzieningen, waardoor de regio kan profiteren van agglomeratievoordelen en zich zo kan meten met metropolen als Londen en Parijs. De MRA is een sterk verbonden regio, die functioneert als een samenhangend daily urban system: als één grote stad. De

[19] Verdieping van groei, specialisatie en diversiteit in de Metropoolregio Amsterdam, juli 2021, NEO Observatory, Dr. Walter J.J. Manshanden.

agglomeratiekracht van de regio maakt de MRA een belangrijke motor van de Nederlandse economie. Hier wordt 20 procent van de economische productie van Nederland gegenereerd.

Onder invloed van agglomeratievoordelen en aantrekkingskracht op bepaalde economische activiteiten en kenniswerkers heeft Amsterdam en haar directe omgeving de laatste decennia dan ook een enorme groei laten zien. Hierdoor is ruimtegebrek in deze delen van de MRA aan het ontstaan. Zo blijkt bijvoorbeeld uit haar bedrijventerreinenstrategie dat Amsterdam binnen afzienbare tijd haar eigen groei niet meer kan accommoderen. Dit ruimtegebrek leidt er toe dat de prijzen stijgen in deze delen van de regio en dat zowel bedrijven als inwoners een plek verder van het centrale deel zoeken. Deze overloop naar andere delen van de regio is een 'natuurlijk' gevolg van de prijs- en ruimtedruk die in de centrale delen is ontstaan, waardoor de metropool Amsterdam steeds verder 'uitdijt'.

Effect van groeiende metropolen in Nederland op Lelystad

Lelystad is centraal gelegen tussen twee stedelijke regio's die de afgelopen jaren zijn blijven groeien: de Amsterdamse en de Zwolse regio. De toegenomen netwerkkwaliteiten van Lelystad van de afgelopen jaren hebben bijgedragen aan een verdere integratie van Lelystad in deze stedelijke systemen. Denk hierbij aan de storingsvrije verbinding Schiphol-Amsterdam-Almere door de verbreding van A6-A1-A9/A10 en de verbetering van de spoorverbinding met de komst van de Hanzelijn die Lelystad van aansloot op het nationale spoorwegennet. Verder heeft Lelystad met Flevokust Haven tevens aansluiting gekregen op het nationale binnenvaartnetwerk met in potentie short sea shipping via Kornwerderzand. Door deze toegenomen netwerkkwaliteiten ligt Lelystad steeds nadrukkelijker in krachtenvelden die invloed hebben op de ruimtelijke spreiding van economische activiteiten alsmede de woning- en de arbeidsmarkt.

4.2 Schaalvergroting binnen de dienstverlening

Innovatie en technologische ontwikkelingen op management- en ICT-gebied (digitalisering) hebben ertoe geleid dat de structuur van dienstverlenende organisaties geleidelijk verandert. Gedreven door kostenreductie vindt schaalvergroting plaats. Zo hebben verschillende werkgevers, ook in de (semi)overheidssfeer, de landelijk dekkende rayons met bijbehorende rayonkantoren herschikt. Lelystad is bij deze grotere rayons die zo ontstaan niet meer automatisch het logische midden. De Kamer van Koophandel en de Belastingdienst zijn hiervan voorbeelden; beide organisaties zijn uit Lelystad weggetrokken, omdat zij door deze herschikking een kantoor in Lelystad niet meer noodzakelijk achtten. Van deze trend profiteren naast Amsterdam vooral de wat grotere, goed bereikbare, op knooppunten gelegen steden in de regio, zoals bijvoorbeeld Zwolle, Amersfoort of 's-Hertogenbosch. Dit heeft tot gevolg dat met name de zakelijke- en financiële dienstverlening in Lelystad niet sterk vertegenwoordigd is binnen de economische structuur. Lelystad kent dan ook geen bovenlokale kantorenmarkt.

4.3 Groei e-commerce: toename logistieke behoefte

De logistieke sector groeit als gevolg van een groeiende (smart) industrie en e-commerce. E-commerce is de verzamelnaam voor online handel, wat in de praktijk neerkomt op verkoop via webshops. In vergelijking met het verleden gaan veel goederen vaker door een distributiecentrum, namelijk bij de producent of leverancier, door het distributiecentrum van de retailer (zoals Bol.com, Wehkamp, of Zalando) en tot slot voor een substantieel deel

nogmaals, omdat e-commerce grote retourstromen kent. Dit terwijl voorheen een fysieke winkel bevoorraad werd vanuit het distributiecentrum van de leverancier (uitgezonderd grote retailers) en retournering plaatsvond in de winkel zelf. Deze trend wordt nog versterkt omdat in e-commerce veel meer artikelen getoond worden en dus ook beleverd moeten worden.

Er is een toenemende logistieke behoefte van bedrijven. Enerzijds centraliseren logistieke bedrijven vanwege kostenoverwegingen op één centrale locatie, anderzijds verandert de supply chain waarin de logistieke sector opereert door de opkomst van e-commerce. Logistiek is nu goed voor tot wel 60 procent van de ruimtevraag in veel regio's, zeker in de hotspots. De vraag wordt daarbij enerzijds steeds groter (XXL-dc's, soms van enorme omvang tot wel tientallen hectares), anderzijds komen kleinere (stads)distributieconcepten steeds meer op. Op korte termijn blijven de huidige logistieke hotspots, mainports en stedelijke gebieden het brandpunt van de locatiedynamiek. Steeds meer kansen zijn er ook voor de gebieden in de eerste schil daaromheen.

4.4 Transitie naar een circulaire en duurzame economie en niet-fossiele energie opwekking

Om klimaatverandering tegen te gaan en cruciale grondstoffenschaarste te voorkomen is een transitie van een lineaire naar een circulaire economie onontkoombaar. In een circulaire economie staat naast het gebruik van hernieuwbare grondstoffen, het efficiënter benutten en het in de keten houden van het gebruik van niet-hernieuwbare grondstoffen centraal. De urgentie hiervan neemt de komende decennia steeds verder toe door een wereldwijde stijgende vraag naar en benutting van grondstoffen. Door efficiënter om te gaan met de beschikbare grondstoffen, dus grondstoffen hoogwaardiger, vaker, intensiever en langer te gebruiken, vermindert de vraag naar nieuwe grondstoffen. Hoe minder nieuwe grondstoffen er nodig zijn, hoe minder de natuur, het klimaat en het milieu worden belast en hoe minder de afhankelijkheid van de levering van die grondstoffen wordt. Uiteindelijk moet er een economisch systeem ontstaan waarin de herbruikbaarheid van producten en grondstoffen gemaximaliseerd wordt en waardevernietiging (en afval) wordt voorkomen. In een ideale eindsituatie zijn deze grondstoffen in een oneindige keten beschikbaar. Een dergelijke omslag naar een circulaire economie vergt inspanningen, innovatie en aanpassingen van iedereen. Gezien de mondiale schaal vraagt dit om veranderingen in het economisch systeem op het internationale en nationale niveau. Op regionale en lokale schaal kan hier op ingespeeld worden door kansen die zich voordoen in de vorm van businesscases te faciliteren en daarmee te experimenteren.

Naast de transitie naar een circulaire economie, heeft mondiaal, Europees en landelijk klimaatbeleid ook effect op de economie en de industriële sector in het bijzonder. Tegen 2050 moet de algehele productie in deze sector zo goed als klimaatneutraal zijn wat moet leiden tot een sterke reductie van de CO2-uitstoot. Dit heeft gevolgen voor toekomstige productieprocessen, transport en met de energietransitie ook op het energieverbruik. Naast investeringen in het terugdringen van het energieverbruik en de opwekking van schonere energie, zal ook de infrastructuur om energie te vervoeren versterkt moeten worden. De transitie naar klimaatneutraliteit en verduurzaming van de economie vraagt dan ook om inspanningen van bedrijven en overheden, maar biedt ook kansen. Kansen waar, net als bij de transitie naar een circulaire economie, op regionale en lokale schaal ingespeeld kan worden indien deze zich voordoen.

4.5 Technologische ontwikkelingen gaan steeds sneller (digitalisering)

Technologische ontwikkelingen volgen elkaar in rap tempo op en spelen een steeds belangrijkere rol in de economie. Vooral digitale technologieën hebben een groeiende invloed op de economie in vrijwel alle sectoren. Online aanwezigheid en vindbaarheid wordt belangrijker en een groeiend deel van de economie concentreert zich rond digitale platformen, zoals social media en webwinkels. Door Internet of Things worden steeds meer apparaten en machines met elkaar verbonden en in staat gesteld met elkaar te communiceren en van elkaar te leren. Hierdoor zal een deel van de huidige banen op termijn verdwijnen. In eerste instantie zal het voornamelijk gaan om banen met veel routinematige handelingen, maar de ontwikkelingen gaan zo snel dat mogelijk op termijn ook banen met minder repetitieve en meer complexe handelingen onder druk komen te staan. Robotisering zal toenemen, maar zal de factor mens niet doen verdwijnen de komende decennia.

Het is een reactie op personeelstekorten en een strategie die vaak samengaat met arbeid (co-botisering). Volledige robotisering is kostbaar en weinig flexibel en het zorgt voor nieuwe taken als onderhoud, aanpassing in programmering waarbij nog steeds mensen nodig zijn[20]. Verder heeft e-commerce grote invloed op het fysieke winkelbestand en daarmee de toekomstbestendigheid van het centrum van steden en dorpen. Daar staat echter tegenover dat door de digitalisering van de economie ook weer nieuwe banen en verdienmodellen ontstaan. De langetermijngevolgen van digitalisering zijn veelal nog onduidelijk: het raakt veel aspecten in de samenleving[21] en daarmee ook van de economie in Lelystad. Van belang is om in te blijven spelen op de opgaven, risico's en vooral ook de kansen die zich voordoen om de economische structuur te versterken.

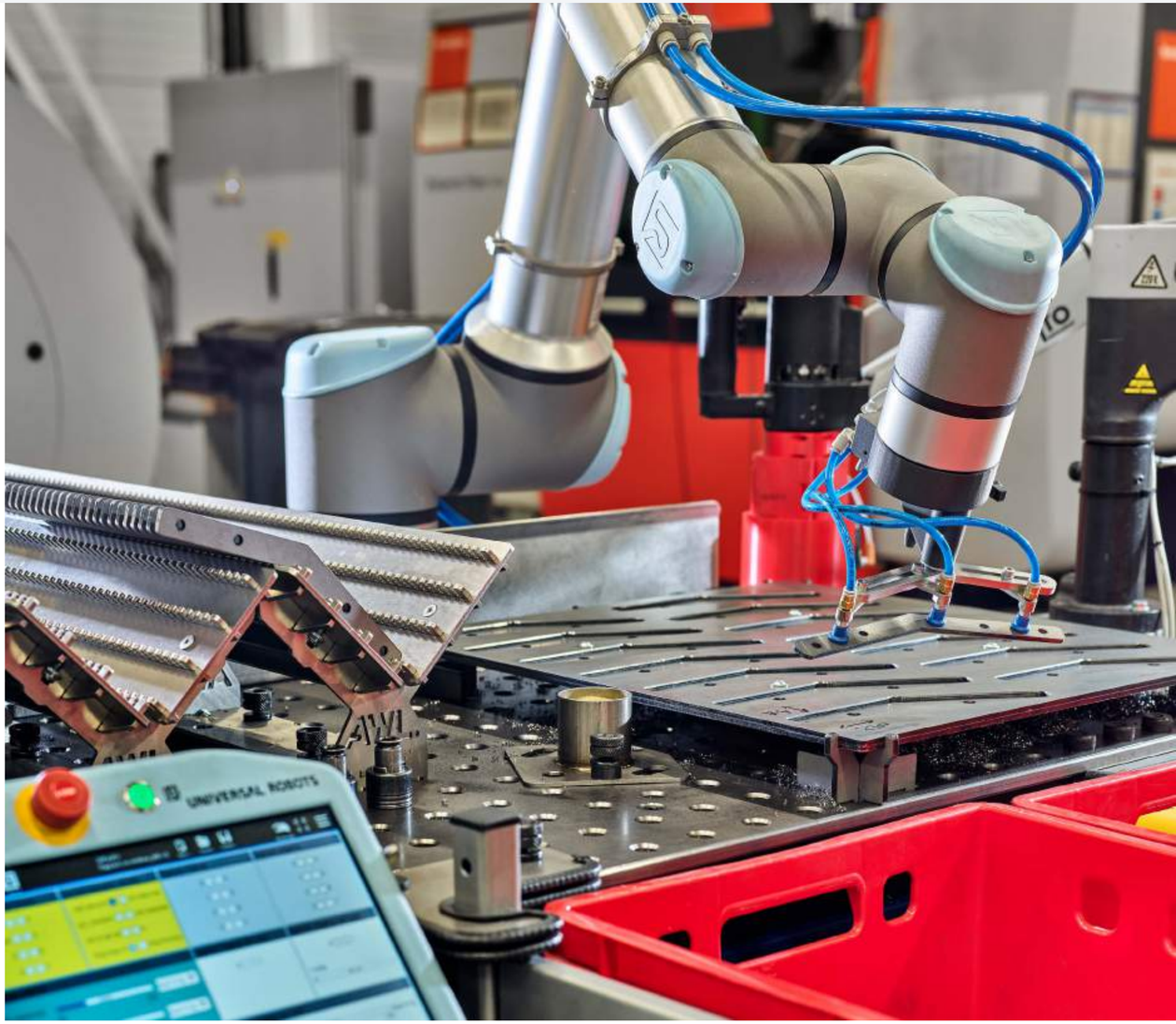

[20] Bart Kuipers, senior onderzoeker haveneconomie, juli 2019, Tafel Next Level Economie.
[21] De visie Lelystad Digitaal 2025 geeft richting aan het meerjarig slim, gericht en integraal omgaan met informatie en digitalisering, gericht op de toekomst van de stad en waar inwoners, bedrijven en medewerkers samenwerken om te groeien naar de stad van de toekomst.

4.6 Transitie op de arbeidsmarkt

De technologisering en digitalisering van de economie stelt ook andere eisen aan de arbeidsmarkt van de toekomst. Vooral banen in het middensegment komen onder druk te staan en daarnaast zal de aard van het werk voor veel banen veranderen. Dit vraagt om een wendbare en weerbare beroepsbevolking die kan inspelen op veranderingen. Het is steeds minder realistisch dat mensen hun hele carrière dezelfde werkzaamheden blijven uitvoeren. Investeren in Leven Lang Ontwikkelen om het aanpassingsvermogen van de beroepsbevolking te vergroten wordt steeds belangrijker. Daarnaast is het van belang om te investeren in competenties die zich moeilijk laten vervangen door robots, het gaat bijvoorbeeld om creativiteit, klantgerichtheid en empathie.

De huidige stedelijke beroepsbevolking van Lelystad kenmerkt zich door een relatief omvangrijke groep praktijkgeschoolden. Juist voor deze groep lijkt het gelet op de aantrekkingskracht die Lelystad heeft op logistiek en maakindustrie (propositie) alsmede in het licht van alle transities (energie, circulaire, CO2-reductie) qua werkplekken een florrisante toekomst tegemoet te treden. Deze groep herbergt veel vakmanschap.

Nederland telt in 2022 de meeste aantal banen in haar geschiedenis. Daarnaast wordt Nederland geconfronteerd met een vergrijzing van het personeelsbestand. Deze combinatie maakt dat er dagelijks in het nieuws berichten zijn over tekorten van arbeidskrachten. Dit geldt voor bijna alle sectoren van de economie. Dit is een Europees probleem en geldt ook voor onze buurlanden. Via automatisering en robotisering kan in de toekomst een deel van de huidige arbeidstekorten worden opgevangen. Hierin zal de komende jaren naar verwachting fors in worden geïnvesteerd. Toch is de verwachting dat dit niet voor alle soorten werk uitkomst kan bieden. Het tijdelijk aantrekken van werknemers uit het buitenland lijkt daarmee onontkoombaar. Arbeidsmigranten zullen de komende decennia nodig zijn, dwars door alle economische sectoren heen. Arbeidsmigranten komen vooral in het nieuws in relatie tot de slechte woonomstandigheden. Ook in Lelystad werken en wonen arbeidsmigranten en komt door gebrek aan specifieke huisvesting overlast in wijken voor. Hiervoor is integraal beleid omtrent de huisvesting van arbeidsmigranten noodzakelijk.

4.7 Belang van sociaal ondernemerschap

Sociaal ondernemerschap is de laatste jaren sterk in opkomst in de economie en voegt waarde toe aan de lokale samenleving. Bij sociaal ondernemerschap is het realiseren van maatschappelijke impact het hoofddoel. Winst is een middel om de maatschappelijke impact zo groot mogelijk te maken. De maatschappelijke impact die wordt nagestreefd loopt sterk uiteen. Het kan bijvoorbeeld gaan om het betrekken van mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt of het tegengaan van voedselverspilling. En er zijn tal van andere voorbeelden. Juist in Lelystad - met een relatief grote groep van de beroepsbevolking die een afstand tot de arbeidsmarkt heeft - kunnen sociale ondernemingen een belangrijke rol spelen in het vergroten van het economisch perspectief van mensen die nu langs de zijlijn staan.

4.8 Opening Luchthaven

De opening van de luchthaven Lelystad Airport voor grootverkeer hangt al geruime tijd boven de markt en is van significante betekenis voor Lelystad. Zo zal de opening van de luchthaven voor een toename in werkgelegenheid zorgen. Bij 45.000 vliegtuigbewegingen wordt een toename

in directe werkgelegenheid van zo'n 2.000 banen (fte) verwacht, terwijl er indirect ook nog 400 (fte) bijkomen[22]. Naast deze werkgelegenheidseffecten in directe relatie tot de luchthaven zal de opening van de luchthaven er tevens toe leiden dat meer bedrijven zich in Lelystad willen vestigen. Een ander effect van de opening houdt verband met de versterking van het OV om de miljoenen passagiers goed af te wikkelen. Door deze enorme reizigersstroom krijgt het NS station Lelystad Centrum een andere functie. Dit genereert technische schaaleffecten[23] rond het station en een verbeterde netwerkkwaliteit die leiden tot een verbeterde propositie voor kantoorgebruikers in het centrum.

4.9 Relatie met wonen

Lelystad kent een groeiambitie om de komende jaren door te groeien naar een stad van meer dan 100.000 inwoners. Deze doelstelling wordt bereikt door bestaande inwoners vast te houden en nieuwe inwoners te werven en loopt parallel met het vasthouden van de zittende beroepsbevolking en het aantrekken van een nieuwe beroepsbevolking. Het woningbouwprogramma van de stad kan onder invloed van de groei van de stedelijke economie op extra brandstof rekenen.

4.10 De impact van de coronacrisis

Inmiddels is duidelijk dat de maatregelen die zijn genomen om de verspreiding van het coronavirus in te dammen, hebben geleid tot een kortstondige krimp die beperkt is gebleven tot bepaalde sectoren. Uit eerste analyses bleek dat de productiestructuur van Lelystad niet bovengemiddeld gevoelig was voor de beperkende maatregelen. Tegelijkertijd zijn veel Lelystedelingen werkzaam buiten de gemeente in gebieden die wel relatief hard worden geraakt door de coronacrisis, bijvoorbeeld op en rondom Schiphol. De uiteindelijke sociaal-economische impact voor Lelystad is beperkt geweest. Dit hield mede verband met een ongekende opleving van de economie vlak na de laatste coronagolf.

Welke invloed de coronacrisis heeft op de langere termijn is nog onduidelijk. Door de lockdown heeft de digitalisering van de economie een vlucht genomen. Daarnaast is er meer aandacht voor het belang van regionale ketens, vitale beroepen en de impact van thuiswerken op woon-werkpatronen en de behoefte aan kantoorruimte. Maar of dit van structurele aard zal zijn is nu nog koffiedik kijken. Wat de crisis in ieder geval heeft aangetoond is dat het cruciaal is dat bedrijven en de beroepsbevolking wendbaar en weerbaar zijn, zodat ze zich snel kunnen aanpassen aan veranderende omstandigheden. Niet alleen om de coronacrisis door te komen, maar vooral ook om klaar te staan voor toekomstige ontwikkelingen die zich lastig laten voorspellen.

[22] Actualisatie werkgelegenheidseffecten ontwikkeling Lelystad Airport, HorYzon, i.o.v. Provincie Flevoland, 9 april 2020.
[23] Technische schaaleffecten: Stad en welvaart, Dr. P.P. Tordoir, i.o.v. Kenniscentrum Grote Steden, 2005, p.18

5. INZET EN ECONOMISCHE OPGAVEN VAN LELYSTAD

In voorgaande hoofdstukken zijn achtereenvolgens de Lelystadse economische ambities (H2), de huidige situatie van de stedelijke economie (H3) alsmede trends en ontwikkelingen (H4) die in meer of mindere mate van invloed zijn op de economische ontwikkeling van Lelystad beschreven. In dit hoofdstuk wordt stilgestaan bij de economische opgaven die beschrijven wat er voor Lelystad nodig is om van de huidige tot de gewenste economische situatie te komen met inachtneming van de beschreven trends en ontwikkelingen. Deze opgaven maken inzichtelijk waar Lelystad nu staat, waar Lelystad in 2030 wil staan en wat er nodig is om daar te komen. Om te investeren in de economisch sterke kanten van de stad, maar zeker ook om de kansen te grijpen die er liggen. Het zijn opgaven van de hele stad, van alle netwerkpartners, onderwijsinstellingen, dienstverleners en niet in de laatste plaats onze ondernemers – die van vandaag en die van morgen.

5.1 Opgaven van Lelystad

De geïdentificeerde economische opgaven voor de komende jaren zijn:

1. Aantrekkelijke werklocaties
2. Inclusieve arbeidsmarkt
3. Versterken ondernemersklimaat
4. Regionale samenwerking
5. Aantrekkelijk centrum van de stad
6. Uitbouwen en verzilveren propositie (Acquisitie, Profilering, Marketing en Promotie)
7. Kansen op het gebied van de transitiesectoren: energie, circulaire economie en CO2-reductie
8. Human Capital
9. Goederengerichte sectoren: maakindustrie en logistiek
10. Vrijetijdseconomie

Deze opgaven zijn in te delen in een drietal sporen. De eerste twee sporen zijn generiek en richten zich op de economie over de volle breedte. Het derde spoor: de kracht van Lelystad richt zich specifiek op economische pijlers van Lelystad. De drie sporen zijn hieronder toegelicht::

- **Basis op orde:** voor een groeiende economie met toekomstperspectief voor iedereen, is het van belang dat de basis op orde blijft. De opgaven binnen dit spoor vragen derhalve structurele aandacht.
- **Specifieke thema's:** dit spoor bevat specifieke thema's die de komende jaren extra aandacht vragen. Deels omdat accentverschuivingen nodig zijn om de ambities te kunnen realiseren

of omdat het onafwendbare ontwikkelingen betreffen die extra aandacht vragen in de komende periode. Het zijn geen nieuwe thema's, maar wel thema's die de economische ontwikkeling van Lelystad de komende jaren zullen gaan beïnvloeden.

- **Kracht van Lelystad:** het laatste spoor is gericht op het uitbouwen van de krachtige economische pijlers van Lelystad. De kracht van Lelystad bestaat uit onderscheidende economische sectoren die nu al bepalend zijn voor het economisch profiel van Lelystad of die de potentie hebben dit in de toekomst te worden.

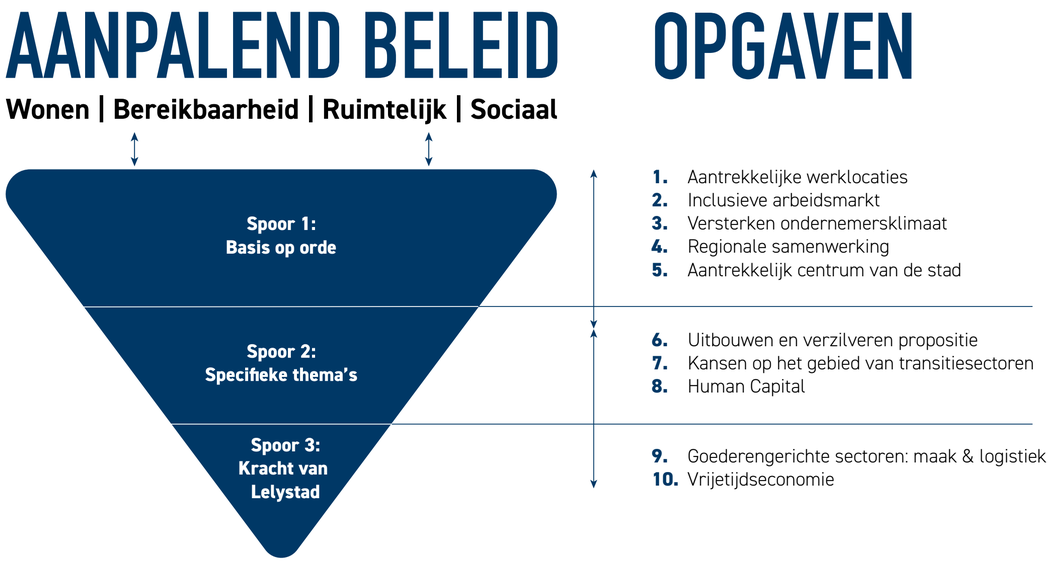

5.2 Uitwerking van de opgaven

In deze paragraaf worden de economische opgaven per spoor nader geconcretiseerd. Per opgave wordt inzichtelijk gemaakt, waar Lelystad nu staat, waar Lelystad in 2030 wil staan en wat er nodig is om daar te komen. De volgende vragen staan daarbij centraal:

- Wat is de opgave?
- Wat is de ambitie per opgave?
- Wat is nodig om de ambitie te realiseren: concrete handelingsstrategie.

De volgorde waarin de verschillende opgaven behandeld worden, zegt overigens niets over de prioritering van de opgaven.

Spoor 1: Basis op orde

De opgaven binnen dit spoor zijn te beschouwen als structurele opgaven die blijvende aandacht vragen. Dit spoor bevat de volgende opgaven:

- Aantrekkelijke werklocaties die volop ruimte bieden om te ondernemen
- Inclusieve arbeidsmarkt: vergroten van het perspectief voor een ieder die mee wil doen
- Versterken ondernemersklimaat: vergroten van de wendbaarheid en weerbaarheid
- Regionale samenwerking draagt bij aan de economische ontwikkeling van Lelystad
- Werken aan een toekomstbestendig, goed functionerend en aantrekkelijk centrum van de stad

1. Aantrekkelijke werklocaties

Wat is de opgave?

Gezien de groeiambitie van Lelystad is het van belang om continu over voldoende, kwalitatief hoogwaardige werklocaties te beschikken. De bestaande voorraad moet kwalitatief aan de eisen van de tijd blijven voldoen en nieuwe ruimte is nodig om nieuwe vraag te kunnen accommoderen. Voor vestigers van buiten de gemeente, maar ook om de eigen autonome groei te kunnen blijven huisvesten.

Dit betekent allereerst dat er altijd voldoende beschikbaar aanbod aan werklocaties moet zijn waar economische activiteiten plaats kunnen vinden die aansluiten bij het economisch profiel. Hierbij kan ook gedacht worden aan het strategisch in de etalage hebben staan van XXL-kavels en ruimte voor toeristische en recreatieve bedrijvigheid. Daarnaast zal de infrastructuur (water, wegen, riolering, energie- en glasvezelvoorzieningen etc.) op de diverse werklocaties in orde moeten zijn en blijven.

Verder dienen de bestaande en nieuwe werklocaties ook toekomstbestendig te zijn in termen van geschiktheid voor meer circulaire bedrijfsonderdelen, klimaatadaptatie en duurzaamheid (Next Economy potentie)[24]. Door de energietransitie ontstaan er voor de bedrijventerreinen mogelijkheden om zich door te ontwikkelen tot decentrale energiehubs[25].

[24] Herstructureringsopgave Bedrijventerreinen MRA, Stec Groep, 2018.
[25] Een mooi voorbeeld hiervan is SAENZ in Zaanstad.

Naast de bedrijventerreinen behoren ook de kantorenlocaties en winkelgebieden tot de formele werklocaties. Ook voor deze vastgoedmarkten geldt dat gestreefd wordt naar toekomstbestendige locaties, waarbij vraag en aanbod op elkaar aansluiten. Specifiek voor deze markten geldt dat gezien verschillende trends en ontwikkelingen op deze vastgoedmarkten en de verschuivende vraag als gevolg van verandering van de productiestructuur in Lelystad, dit meer een transformatie- en/of herstructureringsvraagstuk dan een uitbreidingsvraag is. Samen met de betrokken bedrijven en vastgoedeigenaren heeft de gemeente een permanent belang bij de kwaliteit en functionaliteit van deze werklocaties.

Wat is de ambitie?
Lelystad streeft naar aantrekkelijke, toekomstbestendige werklocaties passend bij het profiel van de Lelystadse economie die de economische groei van Lelystad zal accommoderen. Het weglekken of niet kunnen aantrekken van economische activiteit mag nooit het gevolg zijn van een gebrek aan aantrekkelijke werklocaties.

Wat is nodig om deze opgave te realiseren?
De recente toename van het aantal uitgegeven kavels laat zien dat Lelystad in trek is. Het aanbod aan uitgeefbaar bedrijventerrein neemt ook in Lelystad hierdoor snel af. In de komende jaren werkt de gemeente daarom verder aan de uitbreiding van het aanbod. Onder meer door toplocaties (Flevokust Haven, Lelystad Airport Businesspark) door te ontwikkelen en tijdig te starten met planontwikkeling voor de uitbreiding van deze locaties. Hierdoor blijft er ruimte om activiteiten met toegevoegde waarde voor de lokale economie te bedienen. Naast de grotere werklocaties gericht op het aantrekken van stuwende bedrijvigheid, dreigt er tevens een tekort aan de kleinere kavels voor het MKB. Daarom is een nieuw bedrijventerrein voor meer lokale/regionale bedrijvigheid noodzakelijk. Tegelijkertijd bewaakt de gemeente de kwaliteit en toekomstbestendigheid van bestaande werklocaties door een systeem van permanente zorg omtrent de bestaande locaties in te richten. Een systeem waar parkmanagement en het Keurmerk Veilig Ondernemen standaard onderdeel van uit gaan maken.

In 2014 is de Structuurvisie Locatiebeleid Lelystad door de raad vastgesteld als ruimtelijke vertaling van de toenmalige economische visie. Deze 'thematische' structuurvisie bevat de kaders voor het ruimtelijke beleid ten aanzien van werklocaties (bedrijventerreinen, kantoorlocaties en detailhandel). Concreet geeft dit locatiebeleid duidelijkheid, intern en extern, over de richting die de gemeente voor ogen heeft met betrekking tot de afzonderlijke werklocaties, de randvoorwaarden die daarbij gesteld worden en waar toekomstige opgaven (transformatie/herstructurering) verwacht kunnen worden. Hiermee wordt gezorgd dat de verschillende werklocaties de gewenste profielen behouden en zo bijdraagt bij aan het kwaliteitsbehoud van de bestaande locaties. Het locatiebeleid zal in 2023/2024 worden geactualiseerd.

Samenvattend zet Lelystad in op:
- Tijdig starten met de planontwikkeling van werklocaties
- Stimuleren en bewaken van toekomstbestendigheid werklocaties (monitoringssysteem)
- Actualisatie van het locatiebeleid

2. Inclusieve arbeidsmarkt: vergroten van het perspectief voor een ieder die mee wil doen

Wat is de opgave?

De waarde van het hebben van een baan is groot. Voor de samenleving als geheel, maar ook voor mensen persoonlijk. Een betaalde baan voegt naast een eigen inkomen veel waarde toe zoals ontwikkelkansen, sociale contacten en een dagritme. Verder maakt werk mensen trots. Ondanks dat voor de afkondiging van de coronamaatregelen de werkgelegenheid in Lelystad haar hoogste niveau ooit haalde, is de arbeidsparticipatie in Lelystad relatief laag[26].

De economische ontwikkeling en aantrekkingskracht van Lelystad voor nieuwe en bestaande ondernemers is gebaat bij voldoende bekwame en gemotiveerde mensen. Om Lelystad te laten groeien is iedereen nodig. Dat biedt voor de bouwopgave als ook voor de bemensing van bedrijven binnen Lelystads sterke sectoren (logistiek, maakindustrie, handel, vrijetijdseconomie maar ook de transitiesectoren) kansen die kunnen worden benut. Daarnaast kent Lelystad tevens een opgave om de bestaande stad te versterken. De bestaande jaren '70 en '80 wijken vragen om vernieuwing en verduurzaming: een opgave waarbij de gemeente in samenwerking met partners zoals het onderwijs en werkgevers de groep "kansverdienende" jongeren en mensen die nu deels aan de kant staan nog meer wil betrekken.

[26] Bijlage 1, Economische Analyse Lelystad, oktober 2021.

Wat is de ambitie?
Lelystad streeft naar een structurele verhoging van de arbeidsparticipatie naar het niveau van het landelijk gemiddelde. Meer mensen profiteren mee en dragen bij aan de economische en maatschappelijke ontwikkeling van zichzelf én van Lelystad. Mensen zijn begeleid naar duurzame uitstroom waardoor de uitkeringslasten zijn teruggedrongen en de daardoor beschikbaar gekomen middelen zijn gebruikt om de *overall* aantrekkingskracht van Lelystad te versterken.

Wat is nodig om deze opgave te realiseren?
De structurele inzet vanuit het economisch domein om de inclusie-opgave bij bedrijven en instellingen onder de aandacht te brengen, zet de gemeente in de komende jaren onverminderd voort en zal in afstemming met/binnen het sociaal domein verder vorm krijgen. De afgelopen jaren zijn veel initiatieven, zoals het Lelystad Akkoord, genomen om een inclusieve arbeidsmarkt te bevorderen. Hierin krijgen de thema's Social Return on Investment en de banenafspraak een lokale invulling. Er zijn veel betrokken ondernemers die zich hiervoor inzetten; iets wat de gemeente voort wil zetten. Verder faciliteert en ondersteunt de gemeente nieuwe instrumenten gericht op het mobiliseren van het arbeidsvermogen van die groep die niet regulier aan de slag komt in een betaalde baan.

Succesvolle activiteiten zoals de leerwerkbedrijven die samen met de werkgevers uit verschillende branches zijn ontwikkeld worden uitgebreid. Daarvoor worden de allianties waaraan de afgelopen jaren is gebouwd verder verstevigd. Vanuit de positieve maatschappelijke kosten-baten analyse wordt via voorzieningen als de Buurthub ook op wijkniveau de stille arbeidsreserve ingezet om de sociale- en fysieke leefbaarheid in een wijk te verbeteren. Concern voor Werk en het Werkbedrijf ontwikkelen zich verder tot een sociale onderneming die een brede rol heeft in de ondersteuning en begeleiding van mensen met of zonder uitkering naar een passende(re) plek op de arbeidsmarkt. Dit in verbinding met bestaande relaties en zich nieuw vestigende bedrijven in Lelystad, Urk en de Noordoostpolder. Hiervoor wordt een lange termijn strategie tot 2030 geformuleerd.

Samengevat zet Lelystad in op:
- Inzet op inclusie-opgave wordt voortgezet;
- Faciliteren en ondersteunen van instrumenten gericht op het mobiliseren van arbeidsvermogen van groep die niet regulier aan het werk komt;
- Uitbreiden succesvolle activiteiten als leerwerkbedrijven.
- Doorontwikkeling van Concern voor Werk en het Werkbedrijf tot een sociale onderneming.

3. Versterken ondernemersklimaat: vasthouden bestaande bedrijvigheid

Wat is de opgave?

Lelystad zet in op het versterken van het ondernemersklimaat in Lelystad. Digitale ontwikkelingen zoals automatisering, robotisering, big data, kunstmatige intelligentie en internet of things zijn van invloed op de economie en raken alle sectoren. Daarnaast worden ondernemers geconfronteerd met uitdagingen op het gebied van duurzaamheid en heeft de huidige coronacrisis er bijvoorbeeld toe geleid dat in bepaalde sectoren bedrijfsactiviteiten niet volledig uitgevoerd kunnen worden. Al deze ontwikkelingen zetten bestaande businessmodellen en banen onder druk en bieden tegelijkertijd kansen voor nieuwe verdienmodellen en werkgelegenheid. Ondernemers dienen in toenemende mate wendbaar en weerbaar te zijn om te kunnen anticiperen op (onverwachte) ontwikkelingen. Om ondernemers hierbij te ondersteunen is het cruciaal dat het ondernemersklimaat in Lelystad optimaal is.

Verder heeft Lelystad een groot belang bij de doorontwikkeling van het bestaande MKB. Net als op veel andere plekken in Nederland is er in Lelystad een grote groep zelfstandigen en microbedrijven[27] die niet weet door te groeien. De werkgelegenheidsontwikkeling bij deze bedrijven blijft hierdoor achter en in tijden van laagconjunctuur heeft deze groep bedrijven het vaak het moeilijkst. Tegelijkertijd geldt juist dat veel van deze bedrijven sterk zijn verankerd en een sterke binding hebben met de stad. De inzet zou moeten zijn om het Flevolandse fondsenlandschap[28] te richten op met name microbedrijven, zodat deze door kunnen groeien.

[27] Bedrijven met 2 tot 10 werknemers.
[28] Het betreft hier de fondsen die de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Horizon uitvoert (Technofonds, MKB-fonds, Groeifonds, POC enz.).

Wat is de ambitie?
Lelystad streeft naar het behouden en een toename van het aantal bedrijven, met starters en MKB-ers in het bijzonder, in Lelystad dat weet door te groeien en daarmee bijdraagt aan de groeidoelstelling.

Wat is nodig om deze opgave te realiseren?
De gemeente ziet voor zichzelf een belangrijke rol in de ontsluiting van beschikbare kennis- en ondersteuningsfaciliteiten voor ondernemers. Allereerst vraagt dit dat de gemeente via relatiebeheerders in nauw contact staat met het bedrijfsleven in Lelystad, zodat bekend is welke specifieke vraagstukken leven bij ondernemers. Dit vraagt om een doorontwikkeling van de huidige activiteiten op het gebied van accountmanagement, waarbij het opstellen van jaarplannen hierbij behulpzaam kan zijn. Anderzijds vraagt dit dat de gemeente goed zicht heeft op de ontwikkelingen in het beschikbare ondersteuningsaanbod bij onder andere kennis- en onderwijsinstellingen, andere overheden, regionale samenwerkingsverbanden en regionale ontwikkelingsmaatschappijen. Hierbij kan gedacht worden aan het bevorderen van kredietfaciliteiten bij bijvoorbeeld het regionale ontwikkelingsbedrijf Flevoland (Horizon) gericht wordt op het opwerken van het kleinbedrijf naar midden- en grootbedrijf of het MKB Schakelteam[29] ter ondersteuning van micro-bedrijven. De gemeente draagt bij aan het ondernemersklimaat door mede te verwijzen naar het ondersteunings- en opleidingsaanbod.

Samengevat zet Lelystad in op:
- Faciliteren van de doorgroei van bestaande bedrijven.
- Doorontwikkeling activiteiten op het gebied van accountmanagement middels jaarplannen.
- Bieden van inzicht in beschikbare ondersteuningsaanbod bij andere partijen, zoals Horizon.
- Actief verwijzen naar relevante faciliteiten voor ondersteuning met betrekking tot subsidiemogelijkheden en business development.

[29] Het MKB Schakelteam is voortgekomen uit een MKB deal tussen Provincie en het Rijk.

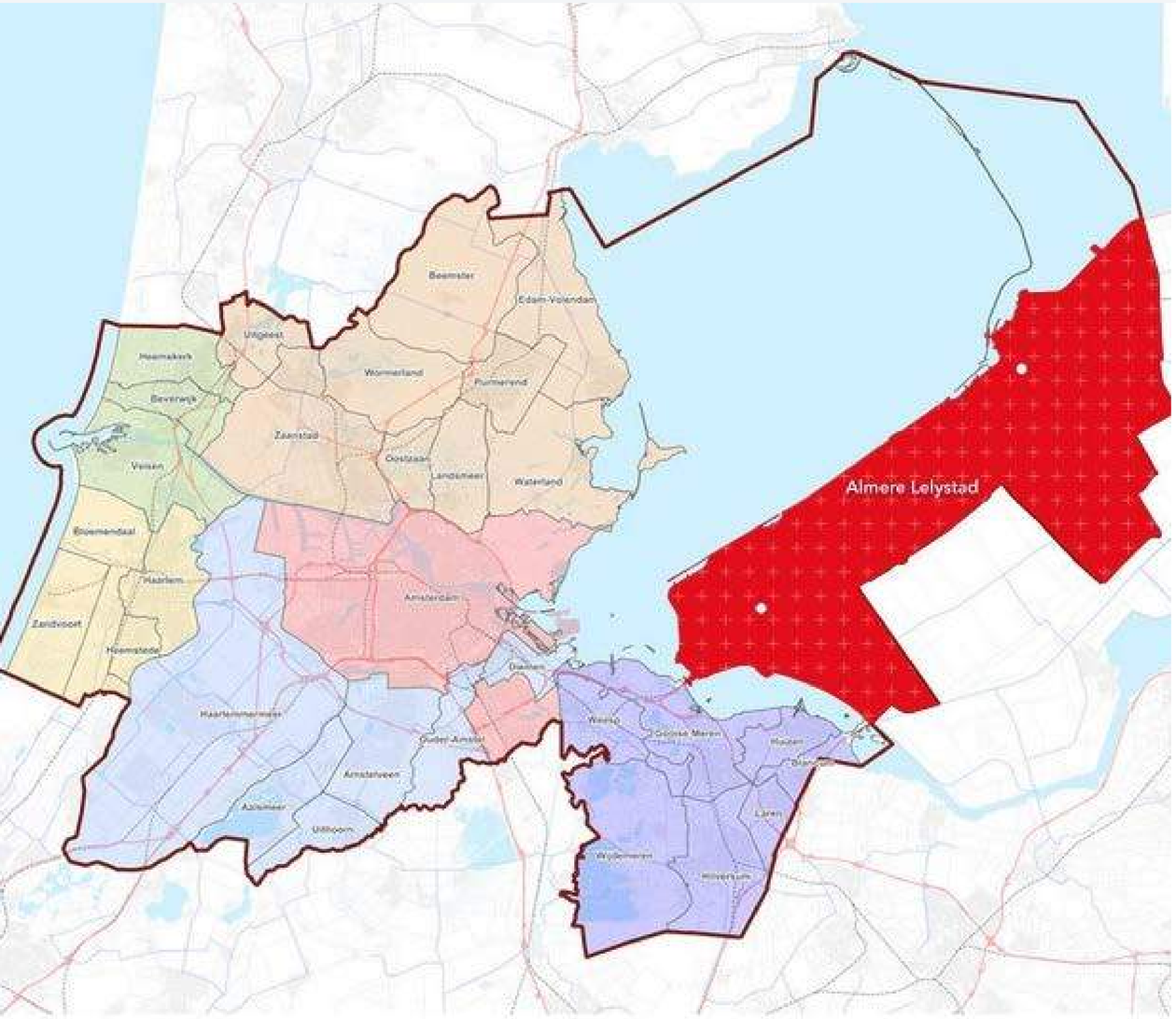

4. Regionale samenwerking

Wat is de opgave?

In hoofdstuk 4 is beschreven hoe het belang van de regio als 'nieuwe economische orde' is toegenomen en in hoeverre dit van invloed is op de economie van Lelystad. Het metropolitane economische krachtenveld waarin Lelystad gesitueerd is, maakt dat economische samenwerking van en afstemming tussen gemeenten op het economische domein voor de hand ligt en onmisbaar is geworden. Lelystad kent een grote interdependentie met haar omgeving, waardoor afstemming en samenwerking belangrijke elementen zijn om te komen tot de gewenste economische ontwikkeling. Of het nu gaat om informatie-uitwisseling omtrent elkaars economisch beleid, om afstemming rondom werklocaties, om gezamenlijk onderzoek, het bundelen van krachten om problemen op te lossen, om te lobbyen richting provincie of Rijk (of de EU) of om het krijgen van voldoende kritische massa (bundeling), de opgave is dat een en ander dient bij te dragen aan de versterking van de stedelijke economie van Lelystad.

Wat is de ambitie?

Participatie in regionale samenwerkingsverbanden draagt bij aan de economische ontwikkeling van Lelystad.

Wat is nodig om deze ambitie te realiseren

Om deze ambitie te realiseren is voldoende inzet van capaciteit en middelen nodig om binnen de relevante samenwerkingsverbanden te kunnen participeren. In eerste instantie wordt ingezet op continuering van participatie binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA).

Lelystad is de afgelopen jaren steeds meer binnen de invloedssfeer van de Amsterdamse regio komen te liggen. Voor een belangrijk deel is de kanteling van de Lelystadse economie hieruit te verklaren[30]. Enerzijds heeft Lelystad te maken met enkele negatieve effecten van de nabijheid van de Amsterdamse regio (backwash-effecten[31]), anderzijds plukt Lelystad hier de vruchten van (spread effecten[32]). De Amsterdamse regio is het belangrijkste economische centrum van Nederland en goed voor twintig procent van het BNP[33] (161 miljard euro BRP)[34]. Veel Lelystedelingen en daarmee Lelystad zijn voor hun inkomen afhankelijk van deze regio.

Op dit moment kookt Amsterdam over; op het gebied van wonen maar ook op economisch gebied. Voor velen zijn de centralere delen van de metropoolregio geen betaalbare plek meer om te wonen en binnen afzienbare tijd ontstaat er een tekort aan bedrijventerreinen om de verdere groei te accommoderen.

De invloed van het Amsterdamse krachtenveld zien we terugkomen in veel van de geformuleerde opgaven. Als het gaat om aantrekkelijke werklocaties is er een relatie met de MRA: deels kunnen we de overkook en niet-te-accommoderen-economische-groei (her) huisvesten en stemmen we hierbij af met bijvoorbeeld Almere en Purmerend. Deze overkook van de Amsterdamse regio en dan met name Stad Amsterdam strekt zich ook uit tot het toerisme. De MRA-spreidingsstrategie biedt op dit gebied kansen voor Lelystad.

Ten aanzien van de opgaven inclusieve arbeidsmarkt en human capital wordt kennis gedeeld en vindt afstemming plaats over de infrastructuur aan de 'onderkant' van de arbeidsmarkt en het opleidingenlandschap (House of Skills). Voor wat betreft de opgave "aantrekkelijk centrum" is de MRA voor Lelystad relevant om extra middelen aan te trekken voor een verdere verdichting (Sleutelgebied/Bereikbare Steden). Er wordt niet alleen beleidsmatig afgestemd, maar ook op het gebied van acquisitie is sprake van afstemming en soms het toespelen van leads. In verband met de aanstaande transformaties (van werkgebied naar (woon)werkgebied in Amsterdam en Zaanstad, wordt voorgesorteerd op het kunnen herplaatsen van bedrijven in Lelystad die passend zijn bij het profiel van de Lelystadse economie.

Verder liggen er aanknopingspunten op het terrein van de verschillende klimaatgerelateerde transities (circulair, duurzaam, digitalisering & energie). Zo is er samenwerking nodig bij het gezamenlijk inzetten op de regionale investeringsagenda of andere middelen ter bevordering van deze transities. Binnen de MRA heeft Lelystad haar vaste plek veroverd als het gaat om het accommoderen van de meer op goederengerichte sectoren logistiek en maakindustrie.

Continuering van participatie in de MRA betekent overigens niet dat Lelystad haar ogen sluit voor andere kansen in haar omgeving. Zo wordt op tal van dossiers samengewerkt met de gemeente Almere en de provincie Flevoland (Flevokust Haven, Lelystad Airport Business

[30] Zie hoofdstuk 4.
[31] Backwash effects zijn negatieve effecten waar de periferie (Lelystad) mee te maken krijgt door de groei van het centrum (Amsterdam). Hierbij moet gedacht worden aan de hoger opgeleiden die richting het centrum trekken.
[32] Spread effects is het profiteren van de periferie (Lelystad) van economische ontwikkeling in het centrum (Amsterdam) door bijvoorbeeld 'overloop' van bedrijvigheid naar de periferie of direct profiteren van de welvaartstoename in het centrum.
[33] Bruto Nationaal Product.
[34] Economische Verkenningen Metropoolregio Amsterdam, 2020.

Park, Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Horizon), en wordt afgestemd op het gebied van werken, wonen, duurzaamheid, bereikbaarheid en OV.

Ook naar de Zwolse regio, één van de sterke economische regio's van het land (28 miljard euro BRP), wordt gekeken. Sinds enkele jaren is ook hier een regionale samenwerking gestart om de economie van deze regio te versterken. Als gekeken wordt naar functioneel ruimtelijk economisch systemen[35] behoort Lelystad niet tot deze regio: slechts 400 Lelystedelingen halen hun inkomen uit de stad Zwolle en er zijn nog geen spread-effecten waar te nemen. Ter vergelijking: zo'n 2.800 Lelystedelingen halen hun inkomen uit Stad Amsterdam. De gemeenten Dronten, Urk en de Noordoostpolder (DUN-gemeenten) behoren wel tot het functioneel ruimtelijk economisch systeem van Regio Zwolle hebben zich wel aangesloten bij dit samenwerkingsverband.

De Provincie Flevoland heeft recentelijk dan ook besloten om naast de MRA ook de regionale samenwerking rond Zwolle te ondersteunen. Het ruimtelijk-economische beleid van de provincie is er op gericht om de Amsterdamse regio én de Zwolse regio te versterken, waardoor de ommelanden van deze twee centrum-periferie systemen indirect kunnen profiteren van economische groei (zonder dat één van beide centrale plaatsen in de Provincie Flevoland is gelegen). Via de provincie Flevoland blijft Lelystad op economisch gebied op de hoogte omtrent het reilen en zeilen van de Zwolse regio. Grootste gemene deler van de Amsterdamse- en de Zwolse regio is dat beide regio's een tekort hebben op het gebied van werklocaties. Waar het in de MRA gaat over honderden ha's[36], zijn de tekorten in de Zwolse regio van een kleinere omvang.

Samengevat zet Lelystad in op:

- Voldoende inzet van capaciteit en middelen om binnen de relevante samenwerkingsverbanden te kunnen participeren.
- Continuering van de samenwerking binnen de MRA
- Regionale samenwerking gebaseerd op wederzijdse versterking en met de inzet om te komen tot een sterke gespecialiseerde economie in Lelystad.

[35] Atlas voor Gemeenten, Marlet en Van Woerkom, 2012.
[36] Vraagraming Plabeka 2022-2030, 6 september 2022, Bureau Buiten i.o.v. MRA

5. Werken aan een goed functionerend en aantrekkelijk centrum van de stad

Wat is de opgave?

Het functioneren van stadscentra is de afgelopen jaren vaak afgemeten aan de mate van winkelleegstand. Ook het centrum van Lelystad heeft onder invloed van verschillende trends en ontwikkelingen in die zin aan functioneren ingeboet. Een economische crisis, veranderingen in consumentengedrag en de toename van online verkoop van producten en diensten zorgen ervoor dat stadscentra aan het veranderen zijn. Omdat in stadscentra de functie winkelen sterk vertegenwoordigd is en de vraag naar het klassieke winkelen steeds verder afneemt, is er in toenemende mate sprake van (structurele) leegstand. Deze leegstand heeft zijn weerslag op de beleving en daarmee het imago van het centrum. Dit zorgt voor een urgentie tot transitie, waarbij in ogenschouw moet worden genomen dat een stadscentrum uit meer dan alleen de winkelfunctie bestaat. Het is een veel grotere economische motor dan afgemeten kan worden aan de omvang van het winkelbestand.

Het centrum van Lelystad is dan ook van groot belang voor de verdere ontwikkeling van de stad. Het herbergt een aanzienlijk deel van het totaal aantal banen binnen de gemeente en heeft daarmee een belangrijke werkgelegenheidsfunctie. Door de concentratie van maatschappelijke en economische functies is het tevens een belangrijke ontmoetingsplaats. Veel culturele instellingen zijn in het centrum gevestigd. De kwaliteit van een centrum speelt bovendien een belangrijke rol in het imago van Lelystad, waarmee het een onderdeel is van een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Een toekomstbestendig, goed functionerend en aantrekkelijk centrum speelt een belangrijke rol bij de realisatie van de gewenste groei van Lelystad.

Wat is de ambitie?
Lelystad streeft naar een aantrekkelijk centrum van de stad met een goede mix van wonen, werken, winkel-, horeca, cultureel en recreatief aanbod, waar mensen graag naar toe gaan en verblijven. De behoefte aan een gezellig en goed functionerend stadscentrum blijft bestaan, maar in een andere hoedanigheid. Eén waar de functie detailhandel onderdeel van is, maar niet meer de leidende functie heeft van weleer. Van 'place to buy' naar 'place to be'. Een centrum waar functies elkaar versterken en een bijdrage levert aan de ontwikkeling van de stad als geheel.

Wat is nodig om deze opgave te realiseren?
Om tot een goed functionerend centrum te komen dat toekomstbestendig is, zal een heroriëntatie op de functie van het centrum plaats moeten vinden. Dit vraagt enerzijds om een focus op minder winkelmeters en anderzijds om de transformatie naar en toevoeging van andere functies, zodat er een compacter winkelgebied en een gezond centrumgebied ontstaat. Daarbij zal op basis van een breed gedragen visie gezocht moeten worden naar een nieuwe balans tussen de verschillende functies, zodat dit zorgt voor meerwaarde en een sterk en aantrekkelijk centrum van de stad. Een visie op basis van een eigen profiel en betekenis voor de stad als geheel. Door met een brede blik naar de functie en rol van het centrum van de stad te kijken, ontstaan er kansen en perspectieven voor verschillende partijen die nodig zijn om tot het gezamenlijke doel te komen. De brede blik houdt niet op bij de grenzen van het centrumgebied, maar kijkt ook daar over heen. Speciale aandacht daarbij gaat uit naar verdichting van het centrumgebied ten behoeve van het veiligstellen van de nodige netwerkkwaliteiten in relatie tot de regio en vergroting van het draagvlak voor de nodige voorzieningen. Vanuit het economisch domein richt de gemeente zich niet alleen op de visievorming, maar zal ook aandacht besteed worden aan het verhogen van de organisatiegraad en het verbeteren van de samenwerking tussen stakeholders. Meer samenwerking is een cruciale randvoorwaarde om te komen tot het gezamenlijke doel: een toekomstbestendig, goed functionerend en aantrekkelijk centrum.

Samengevat zet Lelystad in op:
- Heroriëntatie op de functie van het centrum.
- Breed gedragen toekomstperspectief voor het centrum dat bijdraagt aan de ontwikkeling van de stad als geheel.
- Aandacht voor verhogen organisatiegraad en samenwerking tussen stakeholders.

Spoor 2: Specifieke thema's

De opgaven binnen dit spoor hebben betrekking op thema's die extra aandacht vragen in de komende periode. Het zijn geen nieuwe thema's, maar wel thema's die de economische ontwikkeling van Lelystad de komende jaren gaan beïnvloeden. Binnen dit spoor gaat het om de volgende opgaven:

- Uitbouwen en verzilveren propositie Lelystad
- Kansen op het gebied van de transitiesectoren: circulaire economie, energie en duurzaamheid (CO2-reductie)
- Vergroten en behouden human capital

6. Uitbouwen en verzilveren propositie Lelystad

Wat is de opgave?

Om de groeidoelstellingen waar te kunnen maken zijn een goede profilering, acquisitie, marketing en promotie van essentieel belang. Het aantrekken van nieuwe bedrijven van buiten de gemeente is een belangrijk onderdeel van de groeistrategie. De stedelijke economie van Lelystad maakt een verandering door van een provinciehoofdstad met een regiofunctie en een bijbehorende productiestructuur naar een in de regio ingebedde, gespecialiseerde economie met krachtige sectoren zoals de handel, logistiek en maakindustrie. In de afgelopen jaren is stevig ingezet op het uitdragen van het economisch profiel van Lelystad. En met succes. Er zijn nieuwe bedrijven gevestigd, de propositie van Lelystad om nieuwe economische activiteiten

aan te trekken wordt steeds sterker en bekender en Lelystad is goed gepositioneerd binnen de MRA. De werkgelegenheid bij bedrijven die naar Lelystad zijn verhuisd, heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de werkgelegenheidsgroei in de afgelopen jaren. Daarbij zijn AiB/AAA[37] en Horizon voor buitenlandse vestigers onmisbaar gebleken.

Wat is de ambitie?
Lelystad zit in op het verder uitbouwen en uitdragen van de propositie van Lelystad om bedrijven en investeringen aan te trekken. Dit draagt bij aan het vergroten van het economisch perspectief in Lelystad en is een belangrijke voorwaarde voor bevolkingsgroei. Het versterkt de economische positie van Lelystad en draagt bij aan het behoud van bedrijven, inwoners en talent.

Wat is nodig om deze opgave te realiseren?
De uitdaging voor de komende jaren is om de propositie te verzilveren en verder uit te bouwen. Recente ontwikkelingen omtrent bedrijfsvestigingen bevestigen dat Lelystad op de goede weg is. De bestaande acquisitie-inspanningen (promotie, marketing, acquisitie, vestigingsproces) zullen worden doorontwikkeld. Via tweejaarlijkse acquisitieplannen wordt hier vorm en inhoud aan gegeven.

Na alle inspanningen die in de afgelopen tien jaar zijn gepleegd om in positie te komen, is het belangrijk om daar nu de vruchten van te gaan plukken. Door de economische groei van de afgelopen jaren in de MRA, dreigt ruimtegebrek voor woon- en werklocaties en staat de bereikbaarheid van het centrale deel in toenemende mate onder druk. Lelystad wil een rol spelen in het ontlasten van die centralere delen van de MRA. We willen deze rol verbinden met ambities t.a.v. duurzaamheid en circulariteit passend bij het profiel van Lelystad.

Samengevat zet Lelystad in op:
- Het verzilveren en uitbouwen van de propositie middels doorontwikkeling bestaande acquisitie-inspanningen.
- Opstellen van tweejaarlijkse acquisitieplannen

[37] Amsterdam in Business en Amsterdam Airport Area (voeren de buitenlandse acquisitie voor logistiek uit tbv de MRA).

7. Kansen op het gebied van de transitiesectoren: energie, circulaire economie en CO_2-reductie

Wat is de opgave?

Fossiele grondstoffen en - energiebronnen zijn eindig, vervuilend en schaars. Nederland heeft zich gecommitteerd aan de Klimaatafspraken van Parijs en deze vertaald in een klimaatwet, Wet- en regelgeving en consumenten stellen in dit licht steeds hogere eisen aan duurzaamheid. De onvermijdelijke transitie naar een duurzamere en circulaire economie alsmede de vorming van niet-fossiele energieopwekking, vraagt om nieuwe en innovatieve business- en designmodellen voor productie, consumptie, logistiek en hernieuwbare en circulaire grondstoffen. Daarnaast vraagt klimaataanpassing een nieuwe blik op project- en gebiedsontwikkeling waarmee vooraf al rekening wordt gehouden met het ontwerp, bouw en inrichting, gebruik en de uiteindelijke herinrichting van een gebied[38]. Om in 2050 klimaatneutraal te zijn zullen alle bedrijven en instellingen onder druk van de samenleving, consumenten en regelgeving circulairder moeten worden/inkopen dan dat men nu gewend is. Om de concurrentiepositie van het bedrijfsleven in Lelystad op de lange termijn te versterken en een bijdrage te leveren aan de landelijke en Europese klimaatdoelstellingen, wil de gemeente een ondersteunende rol spelen in de transitie naar een circulaire economie, verduurzaming en een duurzaam energiesysteem[39]. In de komende decennia zullen deze grote transities zich manifesteren.

[38] Circulaire Werklocaties, een afwegingskader voor gronduitgifte, SADC cs, januari 2019, almede het onlangs gehonoreerde project SPRONG CIRCOLLAB (april 2021).
[39] Warmtevisie Lelystad.

Wat is de ambitie?
De gemeente Lelystad levert daar waar mogelijk haar bijdrage aan het behalen van de nationale en internationale doelstellingen op het gebied van klimaat, duurzaamheid en energie en benut kansen die deze transitiesectoren met zich meebrengen. De leefomgeving is een grote kwaliteit in Lelystad. Bij de verdere ontwikkeling van de stad zal deze kwaliteit en de economische belangen zorgvuldig worden afgewogen. Dat houdt in dat Lelystad open staat voor hoogwaardige circulaire bedrijvigheid maar dat deze wel moet passen bij de kwaliteit van de leefomgeving van de stad en de positie van de circulaire activiteiten op de circulaire ladder.

Wat is nodig om deze opgave te realiseren?
Om haar bijdrage te leveren wil Lelystad ondernemers bij nieuwe vestigingen verleiden tot circulaire en duurzame maatregelen. Wanneer het logistieke cluster verder vorm heeft gekregen, kan op zoek gegaan worden naar hoe de logistieke sector bij kan dragen aan het sneller rondkrijgen van circulaire business cases uit andere sectoren. Thans lopen veel van dergelijke business cases stuk op hoge transportkosten. Daarnaast zal via Logistiek Cluster Flevoland aan deze sector gevraagd worden om mee te denken over circulaire, duurzame en energiezuinigere oplossingen. Zero-emission Logistiek[40] is een onderwerp wat daar zeker geagendeerd zal moeten worden.

Aanvullend zal de energietransitie en de duurzamere en circulaire economie nieuwe vormen van samenwerking vereisen. Samenwerking die over traditionele sectoren heen gaat. De gemeente wil in relatie hiertoe ondernemers stimuleren om gebruik te maken van de samenwerkingsverbanden die in de regio aanwezig zijn, zoals Economic Board Flevoland en het provinciale Platform Circulair Flevoland, het praktoraat circulaire regionale economie en PRICE (Praktijk- en innovatiecentrum Circulaire Economie in Almere). Daarnaast draagt de gemeente vanuit de Kadernota Duurzaamheid bij door middel van het uitvoeren van projecten en samenwerkingen in de circulaire economie. Ook het programma Circulaire Economie 2022- 2026 van de MRA speelt hierbij een rol.

Naast het stimuleren en verleiden van ondernemers bieden de transitiesectoren ook kansen voor Lelystad. Ten eerste biedt de transitie naar een circulaire economie en duurzaam energiesysteem bedrijven kansen voor de ontwikkeling van nieuwe verdienmodellen en diensten. De circulaire economie kan bijvoorbeeld een belangrijke aanjager zijn voor het verder versterken van het logistieke cluster, secundaire agrofood en maakindustrie.

Specifiek zijn er kansen op hoogwaardige circulaire economie te benoemen bij enkele sectoren. Dit betreft de bouwnijverheidssector in brede zin en de textiel- en meubelbranche. Dit al dan niet in combinatie met retourlogistiek. Als laatste biedt ook de landbouw en secundaire agrofood kansen in de transitie naar een circulaire economie. Hierbij is de rol meervoudig. Te denken valt aan het telen van bouwmaterialen, de omslag naar kringlooplandbouw en het doen van onderzoek en experimenten. De koppeling met onderzoek en onderzoek is daarbij kansrijk. Om deze kansen te verzilveren zet de gemeente in op het vergroten van het bewustzijn bij ondernemers en het stimuleren van experimenten en innovaties. Om ideeën op te kunnen

[40] Green Deal Zero Emission (ZES).

werken tot haalbare businessmodellen helpt de gemeente ondernemers bij het vinden van partijen (zoals de Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Horizon en PRICE) die kennis, kunde en/of financiële middelen kunnen inbrengen.

Met name bieden de transities kansen voor nieuwe bedrijvigheid en dus ook voor nieuwe hoogwaardige circulaire bedrijvigheid. Vanuit de verstedelijkingsstrategie wordt voorzien dat bedrijven uit de MRA regio in het kader van woningbouwrealisatie op zoek gaan naar nieuwe locaties. Flevokust-Haven is daarbij genoemd als mogelijke hub voor circulaire bedrijvigheid. Zoals eerder vermeld zal de balans tussen de kwaliteit van de gezonde leefomgeving en economische belangen zorgvuldig bewaakt moeten worden. Lelystad verwelkomt circulaire initiatieven maar is daarbij kritisch of deze past binnen de ambities van de stad en omgeving en de positie van de circulaire activiteiten op de circulaire ladder.

Als laatste zouden er met de aanwezigheid van backbones voor elektriciteit, gas en mogelijk waterstof kansen kunnen ontstaan voor fossielvrije energieopwekking. Er zal nader dienen te worden onderzocht hoe kansrijk dit is in relatie tot bestaande initiatieven in Nederland.

Samengevat zet Lelystad in op:

- Inzetten op vergroten van bewustzijn en stimuleren van experimenten en innovaties
- Stimuleren dat ondernemers gebruik maken van bestaande (bekende) samenwerkingsverbanden
- Cross-overs met de logistieke sector in Lelystad
- Onderzoeken en benutten van kansen in relatie tot aansluiting op backbones voor elektriciteit, gas en waterstof.

8. Human capital

Wat is de opgave?

De beschikbaarheid van een goed en passend geschoolde beroepsbevolking is een belangrijke factor voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven en van belang voor de economische groei van Lelystad. Naast deze kwantitatieve opgave, is er ook een kwalitatieve opgave: de vaardigheden van het personeel (menselijk kapitaal) spelen tevens een bepalende rol bij de concurrentiekracht en het innovatief en adaptief vermogen van bedrijven. Technologische ontwikkelingen en digitalisering vragen om een beroepsbevolking die zich snel aan kan passen aan nieuwe ontwikkelingen. Het versterken van de wendbaarheid en weerbaarheid van de beroepsbevolking door inzet op leven lang ontwikkelen wordt daarom steeds belangrijker.

Wat is de ambitie?

Lelystad zet in op een betere aansluiting tussen de stedelijke economie en de stedelijke beroepsbevolking, een stijging van het gemiddelde opleidingsniveau van de beroepsbevolking en ziet leven lang ontwikkelen als de norm voor de beroepsbevolking.

Wat is nodig om deze opgave te realiseren?

Het economische beleid van de afgelopen jaren, de inzet op een meer goederengerichte productiestructuur (kanteling) in combinatie met de aanwezigheid van grote kavels, werpt zijn vruchten af. Gevolg is dat de werkgelegenheid de komende jaren harder zal groeien dan de beroepsbevolking. Om te kunnen voldoen aan de vraag naar arbeid zal tijdelijk gebruik

moeten worden gemaakt van arbeidsmigranten. De raad van Lelystad heeft hier onlangs op geanticipeerd[41].

Kwalitatief wordt door de gemeente in regionaal verband ingezet op het ontwikkelen van onderwijs passend bij de sterke sectoren van Lelystad zoals logistiek, maakindustrie en vrijetijdseconomie. Het inzetten op onderscheidende onderwijsvormen die aansluiten op de sterke sectoren, helpt de stad een duidelijker onderwijsprofiel te geven. Dit draagt bij aan het aantrekken van nieuwe inwoners en bedrijven. Niet alleen gericht op het beroeps- en hoger onderwijs, maar ook het voortgezet en primair onderwijs verdienen op dat punt aandacht.

Verder wordt samen met het bedrijfsleven en kenniscentra gestreefd naar verdere clustervorming rondom de sterke sectoren (logistiek, maak, distributie, groothandel) voortkomend uit de Lelystadse propositie. Onderdeel van de clustervorming is het aantrekken van extra opleidingsfaciliteiten. Doel is om in Lelystad (Almere en Zeewolde) een bepaalde *skill* te krijgen (praktijkgeschoolden, vakmanschap, kunde) waar vervolgens weer nieuwe bedrijven op af komen. Uiteindelijk zal dit nieuwe activiteiten (services, planning, programmering) verleiden om zich in een dergelijk gespecialiseerd gebied te vestigen waardoor meer hoogopgeleiden een baan kunnen vinden in Lelystad en het gemiddelde opleidingsniveau van de beroepsbevolking mee stijgt.

Daarnaast werkt de gemeente binnen Flevoland nauw samen met de gemeente Almere en de provincie Flevoland aan het verder versterken van het hoger - en wetenschappelijk onderwijs. Daarbij ambieert Lelystad zowel hoger- en wetenschappelijk onderwijs en/of onderzoek op locaties binnen de gemeente gekoppeld aan bijvoorbeeld de luchthaven, de WUR, en Rijkswaterstaat.

Om de wendbaarheid en weerbaarheid van de beroepsbevolking te versterken zet de gemeente in op het vergroten van het bewustzijn over het belang van leven lang ontwikkelen.

Samengevat zet Lelystad in op:
- Inzet op ontwikkeling (beroeps)onderwijs passend bij economie van Lelystad
- Vergroten bewustzijn belang leven lang ontwikkelen
- Samenwerken voor versterking hoger- en wetenschappelijk onderwijs

[41] Beleidskaders huisvesting arbeidsmigranten, Raad van Lelystad, 2021.

Spoor 3: Kracht van Lelystad

Het derde spoor bevat opgaven gericht op het uitbouwen van de economische pijlers van Lelystad. Bij het opstellen van deze opgaven hebben we één vertrekpunt: Lelystad zet haar onderscheidende propositie[42] (kracht) in om nieuwe economische activiteiten aan te trekken en blijvend aan zich te binden. Onderscheidende sectoren die nu al een grote economische waarde hebben voor Lelystad of die een grote potentie hebben. Het gaat om de volgende opgaven:

- Inzet op goederengerichte sectoren: maakindustrie en logistiek
- Groei van de vrijetijdseconomie

9. Inzet op goederengerichte sectoren: maakindustrie en logistiek

De toename van de werkgelegenheid in de op goederengerichte sectoren (logistiek, groothandel, distributie, maak, secundaire agrofood) zorgt de laatste decennia voor een kanteling van de sectorstructuur van Lelystad. Bedrijven in deze sectoren groeien harder dan elders en de stad trekt relatief veel goederengerichte bedrijven aan uit binnen- en buitenland. Lelystad kent dan ook een sterke propositie voor het verder uitbouwen van op goederengerichte sectoren en bedrijven en de toekomstkansen voor deze sectoren zijn uitstekend[43]. Hierbij kiest Lelystad voor die economische activiteiten die de stad ook in het recente verleden hebben gevonden.

[42] Onder propositie wordt verstaan de verzameling van kenmerken van de productiestructuur en het productiemilieu inclusief de huidige en toekomstige samenstelling van de stedelijke beroepsbevolking.
[43] Economie Lelystad in perspectief, Tordoir, 2018

Deze activiteiten sluiten goed aan bij het vestigingsklimaat dat Lelystad biedt met onder andere haar multimodale bereikbaarheid in combinatie met ligging en de kenmerken van de huidige stedelijke beroepsbevolking. Daarnaast bieden deze activiteiten kansen (ook in termen van werk en scholing) voor het deel van de beroepsbevolking dat nu nog niet participeert of dat niet alle (financiële) vrijheid heeft om elders een baan te aanvaarden. Met andere woorden: Lelystad zet in op en versterken van het bewezen succes, een stevig fundament om door te ontwikkelen.

Maakindustrie

De industriële sector vormt traditioneel het fundament voor een gezonde en succesvolle economie en wordt gezien als cruciaal voor sociale welvaart en welzijn. Ondanks dat de laatste decennia sprake is geweest van een steeds verdere verdienstelijking van de nationale economie, is nog altijd bijna een vijfde van de economie gerelateerd aan industriële activiteiten.

Veel Nederlanders verdienen hun inkomen in deze sector in een grote diversiteit aan banen: van onderzoeker in een lab, procesmanager in een fabriek tot medewerkers aan de lopende band. De industriesector heeft in Lelystad de afgelopen jaren een bovengemiddelde groei laten zien en is één van de sectoren die sterk vertegenwoordigd is binnen de productiestructuur[44]. Lelystad wil dit verder uitbouwen door de kansen die het heeft in deze sector te benutten. Om de industriesector verder uit te bouwen zal ingespeeld moeten worden op een aantal ontwikkelingen die de sector zullen gaan beïnvloeden. De technologische ontwikkelingen gaan snel, klimaatverandering heeft een grote impact en het geopolitieke speelveld is aan veranderingen onderhevig.

Technologische ontwikkeling: digitalisering en robotisering

Onder invloed van technologische ontwikkelingen zal de industrie er in de toekomst anders uit gaan zien. De digitalisering van de economie in combinatie met de ontwikkeling van nieuwe productietechnologieën heeft gevolgen voor zowel het productieproces als voor de producten die de industrie voortbrengt. Een nieuwe industriële revolutie tekent zich af die bekend staat als Smart Industry of Industrie 4.0.

Na de mechanisatie en automatisering uit de vorige eeuw, wordt er steeds meer intelligentie in het productieproces toegevoegd, waardoor deze efficiënter, foutlozer en voorspelbaarder worden. Ook ontstaan er mogelijkheden om meer op maat te produceren. Naast het productieproces, worden ook de producten steeds intelligenter. Hierdoor kunnen bedrijven steeds meer diensten aan de producten koppelen. Denk hierbij aan onderhoud van een CV-installatie op afstand (Breman in Lelystad). De grens tussen industrie en dienstverlening vervaagt hierdoor. Onder invloed van deze technologische ontwikkelingen worden er andere eisen aan de arbeidsmarkt gesteld.

Een sterke industriesector vraagt om de beschikbaarheid van voldoende vakbekwame krachten en meer vraag naar technici. Voldoende passend opgeleid personeel is één van de zorgen van de sector op het moment.

[44] Zie bijlage 1, p. 14, figuur 17 en p. 17, figuur 21

Verduurzaming en circulariteit

Klimaatverandering en schaarste in natuurlijke hulpbronnen maken dat de samenleving steeds meer eisen aan de industrie stelt. Verduurzaming en circulariteit zijn trends waar de sector niet omheen kan. Om de industriesector te behouden en te versterken is het nodig dat de sector duurzamer gaat produceren. Om aan de klimaatdoelstellingen te voldoen is een omslag naar een circulaire economie onvermijdelijk. Ook de industrie ontkomt hier niet aan en zal circulairder moeten worden. Dit is niet alleen een uitdaging, maar biedt ook kansen door innovatie, nieuwe businessmodellen en nieuwe bedrijvigheid. Hoe Lelystad hiermee om wil gaan is onder opgave 7 uiteengezet.

Geopolitieke veranderingen

De afgelopen decennia stonden in het teken van een globaliserende wereld, waarin er steeds complexere mondiale waardeketens zijn ontstaan. Productie werd steeds meer naar lagere loon landen verplaatst. Er zijn steeds meer signalen dat dit verandert en dat de expansie van wereldoverspannende ketens tot stilstand is gekomen. Ondanks de economische voordelen zijn de mondiale waardeketens als gevolg van de coronacrisis, geopolitieke spanningen en klimaatveranderingen kwetsbaar gebleken. Een beeld dat steeds reëler wordt is, dat waardeketens korter worden, markten eerder regionaal (nationaal/continentaal) dan mondiaal worden en dat bedrijven ervoor kiezen om uitbestede productie weer in eigen land te organiseren (reshoring).

Flevolandse bouwopgave

Nederland kampt met een fors woningtekort en staat voor een grote bouwopgave. Als provincie heeft Flevoland aangegeven hier een bijdrage aan te kunnen leveren. Ook als gemeente Lelystad willen en kunnen we hier een rol in spelen. Gevolg hiervan is dat het voor de hand ligt dat de bouwsector als onderdeel van de maakindustrie in Lelystad de komende jaren zal gaan groeien. Dit tegen de achtergrond van nieuwe bouwmethoden (en daarmee de vraag naar nieuwe sites), ingegeven door de behoefte aan snellere bouw, de noodzaak in energetisch opzicht verbeterde eindproducten en eisen rond duurzaamheid en circulariteit.

Op basis van de beschreven ontwikkelingen en om de maakindustrie verder uit te bouwen zijn een aantal koppelingen met eerder beschreven opgaven van belang. Allereerst is het van belang dat er voldoende ruimte beschikbaar is voor deze sector om zich in Lelystad verder uit te breiden dan wel nieuw te vestigen. Het is dan ook zaak om voldoende aantrekkelijke werklocaties voor maakbedrijven te reserveren. Verder zorgt het uitbouwen van deze sector voor een diversiteit aan banen op allerlei niveaus, maar zeker ook voor de groep met een afstand tot de arbeidsmarkt. Dit biedt kansen voor een verhoging van de arbeidsparticipatie en levert een positieve bijdrage aan een meer inclusieve arbeidsmarkt. Omdat met name de maakindustrie geconfronteerd wordt met de uitdagingen voortkomend uit verschillende ontwikkelingen op het gebied van technologisering en duurzaamheid die bestaande businessmodellen onder druk zetten, is het van belang dat ondernemers hierbij ondersteund worden en het ondernemersklimaat optimaal is. Hier is een belangrijke rol voor het accountmanagement weggelegd, dat middels goed relatiebeheer ondersteuning biedt in de ontsluiting van beschikbare kennis- en ondersteuningsfaciliteiten. Als laatste is de sector afhankelijk van voldoende passend opgeleid personeel, met een nadruk op technisch geschoold en vakbekwaam personeel. Binnen opgave 8 human capital wordt ingezet op de ontwikkeling van onderwijs passend bij de economie van Lelystad om zo bedrijven binnen de maaksector te binden aan de stad.

De maakindustrie staat echter niet op zichzelf, maar functioneert in een breder ecosysteem. Sectoren als zakelijke dienstverlening en met name ook logistiek profiteren van de maakindustrie door de toelevering van diensten. De maakindustrie kan niet zonder logistiek. Enerzijds om grondstoffen of halffabricaten aan te leveren en anderzijds om (eind)producten te distribueren. Nederland heeft immers zelf geen tot weinig industriële grondstoffen. De maakindustrie en logistiek zijn nauw met elkaar verbonden en kennen voor een groot deel dezelfde vestigingseisen. Lelystad zet naast maakindustrie dan ook in op het verder uitbouwen van het ecosysteem rond de logistieke sector.

Logistiek

Lelystad streeft naar de vorming van een "logistiek cluster". De afgelopen jaren is hierop ingezet om de kritische massa van logistiek te verruimen. Met de komst van Kloosterboer, Inditex, Jysk, Best Seller e.d. alsmede de voornemens van Necron en Sommerset is in betrekkelijk korte tijd een flinke stap gezet. De Stec groep[45] stelt dat Lelystad daardoor een uitstekende economische uitgangspositie is neergezet. Echter om tot verdere clustervorming te komen en om zo te kunnen profiteren van de extra's die een volwaardig logistiek cluster voor de stedelijke economie oplevert, dient het aantal logistieke bedrijven toch nog verder te worden uitgebreid. Zo ontstaat de benodigde massa voor een verdere ontwikkeling van bijvoorbeeld onderwijs en opleidingen, stageplekken, toeleveranties met de maakbedrijven, multimodale bereikbaarheid -weg, water, spoor-, een uitbreiding van waardenketens (ondersteunende diensten, services, aanverwante bedrijven en dergelijke). Ook activiteiten rond innovatie en kennisvalorisatie komen dichterbij bij meer massa.

Daarnaast zal bij meer massa de samenwerking tussen deze bedrijven via bijvoorbeeld het Logistiek Cluster Flevoland soepeler en makkelijker verlopen. Dat betekent meer power achter thema's als duurzaamheid (CO2-reductie (via wagenpark/vervoer over water), circulariteit (haalbare business cases rondom bijvoorbeeld textiel en andere diensten rondom retourstromen) en energie (elektrificatie, zonnepanelen, waterstof). Ook gaat het aantal bestemmingen voor binnenvaart vanaf Flevokust Haven toenemen en neemt de kans voor een railterminal voor goederenvervoer toe. Dit betekent een verdere boost voor de netwerkkwaliteiten van Lelystad.

De huidige verbeterde uitgangspositie voor logistieke bedrijven zorgt ervoor dat de gemeente bij clustervorming selectiever kan gaan kijken naar welke logistiek Lelystad zou willen vestigen[46]. Lelystad is in een dusdanige positie gekomen dat zij hoge eisen kan stellen aan nieuw te vestigen logistieke bedrijven. Dit sluit naadloos aan bij de ambitie om in te zetten op hoogwaardige logistiek.

De inzet op verdere clustervorming vereist ook het versterken van triple helix samenwerking[47] tussen de gemeente (die faciliterend optreed, maar ook kan aanjagen en stimuleren), kennis- en onderwijs instellingen (die de kansrijkheid van innovaties en opleidingen kunnen onderzoeken) en bedrijfsleven (die de toegevoegde economische waarde levert). Hierdoor kan in Lelystad een bijzondere skill in de beroepsbevolking ontstaan, gebaseerd op praktijkgeschooldheid, vakmanschap, kunde en kennis. Dit biedt een voedingsbodem voor nieuwe bedrijven en ook voor gevestigde bedrijven om zich te blijven binden aan Lelystad. De bijvangst hierbij zal

[45] Sturen op toegevoegde waarde logistiek in Lelystad, Stec groep, 18 oktober 2022
[46] Sturen op toegevoegde waarde logistiek in Lelystad, Stec groep, 18 oktober 2022
[47] Onder meer vanuit Logistiek Cluster Flevoland

zijn dat in de slipstream ook steeds meer banen voor hoger opgeleiden zullen ontstaan: hetzij binnen de bedrijven van de primaire inzet zelf (ook tegen de achtergrond van verdere digitalisering en daaraan gekoppelde skills); hetzij via de services rond deze bedrijven, die zich bij voldoende massa ook zullen vestigen in dit gebied. Deze verschuiving in vaardigheden wordt aangeduid als de smartification[48] van de logistieke sector (digitalisering, smart data, e-business en cobotisering). In het licht van deze ontwikkeling en een verdere uitbreiding van het cluster komt hoger onderwijs op het gebied van logistiek in beeld.

Het logistieke personeel van de toekomst

"Om in de logistiek te kunnen werken met nieuwe technologie is op de middellange termijn meer personeel nodig met digitale vaardigheden. Het gaat met name om planners, want vooral op het vlak van planning valt veel te verbeteren om de beladingsgraad en routeoptimum omhoog te krijgen."

ABN AMRO, Het logistiek personeel van de toekomst, maart 2019.

Verduurzaming en circulariteit

Het versterken van het logistieke cluster heeft ook koppelkansen met belangrijke (maatschappelijke) transities: circulaire economie, energie en klimaatadaptatie en duurzaamheid. Op het gebied van duurzaamheid kan worden ingezet op de elektrificatie van het wagenpark (elektrisch of waterstof), energieopwekking op de plek van het bedrijfsgebouw door zonnepanelen te plaatsen, collaborative logistics (hogere beladingsgraad door het delen van laadcapaciteit) en synchromodaliteit (inzet van verschillende transportmiddelen per goederenstroom: trein, boot, vrachtauto, fiets).

De logistieke sector zou ook de regie kunnen pakken in het circulairder worden van de economie:

"De transitie naar een circulaire economie biedt kansen voor de logistieke sector. Een logistieke dienstverlener heeft inzicht in welke reststromen waar vandaan komen en welke grondstoffen gevraagd zijn bij andere organisaties. Het verbinden van vraag en aanbod zorgt voor het sluiten van kringlopen. Om de rol tot ketenregisseur te vervullen, moeten logistieke dienstverleners het initiatief nemen om synergie te vinden tussen de verschillende ketenschakels[49]."

Van de economische activiteiten die zich graag in Lelystad willen vestigen in het logistieke cluster, zal het nodige gevraagd worden op het gebied van circulariteit, vergroening, digitalisering en energiegebruik. Het versterken van deze kansen wordt vervolgens doorgetrokken naar de bestaande bedrijven in het cluster. De transities bieden bovendien kansen voor meer en hoogwaardigere werkgelegenheid. Deze werkgelegenheid zal veel technisch personeel vragen, met name op het gebied van elektrotechniek, waarbij het "denken" en "doen" meer bij elkaar zal komen. Bij de implementatie van de transities zal een combinatie van de twee naar alle waarschijnlijkheid het succesvolst blijken. Met een praktoraat circulaire economie op het MBO College Lelystad heeft Lelystad goud in handen.

[48] SBB Trendrapport Transport en Logistiek, maart 2021
[49] LogiCE, 2019

Tot slot worden in samenwerking met ondernemend Lelystad de (publiek-private) netwerken in onze stad en binnen de regio verder versterkt. Met deze inzet zet Lelystad koers op een eigen toekomstbestendige stedelijke economie, afgestemd en onderscheidend gepositioneerd binnen Flevoland en de Metropoolregio Amsterdam (MRA).

Wat is de opgave?
Lelystad ontwikkelt zich naar een op goederengerichte economie. Maakindustrie (incl. bouw) en het logistieke cluster in Lelystad zijn hierbij belangrijke groeisectoren. De logistieke sector in Lelystad omvat naast traditionele logistieke bedrijvigheid (en groothandel) ook bedrijven die zich richten op 'value added logistics' en maakindustrie. Deze bedrijven creëren extra toegevoegde waarde in de logistieke keten. Lelystad heeft een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven in deze sectoren door haar ligging, goede verbindingen en de beschikbaarheid van kavels en arbeidskrachten. Het betreft hier een rijke variatie aan goederenstromen: van kleding/textiel tot bouwmaterialen; van agrarische stromen tot woninginrichting. Lelystad neemt een belangrijke positie in binnen de logistieke keten van steeds meer goederen.

Daarnaast is er sprake van een goede samenwerking tussen bedrijven, overheden en kennis- en onderwijsinstellingen. Ook nationaal staat Lelystad als vestigingsplaats voor logistieke bedrijvigheid op de kaart. De driehoek Almere-Lelystad-Zeewolde is in 2022 verkozen als vierde logistieke hotspot van Nederland. De werkgelegenheid in het logistieke cluster is in de afgelopen jaren dan ook fors toegenomen. De gemeente wil het vestigingsklimaat rond logistiek de komende jaren verder uitbouwen en verbreden. Hiermee wordt gedoeld op het doorontwikkelen van een omgeving waarin bedrijven, kennisinstellingen en overheid nauw met elkaar samenwerken op het gebied van gemeenschappelijke vraagstukken.

Wat is de ambitie?
Het verder uitbouwen van een logistiek en maakindustrie. Dit kan door het versterken van de nationale en internationale concurrentiepositie om reeds aanwezige bedrijven in de regio te verankeren en nieuwe bedrijven aan te trekken die de Lelystadse propositie versterken. Binnen de op goederen gerichte sectoren ambiëren we voor de maakindustrie een verdere uitbreiding van de sector profiterend van de verwachte groei voortkomend uit eerder beschreven ontwikkelingen. Voor de logistiek wordt gestreefd naar een toename van ladingstromen van een dusdanig volume dat Flevokust Haven er als binnenvaarthaven meerdere vaste bestemmingen op kan nahouden. Daarnaast wordt ingezet op voldoende volumes om een rendabele railterminal/-laadlosperron te exploiteren. Zo wordt Lelystad een synchromodale knoop binnen nationale en internationale logistieke netwerken. Verder moet de versterking van clustervorming rondom logistiek (langs de lijnen van het aantrekken van hoogwaardige logistiek) er tevens voor zorgen dat er een systeem ontstaat dat naast middelbaar geschoold werk, ook banen voor hoger opgeleiden biedt.

Wat is nodig om deze opgave te realiseren?
Deze opgave vraagt om een aanpak op verschillende schaalniveaus: stedelijk, driehoek Almere, Zeewolde en Lelystad, MRA en nationaal. Zo wordt in Lelystad ruimte gecreëerd voor nieuwe economische activiteiten in de logistiek en maakindustrie door de ontwikkeling van de bedrijventerreinen Flevokust Haven en Lelystad Airport Businesspark. Ook wordt ingezet op Lelystad als proeftuin voor innovatieve en duurzame logistiek[50]. Een andere uitdaging is de verbreding van het cluster door de logistiek nadrukkelijker te verbinden aan de maakindustrie en agrofoodsector, waardoor meerwaarde kan worden toegevoegd in de keten.

[50] Gebruiken de Green Deal Zero Emissie Stadslogistiek als inspiratiebron

Binnen de driehoek Almere, Zeewolde en Lelystad wordt ernaar gestreefd om de triple helix samenwerking binnen Logistiek Cluster Flevoland te intensiveren door met de relevante stakeholders in de driehoek het ecosysteem uit te bouwen. Om dit concreet te maken wordt een gezamenlijke agenda ontwikkeld met logistieke bedrijven, kennisinstellingen en overheden die richting geeft aan de samenwerking rond gemeenschappelijke vraagstukken zoals innovatie, digitalisering, duurzaamheid, profilering en lobby, bereikbaarheid en human capital. Naast verdere uitbreiding met logistieke en distributiebedrijven worden hiermee de kansen voor clustervorming vergroot. Hierbij horen ook specifieke opleidingen en scholing, waardoor in Lelystad en omgeving een bepaalde skill voor dergelijke activiteiten ontstaat die op haar beurt weer zorgt voor extra aantrekkingskracht op logistieke en aanverwante bedrijven. Op deze wijze kan op den duur een systeem ontstaan dat naast werk voor MBO-geschoolden ook steeds meer kansen biedt voor hoger opgeleiden.

Op het regionale niveau van de MRA vindt afstemming tussen de deelregio's plaats terzake de economische profielen. Binnen dit gremium zal Lelystad haar positie als het gaat om het accommoderen van de meer op goederengerichte sectoren verder versterken.

De toename van vestiging van grote distributiecentra hangt nauw samen met de economische dynamiek. De Nationale Omgevingsvisie maakt duidelijk dat het Rijk de regie voor de fysieke inrichting van Nederland naar zich toe wil trekken. Voor logistieke functies stuurt het rijk met name op een sterke concentratie op bestaande locaties. Om de distributie en logistiek naar Flevoland te halen zijn inspanningen nodig richting het Rijk[51].

[51] Zie kamerbrief 'Regie en keuzes in het nationaal omgevingsbeleid (NOVI)' d.d. 23 april 2020

Samengevat zet Lelystad in op:

- Intensiveren triple helix samenwerking met relevante partners om het ecosysteem rond logistiek uit te bouwen
- Uitbreidingsruimte hoogwaardige logistiek en maakindustrie
- Selectiecriteria vastleggen voor vestiging van nieuwe hoogwaardige logistiek.
- Inzet op verbinden van logistiek met maakindustrie en agrofood
- Lobby naar het Rijk voor nationale status logistiek cluster

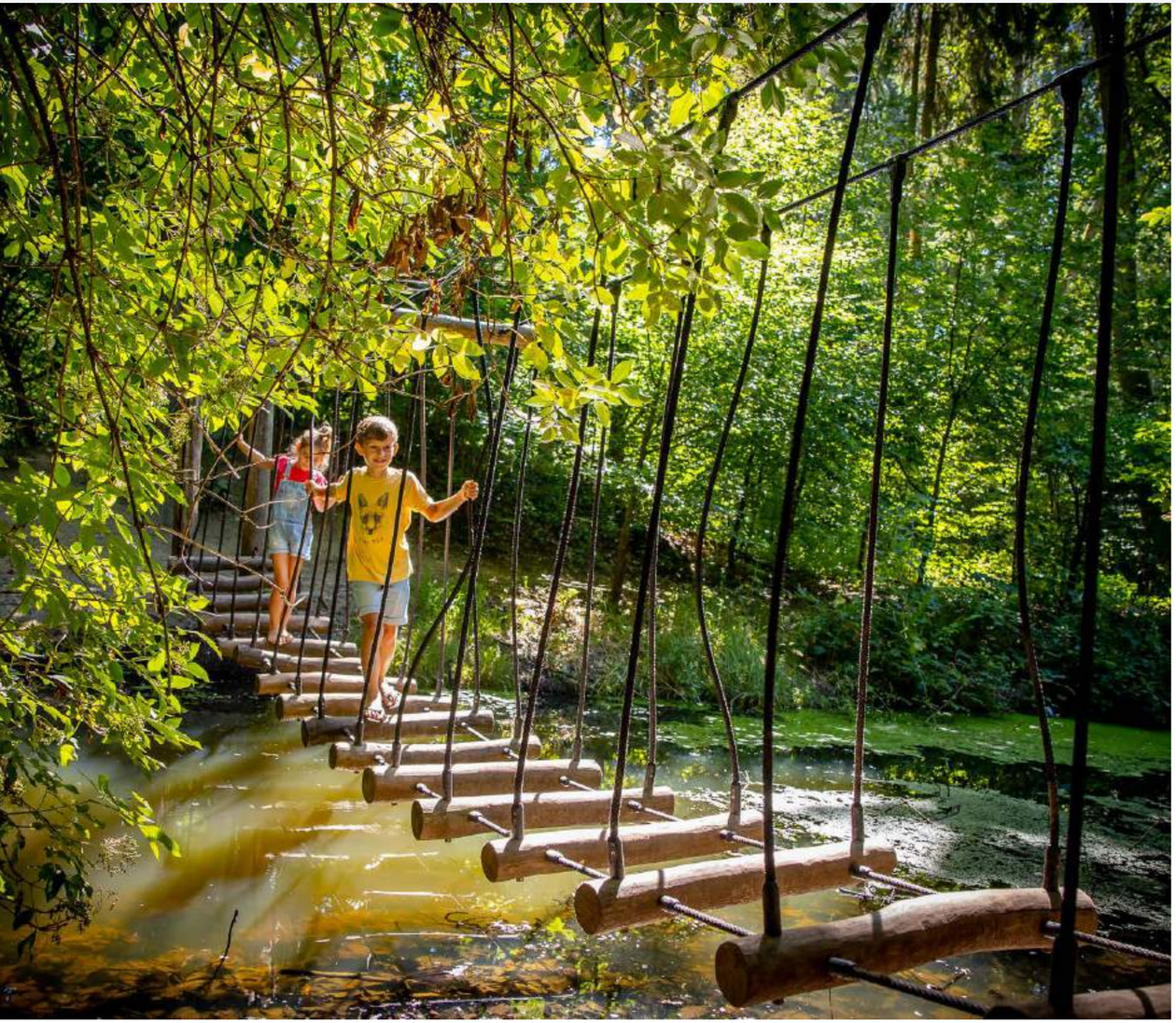

10. Groei van de vrijetijdseconomie

Naast de logistieke sector heeft Lelystad ook sterke troeven op het gebied van de vrijetijdseconomie. De vrijetijdssector als geheel is volop in ontwikkeling en zit al jaren in de lift. In onze vrijetijd, trekken we er meer op uit om een rondje te fietsen, een wandeltocht te maken of een attractie te bezoeken en steeds meer buitenlandse toeristen hebben Nederland de afgelopen jaren ontdekt.

Met haar onderscheidende propositie bouwt Lelystad deze sector verder uit en trekt zij meer bezoekers die langer verblijven. Daarbij heeft zij de ambitie uitgesproken om een vanzelfsprekende vrijetijdsbestemming te worden en de komende jaren toerisme en recreatie verder te ontwikkelen in omvang, kwaliteit en veelzijdigheid om daarmee de leefbaarheid, aantrekkingskracht en economie van Lelystad te vergroten.

De inzet op de groei van deze sector en de daarmee gepaard gaande toename van bezoekers geeft onze lokale economie een impuls door de toename van de werkgelegenheid en de inkomsten voor de lokale middenstand. Meer Lelystedelingen vinden een passende baan in de vrijetijdssector. Daarnaast draagt een florerende vrijetijdssector ook bij aan een aantrekkelijker woon- en leefklimaat. Meer horeca, evenementenaanbod en aantrekkelijke voorzieningen zorgen voor meer vertier en levendigheid en maken het wonen in Lelystad aantrekkelijker. Hiermee levert de vrijetijdssector een bijdrage aan de groeiambitie die Lelystad kent. Iedereen moet kunnen profiteren van toerisme en recreatie; van onze eigen en toekomstige inwoners, tot de lokale middenstand en het toeristisch bedrijfsleven.

Belangrijke randvoorwaarden daarbij zijn dat er voor iedereen - inwoner en bezoeker - wat te doen is in Lelystad, de vrijetijdsvoorzieningen voldoen aan de kwaliteit waar de huidige en toekomstige gast om vraagt, dat onze vrijetijdssector professioneel georganiseerd is en gastvrijheid voorop staat.

Om dit te bereiken wordt de komende jaren ingezet op een aantal speerpunten. Zo moet Lelystad voldoende bekend zijn, zich goed positioneren en bezoekers moeten het juiste beeld hebben van Lelystad. Lelystad moet voldoende interessant zijn, er moet wat te beleven zijn; een bezoek moet verrassen en de verwachtingen overtreffen. Het is daarom van belang om te bepalen welke positie Lelystad inneemt binnen de vrijetijdseconomie van Nederland. Dit doet Lelystad door haar eigen identiteit als kapstok te gebruiken.

De toeristische positionering bestaat uit Nieuwe Natuur, Pioniersgeest en Ruimte. Met de nieuwe natuur wijzen we op de natuurbeleving die Lelystad met iconen als de Oostvaardersplassen, de Marker Wadden, het Markermeer, het Natuurpark Lelystad en Zuigerplasbos kan bieden. Met het begrip pioniersgeest maken we de connectie met de durf, het lef, de innovatieve benadering en het man-made karakter dat kenmerkend is voor Lelystad. Het begrip ruimte verwijst enerzijds naar landschappelijke elementen, zoals de polder, het landschap, het water, het Markermeer en haar havens én anderzijds naar de ruimte om te ontspannen, te genieten en plezier te hebben met vermaak en fun.

Ook in de samenwerking met de Metropoolregio Amsterdam (MRA) worden deze eigenschappen benadrukt als onderdeel van het totale verhaal van de Amsterdamse regio. Het op de juiste manier én met elkaar organiseren van inspanningen draagt bij aan de ontwikkeling van Lelystad als bestemming. Lokaal in samenwerking met de verschillende gebiedspartners, door kennis te delen, gezamenlijke promotie en samen te investeren in de vrijetijdseconomie van Lelystad. Daarnaast gebruikt Lelystad de kracht van de regio (Flevoland en MRA) en de verschillende samenwerkingsverbanden die er zijn om de vrijetijdseconomie verder te versterken.

Naast het stimuleren van de vraag door in te zetten op de bekendheid en juiste positionering, zal er ook aandacht moeten zijn voor de beschikbaarheid van voldoende aanbod aansluitend op de vraag. Lelystad staat nog relatief aan het begin van de ontwikkeling als toeristische bestemming, waardoor het de komende jaren van belang is te investeren in bestemmingsontwikkeling en -promotie. Hierbij is vooral aandacht voor een kwalitatieve ontwikkeling: het stimuleren van aanbod dat complementair is aan het huidige aanbod en het stimuleren van initiatieven die goed inspelen op de wensen van de gast van nu en de toekomst, inclusief de wensen van de Lelystedelingen. Vanzelfsprekend hierbij is aandacht voor duurzaamheid.

Gastvrijheid en goed geschoolde medewerkers zijn een belangrijk onderdeel van een kwalitatief hoogwaardig aanbod. Naar verwachting groeit de vrijetijdseconomie de komende jaren verder door, waarmee de werkgelegenheid ook toe zal nemen. Hiermee neemt ook de behoefte aan de inzet van voldoende goed geschoold personeel in de gastvrijheidsindustrie toe en zal op regionaal niveau gekeken worden naar de inzet van passende instrumenten om goed personeel te behouden en nieuwe aanwas te stimuleren. Dit om te voorkomen dat er, bij het verder aantrekken van de vrijetijdseconomie, geen personeel meer te vinden is. Vandaar dat ook het onderwijs bij de toeristische ontwikkeling van Lelystad betrokken moet worden. De

komende periode gaan we kijken op welke wijze onderwijs en het toeristische bedrijfsleven nauwer aan elkaar verbonden kunnen worden.

Wij willen als gemeente initiëren (bijvoorbeeld projecten die de beleving in de openbare ruimte vergroten), faciliteren, stimuleren, meedenken en ervoor zorgen dat de basis op orde is. Ondernemers moeten voor aanbod, voorzieningen, beleving en gastvrijheid zorgen, zodat een aantrekkelijk toeristisch totaalproduct ontstaat. Daarbij wil Lelystad niet op de stoel van de ondernemer gaan zitten, maar denkt zij wel graag mee met initiatiefnemers en ondersteunt waar het kan en passend is. Daarmee vormen wij als gemeente een belangrijke schakel in het ontwikkelen van de vrijetijdssector!

Wat is de opgave?
Een goed functionerende vrijetijdseconomie is van economisch belang voor de stad. Het zorgt voor werkgelegenheid en draagt bij aan het gebruiksrendement en de kwaliteit van stedelijke voorzieningen. Dit heeft een positief effect op het woon- en leefklimaat voor inwoners en vestigingsklimaat voor bedrijven. Lelystad heeft een aantal sterke troeven in handen. De natuur (zowel groen als blauw) en de kust zijn parels op lokaal, regionaal, landelijk en internationaal niveau. Met Batavia Stad Fashion Outlet beschikt Lelystad over een trekpleister van formaat en ook de ontwikkeling van Nationaal Park Nieuw Land en de kust biedt grote kansen.

Wat is de ambitie?
De ambitie is om de aanwezige kansen op het gebied van de vrijetijdseconomie te verzilveren en deze sector uit te bouwen. Een vrijetijdseconomie die een substantiële bijdrage levert aan de aantrekkelijkheid van Lelystad en het verdienvermogen van de lokale economie. We hebben de ambitie om een vanzelfsprekende vrijetijdsbestemming te worden en de komende jaren toerisme en recreatie verder te ontwikkelen in omvang, kwaliteit en veelzijdigheid om daarmee de leefbaarheid, aantrekkingskracht en economie van Lelystad te vergroten. Balans is, zoals hierboven geschetst, belangrijk bij deze groei. Iedereen moet kunnen profiteren van toerisme en recreatie; van onze eigen inwoners, tot de lokale middenstand en het toeristisch bedrijfsleven.

Wat is nodig om deze opgave te realiseren?
Vanuit het economische domein zet de gemeente in op het versterken van ondernemerschap in de vrijetijdseconomie, het aantrekken van nieuwe bedrijven en het versterken van de onderlinge samenwerking. Daarnaast is het van belang dat Bataviakwartier en Poort Oostvaardersplassen Lelystad aantrekkelijk zijn en blijven als vestigingslocatie. Het uitbouwen en verzilveren van de propositie van Lelystad binnen de MRA en daarmee gepaard gaande acquisitie inspanningen helpen daarbij. Dat geldt ook voor het duidelijk onderscheidend profiel tussen bijvoorbeeld het centrum van de stad en Bataviakwartier. Deze en de andere toeristische gebieden kunnen op deze manier vanuit hun eigen kracht een bijdrage leveren aan de economische doelstellingen. Het man-made karakter, de nieuwe natuur en de pioniersgeest maken Lelystad uniek en in potentie interessant voor het aantrekken van nieuwe bedrijvigheid. Hier is de ruimte om te experimenteren. De ruimte om een nieuwe bestemming te ontwikkelen. En de ruimte om de druk op toeristische hotspots elders in de regio te kunnen verlichten.

Samengevat zet Lelystad in op:

- Versterken ondernemerschap binnen de vrijetijdseconomie
- Aantrekken nieuwe bedrijven binnen de vrijetijdseconomie
- Versterken onderlinge samenwerking tussen ondernemers in deze sector
- Uitbouwen en verzilveren van de positie in de regio (MRA)
- Gewenste ontwikkelingen planologisch mogelijk maken dan wel borgen in de relevante documenten als Omgevingsvisie en omgevingsplannen.

6. UITVOERING

In dit hoofdstuk wordt ingegaan hoe de uitvoering ter hand genomen zal worden. In het Economisch Perspectief Lelystad 2030 geeft Lelystad voor de komende tien jaar invulling aan de in het Koersdocument Lelystad 2040 en Lelystad Next Level geformuleerde ambities binnen het economische beleidsdomein. Daarbij zal de gemeente in blijven spelen op de politieke, economische, technologische en maatschappelijke ontwikkelingen, die het komend decennium van invloed zullen zijn. Intensieve samenwerking met ondernemers en bedrijfsleven, inwoners, andere overheden en onderwijs-en kennisinstellingen is nodig om uitvoering te geven aan de opgaven uit dit Economisch Perspectief. Een uitvoering die past bij de dynamiek van Lelystad. Een gemeente die vooruitkijkt en tegelijkertijd met de voeten in de klei staat en de blik naar buiten richt.

Per opgave is een lijst[52] van acties en maatregelen gedefinieerd. De benoemde activiteiten en maatregelen uit die lijsten die bijdragen aan Lelystad Next Level zullen worden gecombineerd met het uitvoeringsprogramma Lelystad Next Level. Andere activiteiten en maatregelen zullen al dan niet samen met stakeholders door het economische domein opgepakt worden. De lijsten zijn dynamisch: er kunnen acties en maatregelen worden toegevoegd en/of worden verwijderd. Ook zal er ruimte zijn om inspanningen te herprioriteren.

[52] Zie Bijlage 2: Groslijst.

De opgestelde lijsten vormen de basis voor een economisch uitvoeringsprogramma dat tweejaarlijks zal worden opgesteld. Dit uitvoeringsprogramma zal gekoppeld worden aan het teamplan van het economische domein en waar nodig aan die van andere domeinen. Omdat de uitvoering van deze activiteiten en maatregelen gepaard gaan met de inzet van capaciteit en financiering behoeven, vormt het Economisch Perspectief Lelystad 2030 met bijbehorend uitvoeringsprogramma tevens de basis van waaruit via de reguliere P&C-cyclus budgetten beschikbaar gesteld kunnen worden ter uitvoering van de verschillende acties en maatregelen. Daarnaast biedt het de basis voor mogelijke cofinancieringen buiten de gemeente, alsmede voor de communicatie over wat we doen en wat we daarmee (willen) bereiken.

Langs de lijnen van de economische opgaven en het uitvoeringsprogramma werkt de gemeente, samen met partners in en buiten de stad, aan een krachtige en toekomstbestendige economie van Lelystad.

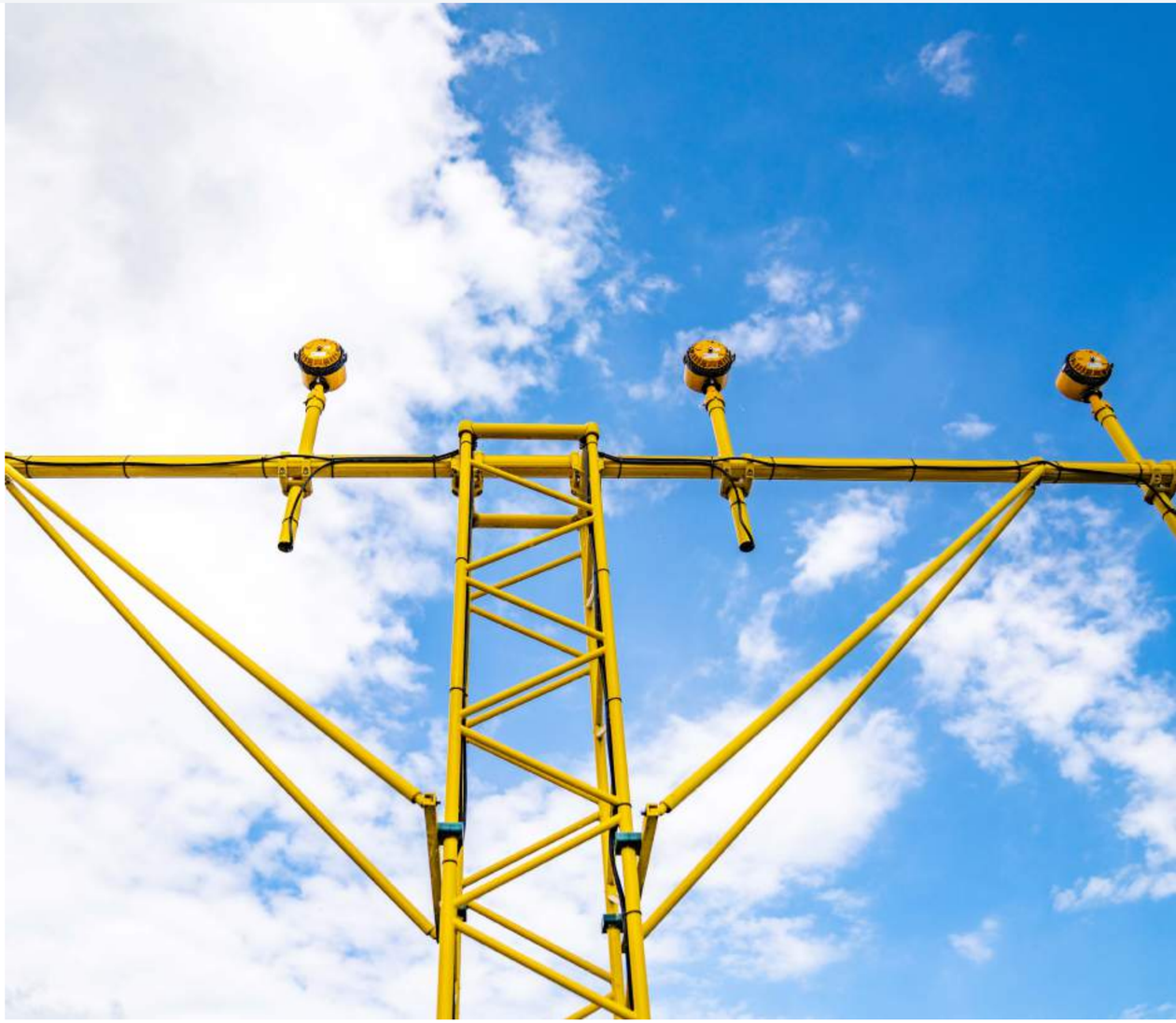

Bijlage 1

ECONOMISCHE ANALYSE LELYSTAD →

Bijlage 2

GROSLIJST →

COLOFON

Dit is een uitgave van
Gemeente Lelystad

Ontwerp
Flow Media

Fotografie

Beeldbank gemeente Lelystad	
Fotostudio Wierd	(p.2)
Carli Bartoli	(voorkant)
Studio Reaal 9G – Pim van der Maden	(voorkant, p.4 en p.17)
Studio Reaal 9G – Sjors Evers	(voorkant, p.6 en p.35)
Studio Reaal 9G – John David Verolme	(p.39 en p.52)

Contactgegevens

Economische Zaken	Postbus 91
Stadhuisplein 2	8200 AB Lelystad
8232 ZX Lelystad	

E-mail: economischezaken@lelystad.nl

© 2022, Gemeente Lelystad

Economische analyse Lelystad

E&E advies

Colofon

Onderzoekers
Peter Nicolai
Roos de Bruijn

In opdracht van:

Gemeente Lelystad

Inhoudsopgave

1. Inleiding 4

2. Demografische ontwikkelingen 4
2.1 Inwonertal Lelystad blijft ook de komende decennia doorgroeien 4
2.2 Oorsprong van de groei 5
2.3 Verandering van de samenstelling van de bevolking door verdere vergrijzing 6

3. Arbeidsmarkt 9
3.1 Veel middelhoog en laag opgeleiden, hoger opgeleiden minder vertegenwoordigd 9
3.2 Gemiddelde werkloosheid maar lage arbeidsparticipatie 10
3.3 Groot aandeel van de werkloze beroepsbevolking heeft een afstand tot de arbeidsmarkt 12
3.4 Relatief veel Lelystedelingen zijn werkzaam buiten de eigen gemeente 13

4. Economische ontwikkeling 14
4.1 Sectorstructuur: een verzorgend profiel, passend bij een provinciehoofdstad 14
4.2 Er is ruimte voor groei 15
4.3 Ontwikkeling werkgelegenheid Lelystad 15
4.4 Sectorale ontwikkelingen van 2004 tot en met 2020 16
4.5 De sectorstructuur kantelt, de speerpunt sectoren groeien snel 17
4.6 Dynamiek 19
4.7 Verdieping bedrijvendynamiek Lelystad 2015-2020 21

Economische analyse Lelystad

1. Inleiding

Voor de herijking van het economisch beleid van de gemeente Lelystad is het van belang dat er geredeneerd wordt vanuit een objectief beeld van de huidige economische situatie in de gemeente. Deze bijlage schetst dit beeld. Achtereenvolgens wordt in deze bijlage ingegaan op de demografische situatie, de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de economische situatie van de gemeente Lelystad. Het beeld dat hieruit ontstaat wordt daar waar relevant gespiegeld aan de ontwikkelingen in vergelijkbare of buurgemeenten, de provincie Flevoland en Nederland.

De gepresenteerde ontwikkelingen in de periode 2020-2021 worden sterk beïnvloed door de uitbraak van de corona pandemie in maart 2020. In een aantal zogenoemde corona updates zoomen we hier nader op in. Gezien het peilmoment van veel van de opgenomen data stamt van voor de uitbraak van de coronapandemie of de beginfase van de uitbraak, is het structurele effect van de coronapandemie op de Lelystadse economie in deze analyse nog niet zichtbaar. Wanneer deze analyse in volgende jaren opnieuw wordt gedaan zal blijken hoe diep de coronacrisis haar sporen heeft getrokken in de Lelystadse economie.

2. Demografische ontwikkelingen

2.1 Inwonertal Lelystad blijft ook de komende decennia doorgroeien

De gemeente Lelystad telde op 1 januari 2021 79.810 inwoners. Daarmee woont ongeveer 19% van alle inwoners van de provincie Flevoland in de gemeente Lelystad. In figuur 1 is de ontwikkeling van de bevolking van 2005 tot 2021 weergegeven. Hieruit blijkt dat het inwonertal in de gemeente Lelystad met name in de periode 2005 tot 2010 relatief hard is gegroeid. Vanaf 2010 ontwikkelt het inwonertal in Lelystad zich vergelijkbaar met de landelijke trend. Opvallend is dat het inwonertal hard groeide in het laatste jaar. De toename wordt voornamelijk verklaard door een toename van het migratiesaldo.

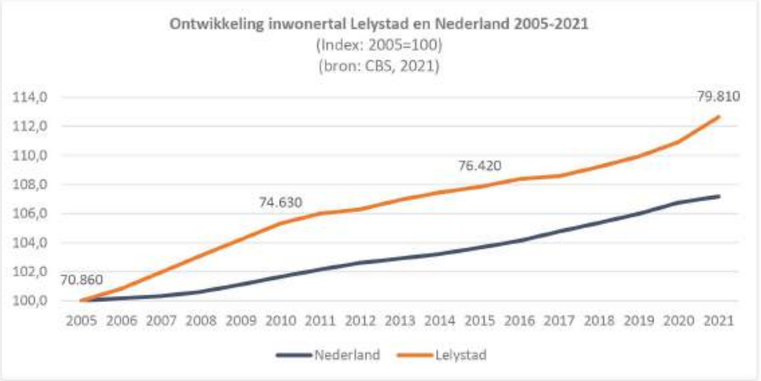

Figuur 1: Bevolkingsontwikkeling 2005-2021

2.2 Oorsprong van de groei

De groei die Lelystad de afgelopen jaren heeft doorgemaakt is het gevolg van natuurlijke aanwas (saldo geboorte/sterfte) en een vestigingsoverschot. Figuur 2 laat zien wat het saldo van geboorte/sterfte en migratie is geweest in de afgelopen 20 jaar. Zichtbaar is dat het saldo geboorte/sterfte relatief stabiel is, maar dat dit cijfer de laatste jaren iets terug lijkt te lopen. Zo was het gemiddelde geboorte/sterfte saldo tussen de jaren 2000 en 2010 met +490 hoger dan tussen 2011 tot en met 2020 met een gemiddelde van +280. Daarnaast is zichtbaar dat het vestigingssaldo (inclusief het buitenlands- en binnenlandssaldo) erg varieert de laatste 15 jaar. De afgelopen vier jaar is er een stijging in het vestigingssaldo te zien.

Figuur 2: Het geboorte/sterfte- en vestigingssaldo Lelystad 2000 - 2020

Figuur 3 laat het vestigingssaldo zien van binnenlandse-, buitenlandse verhuisbewegingen alsmede verhuisbewegingen binnen de MRA voor de periode 2011 tot en met 2020. Zichtbaar is dat het saldo buitenlandse verhuisbewegingen in de afgelopen jaren positief is. Daarnaast is zichtbaar dat Lelystad tot 2016 een negatief binnenlandse migratiesaldo had. Vanaf 2016 laat het binnenlandse migratiesaldo in relatie tot de MRA een sterk positieve ontwikkeling zien. Dit wordt met name verklaard doordat een groeiend aantal inwoners afkomstig uit gemeente Almere en in mindere mate uit gemeente Amsterdam, zich in Lelystad vestigen. Het binnenlands migratie saldo van Lelystad in relatie tot gemeenten buiten de MRA was de afgelopen jaren negatief. Dit geeft aan dat Lelystad met name binnen de MRA aantrekkelijker is geworden als vestigingsplaats.

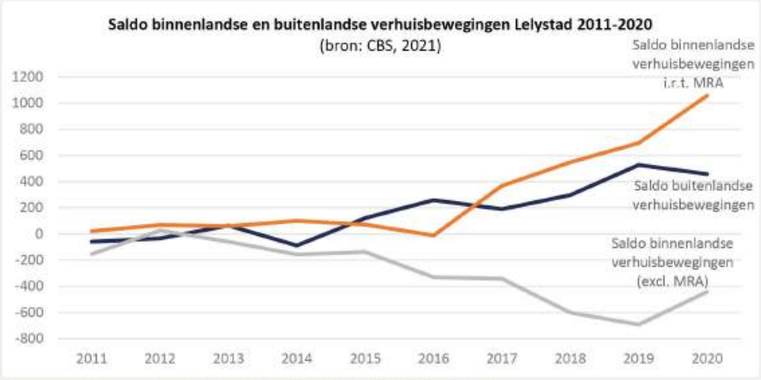

Figuur 3: Saldo binnenlandse en buitenlandse verhuisbewegingen Lelystad van 2011 tot 2020

2.3 Verandering van de samenstelling van de bevolking door verdere vergrijzing

In figuur 4 is de toekomstige bevolkingsontwikkeling in de gemeente Lelystad geprognosticeerd op basis van drie verschillende prognoses. De twee prognoses (Primos en CBS) die doorgaan tot 2050 laten een vergelijkbaar beeld zien, waarbij het inwoneraantal oploopt op tot rond de 90.000. Wat opvalt is dat geen van de prognoses in de buurt komt van de in 'Lelystad Next Level' opgestelde ambitie van minimaal 100.000 inwoners[1]. Om deze ambitie te realiseren is een trendbreuk nodig in de huidige binnenlandse migratiepatronen.

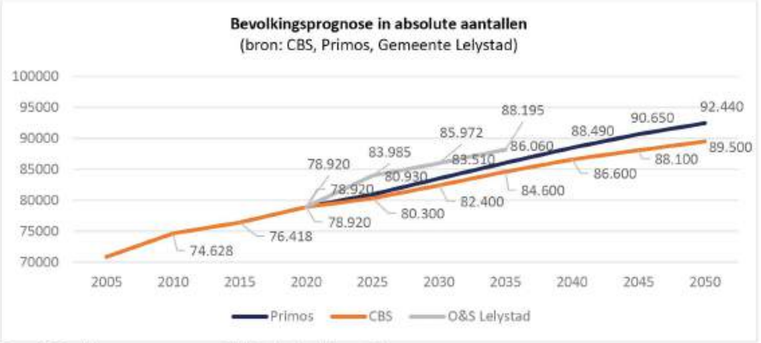

Figuur 4: Bevolkingsprognoses gemeente Lelystad in absolute aantallen

Uit de prognoses in figuur 4 blijkt dat Lelystad de aankomende jaren blijft groeien. Om inzicht te bieden in wat deze groei met de samenstelling van de bevolking in Lelystad doet wordt gebruik gemaakt van de prognose van het CBS. Figuur 5 laat de ontwikkeling van drie leeftijdsgroepen in Lelystad zien. Als gevolg van vergrijzing zal de leeftijdssamenstelling in de komende decennia veranderen. Zoals uit figuur 5 blijkt zal het aantal 65-plussers in 2050 met bijna 50% zijn toegenomen (van 14.000 nu, naar 19.700 in 2050), terwijl de

[1] De ambitie is in november 2020 per amendement bijgesteld naar de toevoeging van 40.000 woningen.

potentiële beroepsbevolking (15 - 65 jarigen) in dezelfde periode met bijna 5% stijgt (van 50.500 nu, naar 52.900 in 2050). Het aantal jongeren neemt toe met meer dan 19% (van 14.100 nu, naar 16.800 in 2050).

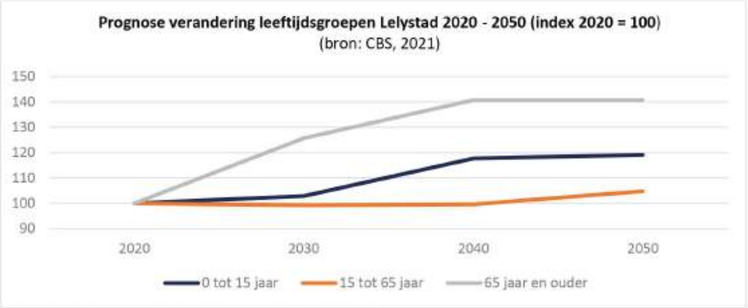

Figuur 5: Ontwikkeling leeftijdsgroepen Lelystad van 2020 tot 2050

In figuren 6 en 7 is zichtbaar wat deze ontwikkeling doet met de leeftijdssamenstelling in respectievelijk Lelystad en Nederland. Hieruit blijkt dat de bevolking in Lelystad op het moment jonger is dan die van Nederland: Lelystad telt relatief meer jongeren en minder ouderen.

Daarnaast is zichtbaar dat, overeenkomstig met het landelijke beeld, in Lelystad het aandeel van de beroepsbevolking in de totale bevolking daalt, maar dat afwijkend op het landelijk beeld het aandeel jongeren in de totale bevolking stijgt. Een ander verschil dat zichtbaar wordt, is dat er landelijk sprake is van een sterkere vergrijzing van de bevolking.

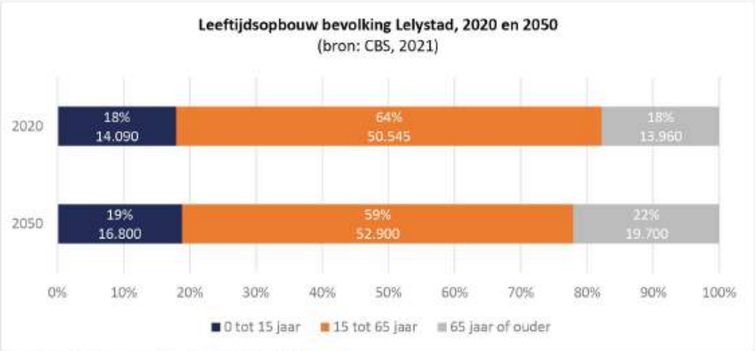

Figuur 6: Leeftijdssamenstelling Lelystad 2020 en 2050

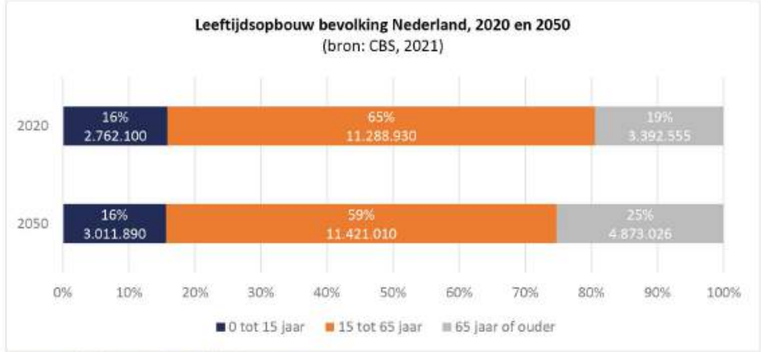

Figuur 7: Leeftijdssamenstelling Nederland 2020 en 2050

3. Arbeidsmarkt

3.1 Veel middelhoog en laag opgeleiden, hoger opgeleiden minder vertegenwoordigd

De totale beroepsbevolking in Lelystad bestaat uit ongeveer 40.000 personen. Figuur 8 en 9 geven het opleidingsniveau weer van de werkzame beroepsbevolking in Lelystad en Nederland voor de jaren 2004 en 2020[2]. De Lelystadse beroepsbevolking kenmerkt zich door relatief veel laag (basisonderwijs, het vmbo, de eerste 3 leerjaren van havo/vwo of MBO 1) en middelbaar (bovenbouw Havo/VWO of MBO 2-4) opgeleiden. Deze groep telt 63% van de beroepsbevolking in Lelystad en 58% in Nederland. Verder is zichtbaar dat in Nederland het aandeel hoger opgeleiden in de periode 2004 tot 2020 harder is gestegen dan in Lelystad. Lelystad is de afgelopen periode achtergebleven bij de landelijke trend waarin de beroepsbevolking steeds hoger is opgeleid.

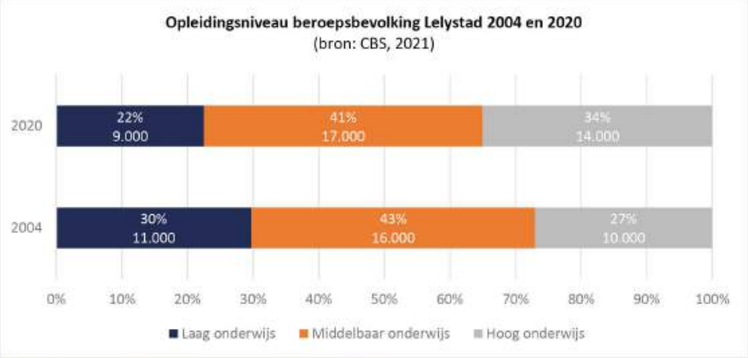

Figuur 8: Opleidingsniveau beroepsbevolking Lelystad in 2004 en 2020

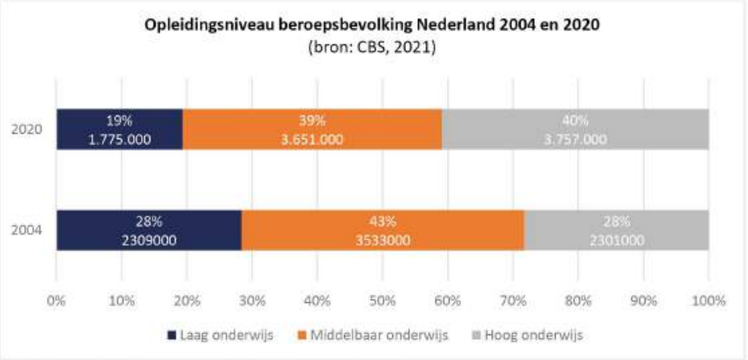

Figuur 9: Opleidingsniveau beroepsbevolking Nederland in 2004 en 2020.

[2] In de figuren is de categorie onbekend weggelaten waardoor een licht verschil ontstaat in de totale omvang van de beroepsbevolking

3.2 Gemiddelde werkloosheid maar lage arbeidsparticipatie

Het werkloosheidspercentage in Lelystad lag in 2020 op 4,3%. Historisch gezien heeft het werkloosheidspercentage in Lelystad altijd boven dat van Nederland en Flevoland gelegen. Zo ook in 2020 (Flevoland: 4,1%, Nederland: 3,8%).

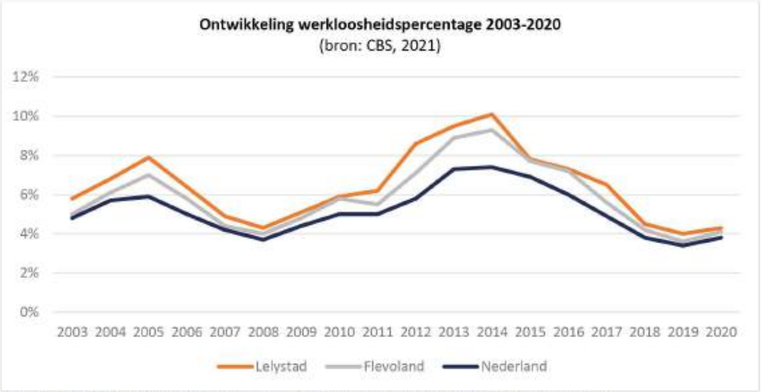

Figuur 10: Ontwikkeling werkloosheidspercentage Lelystad, Flevoland en Nederland van 2003 tot en met 2020

De langjarige ontwikkeling van de werkloosheid (figuur 10) laat zien dat in periodes van laagconjunctuur het werkloosheidspercentage harder stijgt in Lelystad dan in Flevoland en Nederland, terwijl in tijden van hoogconjunctuur de werkloosheid relatief harder daalt. Lelystad is dan ook bovengemiddeld gevoelig voor conjuncturele schommelingen. Een mogelijke verklaring hiervoor kan liggen in het feit dat Lelystad relatief veel laag en middelhoog opgeleide inwoners kent. In tijden van laagconjunctuur zijn het over het algemeen de laagopgeleide banen die versneld onder druk komen te staan. Ook in deze Corona periode zien we dit patroon terug keren.

Corona update

Het aantal WW-uitkeringen in Lelystad is in mei 2020 gepiekt tot 1.770. In augustus 2021 is dit aantal weer gedaald tot 1.160. De instroom in WW-uitkeringen had een piek in april 2020. Er is te zien dat sinds 2021 de WW uitstroom hoger is dan de instroom.

Als gevolg van een aantrekkende economie is in de periode 2014-2019 de werkloosheid gedaald en hebben meer mensen geschikt werk weten te vinden. Ten gevolge van de coronapandemie en bijbehorende crisis is de werkloosheid in 2020 licht gestegen. Figuur 11 laat de ontwikkeling van de netto arbeidsparticipatie voor Lelystad, Flevoland en Nederland zien. Hoewel de netto arbeidsparticipatie in Lelystad in de afgelopen jaren stijgt, blijft deze achter bij de netto arbeidsparticipatie in zowel Nederland als Flevoland. Daarnaast is het verschil in netto arbeidsparticipatie de afgelopen jaren groter geworden: de netto arbeidsparticipatie in Flevoland en Nederland stijgt harder dan in Lelystad. Er is in Lelystad een relatief groot deel van de beroepsbevolking dat niet meedoet op de arbeidsmarkt. Opvallend is dat ondanks de coronacrisis, de netto participatiegraad in Lelystad in 2020 is gestegen.

Figuur 11: Ontwikkeling netto arbeidsparticipatie Lelystad, Nederland en Flevoland van 2003 tot en met 2020

Figuur 12 laat de netto arbeidsparticipatiegraad naar opleidingsniveau voor Lelystad en Nederland zien. Hieruit blijkt dat de netto arbeidsparticipatie voor middelbaar opgeleiden niet afwijkt van het Nederlands gemiddelde, maar dat de participatiegraad voor zowel lager- als hoger opgeleiden in Lelystad lager ligt dan in Nederland als geheel. Daarnaast is in paragraaf 3.1 zichtbaar dat het aandeel laagopgeleiden in de beroepsbevolking van Lelystad hoger ligt dan landelijk het geval is en dat het gat tussen Lelystad en Nederland wat betreft opleidingsniveau tussen 2004 en 2020 groter is geworden. Dit kan het effect van de participatiegraad versterken. De opleidingskloof is echter geen verklaring waarom de lager en hoger opgeleiden in Lelystad een lagere participatiegraad hebben dan gemiddeld in Nederland.

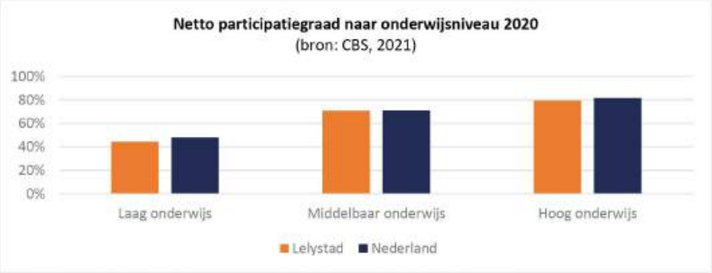

Figuur 12: Netto arbeidsparticipatiegraad naar onderwijsniveau Lelystad en Nederland 2020

3.3 Groot aandeel van de werkloze beroepsbevolking heeft een afstand tot de arbeidsmarkt

De lage arbeidsparticipatie gaat gepaard met relatief veel personen in de beroepsbevolking die een uitkering ontvangen. Lelystad telt in januari 2020 7.970 personen die een uitkering (exclusief AOW) ontvangen. Dit is 16% van de totale bevolking tussen de 15 en 65 jaar. Figuur 13 laat zien dat Lelystad in vergelijking met Nederland als geheel en andere gemeenten in Flevoland relatief veel mensen met een uitkering kent. Met name het aandeel arbeidsongeschikten is in Lelystad relatief hoog. Dit kan tevens een oorzaak zijn van de lage arbeidsparticipatie.

Corona update

Tussen 1 januari 2020 en 1 januari 2021 groeide het aantal personen met een bijstandsuitkering in Lelystad met 1,4%.

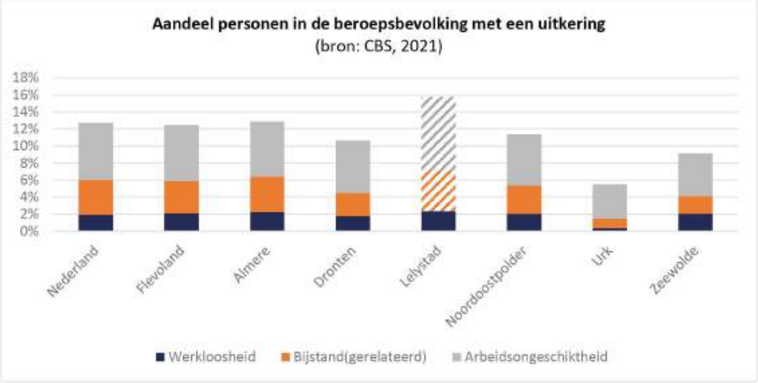

Figuur 13: Aandeel personen van het totaal aantal personen tussen de 15 en 65 jaar dat een uitkering ontvangt, januari 2020

In januari 2021 waren er 4.770 geregistreerde werkzoekenden zonder dienstverband (het onbenut arbeidspotentieel). Figuur 14 en 15 geven de kenmerken van deze groep werkzoekenden.

Startkwalificatie van onbenut arbeidspotentieel

Figuur 14 laat zien wat de startkwalificaties zijn van het onbenut arbeidspotentieel. Hier wordt zichtbaar dat meer dan de helft van de werkzoekenden in Lelystad niet beschikt over een startkwalificatie (personen met enkel havo/VWO diploma worden hier ook gezien als personen zonder startkwalificatie). Het opleidingsniveau van werkzoekenden ligt iets later dan het landelijk gemiddelde.

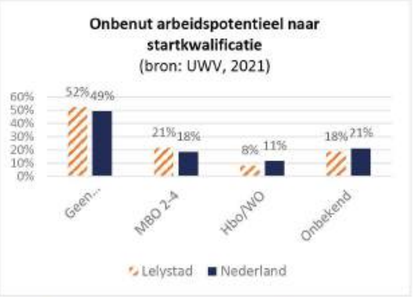

Figuur 14: Onbenut arbeidspotentieel (geregistreerd werkzoekenden zonder dienstverband) naar startkwalificatie, januari 2021

Onbenut arbeidspotentieel naar uitkering

Figuur 15 laat de verdeling van de werkzoekenden naar type uitkering zien. Het aandeel van het onbenut arbeidspotentieel dat een WW- of bijstandsuitkering ontvangt ligt in Lelystad iets onder het Nederlands gemiddelde. Verder geldt zowel landelijk als voor Lelystad dat een relatief klein aandeel van de werkzoekenden een WW uitkering ontvangt, terwijl het merendeel van het onbenutte arbeidspotentieel een bijstandsuitkering ontvangt. Dit laatste duidt vaak op langdurige werkloosheid. Opvallend is dat het aandeel personen dat een arbeidsongeschiktheidsuitkering (AO) ontvangt in Lelystad een stuk hoger ligt dan in Nederland.

Figuur 15: Onbenut arbeidspotentieel (geregistreerd werkzoekenden zonder dienstverband) naar type uitkering, januari 2021

3.4 Relatief veel Lelystedelingen zijn werkzaam buiten de eigen gemeente

De pendelcijfers[3] geven een indicatie van het aantal banen van werknemers die woonachtig zijn in een gemeente en werkzaam zijn in een andere gemeente. De cijfers geven een indicatie over de woon- en werkfunctie die Lelystad heeft. Figuur 16 laat de pendelcijfers van de gemeente Lelystad in 2019 zien. In totaal zijn er 14.300 inwoners van Lelystad die ook in Lelystad werken, 17.400 mensen vormen de inkomende pendel en 21.600 mensen vormen de uitgaande pendel.

Figuur 16: Pendelcijfers Lelystad december 2019 (bron: CBS)

Gemeente	Omvang inkomende pendel	Gemeente	Omvang uitgaande pendel
Almere	3.200	MRA (excl. Almere)	4.600
Dronten	2.700	Almere	4.100
Noordoostpolder	1.000	Dronten	900
MRA (excl. Almere)	600	Arnhem	700
Deventer	600	Harderwijk	700
Zeewolde	600	Zeewolde	700
Kampen	500	Haarlemmermeer	600
Harderwijk	500	Barneveld	600
Zwolle	500	Apeldoorn	500
Enschede	500	Noordoostpolder	500
Urk	400		

Tabel 1: Inkomende en uitgaande pendel gemeente Lelystad, december 2019 (bron: CBS)

[3] De aantallen komen niet direct overeen met het aantal banen in Lelystad vanwege het verschil in peildatum en komen niet direct overeen met de beroepsbevolking omdat de data redeneert vanuit arbeidsovereenkomsten en een persoon meerdere arbeidsovereenkomsten kan hebben.

Inkomende pendel

Naast de 14.300 eigen inwoners komen er dagelijks 17.400 inwoners van andere gemeente werken in de gemeente Lelystad. Daarmee werken er dagelijks 31.700 arbeidskrachten bij bedrijven en instellingen gevestigd binnen Lelystad. Uit tabel 1 is op te maken dat Lelystad met name arbeidskrachten uit de buurgemeenten ontvangt.

Uitgaande pendel

Van de 35.900 arbeidskrachten woonachtig in Lelystad werkt minder dan de helft (14.300 inwoners) in de eigen woongemeente. Ruim 21 duizend inwoners van Lelystad zijn werkzaam buiten de eigen gemeente. In tabel 1 is te zien dat een groot deel van de inwoners van Lelystad (die niet in Lelystad zelf werken) werkzaam zijn binnen de Metropool Regio Amsterdam (MRA + Almere).

4. Economische ontwikkeling

4.1 Sectorstructuur: een verzorgend profiel, passend bij een provinciehoofdstad

In figuur 17 is op basis van de werkgelegenheid de sectorstructuur van Lelystad afgezet tegen de landelijke sectorstructuur. Zichtbaar wordt dat de sectorstructuur van Lelystad een licht onderscheidend profiel heeft in vergelijking met Nederland.

Figuur 17: Sectorstructuur op basis van werkgelegenheid in Lelystad en Nederland

Wat ten opzichte van de landelijke sectorstructuur opvalt is de omvangrijke quartaire sector. Lelystad kent dan ook een regionaal verzorgend profiel, passend bij de functie van provinciehoofdstad. Echter, ook de handel is relatief sterk vertegenwoordigt in de sectorstructuur van Lelystad. Deze oververtegenwoordiging wordt met name veroorzaakt door een concentratie van logistieke (groothandel) activiteiten in Lelystad.

4.2 Er is ruimte voor groei

In Lelystad zijn in 2020 7.455 bedrijven en instellingen gevestigd die samen goed zijn voor 38.320 banen. Hierbij worden de uitzendkrachten geteld bij het bedrijf waar zij op de loonlijst staan. Wanneer de werkgelegenheid wordt berekend door uitzendkrachten te tellen bij de bedrijven waar ze 'ingeleend' worden, dan telt Lelystad in 2020 39.630 arbeidskrachten (LISA). Genoemd verschil impliceert dat Lelystadse bedrijven relatief veel gebruik maken van uitzendkrachten.

Het aantal banen per 1.000 inwoners tussen de 15 en 64 jaar verschilt erg per stad en geeft een indicatie van de regionale functie van een gemeente. Wanneer de uitzendkrachten geteld worden waar deze 'ingeleend' worden, dan telt Lelystad in 2020 784 banen per 1.000 inwoners tussen de 15 en 64 jaar (Bron: waarstaatjegemeente.nl). Dit is lager dan het landelijke gemiddelde van 796 en fors lager dan andere steden als Groningen (907), Leeuwarden (911), Maastricht (913) en Zwolle (1.213). Daarentegen kent Lelystad een hoger cijfer dan Almere (618), Haarlem (659) en Gouda (769) die bekend staan als 'woongemeenten'. Lelystad zit hier ergens tussen in. Doordat het totaal aantal banen incl. uitzendkrachten lager ligt dan het totaal aantal personen in de beroepsbevolking (41.000) kan in combinatie met de pendelgegevens gesteld worden dat Lelystad (ondanks de forse groei in werkgelegenheid in de afgelopen jaren) op dit moment vooral een woonfunctie heeft.

4.3 Ontwikkeling werkgelegenheid Lelystad

Figuur 18 geeft de ontwikkeling van de werkgelegenheid in Lelystad tussen 2003 en 2020 in absolute getallen weer. De werkgelegenheid in Lelystad is sinds 2003 gegroeid met 7.730 banen. Dit is een toename van 25%. De geïndexeerde ontwikkeling van de werkgelegenheid in Lelystad en Nederland (figuur 19) laat zien dat sinds begin deze eeuw de werkgelegenheidsontwikkeling in Lelystad structureel boven het landelijk gemiddelde ligt.

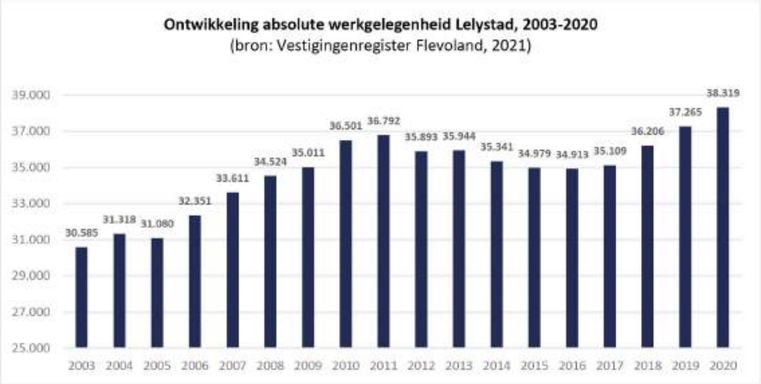

Figuur 18: Werkgelegenheidsontwikkeling Lelystad 2003-2020

Figuur 19: Geïndexeerde werkgelegenheidsontwikkeling in Lelystad en Nederland van 2003 tot en met 2020

Figuur 20 laat de jaarlijkse werkgelegenheidsontwikkeling zien voor Lelystad en Nederland. Uit de figuur is op te maken dat Lelystad in termen van werkgelegenheid heftiger reageert op conjunctuurschommelingen. In een mindere economische periode neemt de werkgelegenheid sneller af, terwijl daarentegen in een periode van hoogconjunctuur de werkgelegenheid ook weer sneller toeneemt. Een mogelijke verklaring voor deze conjunctuurgevoeligheid is dat Lelystadse bedrijven relatief veel gebruik maken van uitzendkrachten. Daarnaast zien we dat in steden met de omvang van Lelystad relatief veel filialen zijn gevestigd. Zeker wanneer het economisch minder gaat zijn het vaak de filialen die het eerst geraakt worden.

Figuur 20: Ontwikkeling werkgelegenheid t.o.v. t-1 in Lelystad en Nederland van 2008 tot en met 2020

4.4 Sectorale ontwikkelingen van 2004 tot en met 2020

Figuur 21 laat de absolute en procentuele verandering in werkgelegenheid per sector zien voor Lelystad en Nederland in de periode 2004 – 2020. Het is duidelijk zichtbaar dat vooral de werkgelegenheid bij financiële instellingen fors is gekrompen. Daarnaast is er in absolute zin ook een grote daling van het aantal arbeidsplaatsen in de zakelijke diensten. Vanwege de centralisatie van activiteiten, automatisering en digitalisering zijn er in deze sectoren in Lelystad veel arbeidsplaatsen verdwenen. De grote groeiende sectoren zijn zorg, handel en horeca.

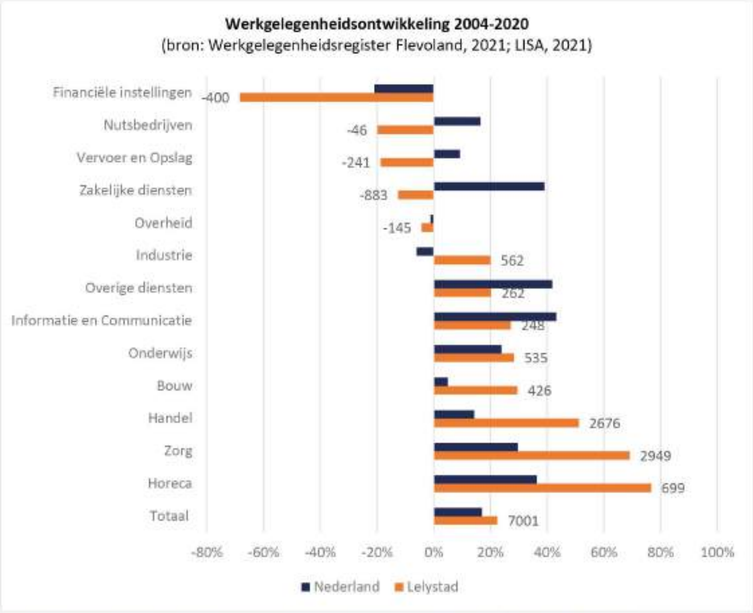

Figuur 21: Procentuele verandering in werkgelegenheid per sector in Lelystad en Nederland tussen 2004 en 2020

4.5 De sectorstructuur kantelt, de speerpunt sectoren groeien snel

Eerder gepresenteerde sectorstructuur geeft op hoofdlijnen een goed beeld van de economie van Lelystad. Binnen Lelystad is er echter ook een clustering van activiteiten die onder verschillende sectoren vallen en niet goed zichtbaar is in de gepresenteerde sectorstructuur. Voor Lelystad zijn dit de sectoren logistiek, recreatie en toerisme, circulair en secundaire agro-food. Figuur 22 laat zien met hoeveel procent die sectoren gestegen zijn en hoeveel banen dit in totaal heeft opgeleverd. In de figuur is zichtbaar dat het aandeel van deze sectoren in de sectorstructuur van Lelystad de afgelopen 6 jaar procentueel een behoorlijke groei heeft doorgemaakt. Hieruit is op te maken dat de sectorstructuur van Lelystad aan het kantelen is, waarbij het verzorgende karakter aan het afnemen is, terwijl de stuwende bedrijvigheid toeneemt. In absolute zin valt met name de groei in de secundaire agrofood en logistiek op. In relatieve zin valt de opkomst van circulaire bedrijfsactiviteiten op.

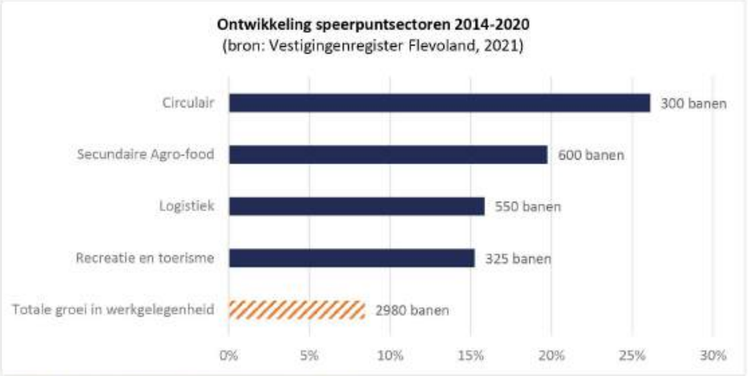

Figuur 22: Ontwikkeling speerpuntsectoren Lelystad 2014-2020

Circulair

De afbakening voor de circulaire economie is gebaseerd op sectoren die van nature onder te verdelen zijn in de zes R-strategieën (recover, recycle, repair en remanufacture, re-use, reduce, refuse en rethink)[4]. Het nadeel van deze onderverdeling naar SBI niveau is dat bedrijven die circulaire activiteiten ondernemen maar vanwege de aard van hun werkzaamheden niet tot de R-strategieën worden gerekend, hier niet worden meegenomen. Desalniettemin lijkt de opkomst van de circulaire economie ook een groei in dit type ondernemingen te bewerkstelligen. Deze 'sector' is namelijk gegroeid met 300 banen (26%) van 1.150 banen in 2014 naar 1.450 banen in 2020. Dit betreft 4% van de totale werkgelegenheid in 2020. Deze groei komt voornamelijk door de komst van nieuwe vestigingen: deze hebben 470 banen opgeleverd.

Secundaire Agro-Food

De secundaire Agro-Food sector omvat de vervaardiging van en de handel in voedingsmiddelen, exclusief eet- en drink gelegenheden. Deze sector is in de periode 2014-2020 van 3.030 met 600 arbeidsplaatsen naar 3.630 gegroeid. Dit is een groei van 20%. Met 3.630 arbeidsplekken neemt de secundaire agro-food 9% van de werkgelegenheid in Lelystad voor haar rekening. De groei in deze sector is met name toe te rekenen aan de groei van bestaande bedrijven. Er zijn 650 extra arbeidsplaatsen ontstaan bij 42 vestigingen.

Logistiek

De driehoek Almere-Lelystad-Zeewolde staat op nummer drie in de nationale logistieke hotspot-verkiezing (2020). De logistieke sector in Lelystad omvat alle activiteiten op het gebied van groothandel en vervoer en opslag en is de afgelopen 6 jaar met 16% gegroeid van 3.460 arbeidsplaatsen in 2014 naar 4.008 arbeidsplaatsen in 2020. Met 4.008 arbeidsplaatsen neemt de logistieke sector inmiddels ongeveer 10% van de werkgelegenheid in Lelystad voor rekening. Deze groei is vooral ontstaan door de oprichting van nieuwe vestigingen binnen de sector logistiek. Er ontstonden hierdoor 1040 nieuwe arbeidsplaatsen.

Recreatie en toerisme

De werkgelegenheid binnen de sector recreatie en toerisme is afgeleid van de definitie zoals deze door Stichting Lisa is geformuleerd en omvat horeca, logiesverstrekking, detail- en groothandel, vervoer, cultureel,

[4] Bron: PBL, Cicrulaire economie in kaart, 2019

recreatie en amusement en sport. De werkgelegenheid in deze sector is in Lelystad sinds 2014 met 325 banen sterk gegroeid. Dit is een groei van ruim 15% en de sector neemt met 2.460 arbeidsplaatsen ongeveer 6% van de werkgelegenheid in Lelystad voor haar rekening. Ondanks dat de sector een groei doormaakt is het aandeel in de totale werkgelegenheid nog wel kleiner dan gemiddeld in Nederland (7%). Hierbij moet echter wel vermeld worden dat alleen de horeca gelegenheden van Bataviastad binnen deze sector zijn geteld. De detailhandel valt buiten de definitie, maar trekt wel veel toeristen. Je zou daarmee kunnen zeggen dat het cijfer daardoor iets is ondergewaardeerd.

De werkgelegenheid in de Recreatie & Toerisme sector zit in Lelystad met name in de horeca: 62% (1.535) van de arbeidsplaatsen betreft werkgelegenheid bij eet- en drinkgelegenheden, terwijl logiesverstrekking een aandeel van 3% (80) kent. Landelijk is deze verdeling respectievelijk 51% voor horeca en 14% voor logiesverstrekking. De omvang van de sector in Lelystad in combinatie met de opbouw suggereert dat de Recreatie en Toerismesector zich met name (nog) richt op de eigen inwoners. Immers, de sector is niet bovengemiddeld groot en de omvang van activiteiten op het gebied van logiesverstrekking is relatief klein. Ongeveer 10% van de werkgelegenheid in de toerismesector betreffen bedrijven en instellingen op het gebied van cultuur, amusement en (dag)recreatie.

4.6 Dynamiek

Groeiende en exporterende bedrijven

In figuur 23 is zichtbaar dat Lelystad ten opzichte van Flevoland en Nederland ongeveer even veel snelgroeiende bedrijven telt. Daarnaast is zichtbaar dat het aandeel exporterende vestigingen in Lelystad iets boven het Flevolands en Nederlands gemiddelde ligt.

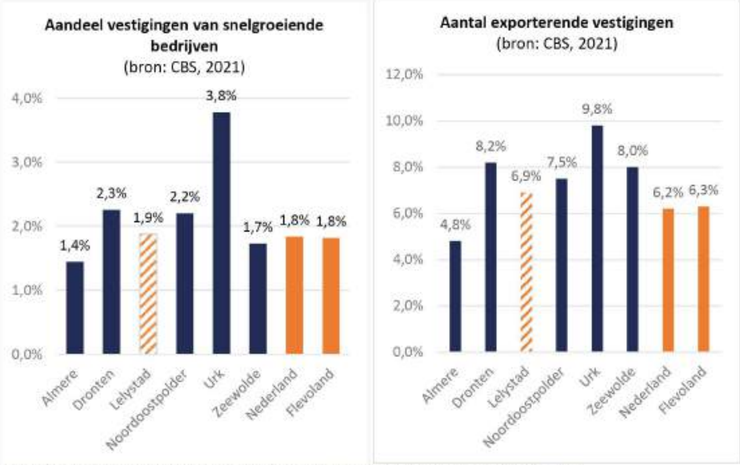

Figuur 23: aandeel vestigingen van snelgroeiende bedrijven en aandeel exporterende vestigingen, 2019

Oprichtingen en opheffingen

Figuur 24 laat het aantal oprichtingen en opheffingen per 1.000 vestigingen in Lelystad en Nederland zien. Opvallend is dat zowel het aantal opheffingen als het aantal oprichtingen boven het landelijke gemiddelde ligt. Hieruit is echter niet direct af te leiden hoe Lelystadse ondernemers presteren. In paragraaf 4.7 wordt daarom nader ingegaan op de bedrijvendynamiek in Lelystad in de afgelopen 5 jaar.

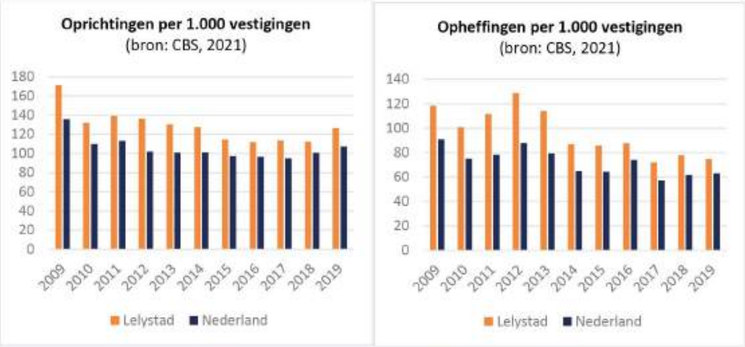

Figuur 24: Aantal oprichtingen en opheffingen per 1.000 vestigingen, Lelystad en Nederland, 2009-2019

Corona update

Aantal faillissementen (bron: CBS, 2021) *Aantal NOW regelingen per 100 vestigingen (bron: UWV, 2021)*

Ondanks de strenge maatregelen ter bestrijding van het coronavirus laat het aantal faillissementen in Lelystad, net als in de rest van Nederland geen stijging zien. Dit wordt verklaard door het omvangrijke steunpakket waarover bedrijven in de afgelopen periode konden beschikken. In de bovenstaande figuur is tevens zichtbaar dat het Lelystadse bedrijfsleven in de afgelopen periode minder gebruikt heeft gemaakt van deze steunpakketten.

4.7 Verdieping bedrijvendynamiek Lelystad 2015-2020[5]

Om meer zicht te krijgen op de bedrijvendynamiek in Lelystad, is een analyse uitgevoerd waarin de bedrijvenpopulatie in 2015 is vergeleken met 2020. Tussen 2015 en 2020 is de werkgelegenheid van 34.980 arbeidsplaatsen (6.650 vestigingen) gegroeid naar 38.320 arbeidsplaatsen (8.110 vestigingen). Deze groei kan toegekend worden aan drie typen ontwikkelingen: werkgelegenheidsgroei vanuit het bestaande bedrijfsleven, werkgelegenheidsgroei door nieuwe vestigingen en groei of krimp door het aantal arbeidsplaatsen bij 'verhuisde of opgeheven' vestigingen. Tabel 2 geeft weer hoe deze veranderingen in termen van werkgelegenheid eruit hebben gezien. Zichtbaar wordt dat nieuwe vestigingen voor de meeste groei in werkgelegenheid zorgen en dat een groot deel van de werkgelegenheid verloren gaat door verhuisde en opgeheven vestigingen. Het bestaande bedrijfsleven levert een beperkte bijdrage aan de werkgelegenheidsgroei ten opzichte van de nieuwe vestigingen.

Categorie	2015	2020	Verandering
Bestaande bedrijfsleven	27.320	30.470	3.150
Arbeidsplaatsen bij nieuwe vestigingen	n.v.t.	7.850	7.850
Arbeidsplaatsen bij verhuisde/ opgeheven vestigingen	7.660	n.v.t.	-7.660
Totaal arbeidsplaatsen	**34.980**	**38.320**	**3.340**

Tabel 2: Oorsprong groei arbeidsplaatsen 2015 - 2020 (bron: Vestigingenregister Flevoland, 2020)

Bestaande bedrijfsleven

Het bestaande bedrijfsleven is tussen 2015 en 2020 gegroeid met circa 3.150 arbeidsplekken. Deze groei heeft plaatsgevonden bij 3.570 vestigingen (54% van de aanwezige 6.650 vestigingen in Lelystad in 2015).
Veel stimuleringsbeleid van de overheid is gericht op de doorontwikkeling van zelfstandigen en micro-bedrijven tot scale-ups. Scale-ups zijn snelgroeiende bedrijven die gezamenlijk een disproportioneel grote bijdrage leveren aan de werkgelegenheidsontwikkeling van de regio. Ter illustratie. Landelijk vormen ze slechts 6% van het totaal aantal bedrijven met 10 of meer medewerkers, maar zijn verantwoordelijk voor een groei van ruim 200.000 FTE in de periode van 2015 – 2018. De werkgelegenheid in heel Nederland groeide in deze periode met ruim 440.000 banen.

In 2015 telde Lelystad ongeveer 4.520 ZZP'ers. In tabel 3 is zichtbaar hoe de zelfstandigen in Lelystad zich in de afgelopen 5 jaar hebben ontwikkeld. Wat opvalt is dat slechts een zeer klein percentage van de zelfstandigen doorgroeit tot een onderneming. En dat meer dan 40% van de zelfstandigen 5 jaar later niet meer actief is.

Status in 2020	Aantal	Aandeel in totaal
Opgeheven / verhuisd	1.940	43%
Zelfstandig gebleven	2.430	54%
Uitgegroeid tot een vestiging met 2 arbeidsplaatsen	70	2%
Uitgegroeid tot een vestiging met 3-5 arbeidsplaatsen	60	1,5%
Uitgegroeid tot een vestiging met > 5 arbeidsplaatsen	20	0,5%

Tabel 3: Ontwikkeling zelfstandigen die in 2015 aanwezig waren (bron: Vestigingenregister Flevoland, 2021)

[5] De aantallen in dit hoofdstuk zijn afgerond. Het gevolg hiervan is dat alle cijfers licht veranderen in de doorberekening, er kunnen dus verschillen in totalen optreden.

In 2015 telde Lelystad ongeveer 1.645 micro-bedrijven (2-10 arbeidsplaatsen). In tabel 4 is zichtbaar hoe deze populatie micro-ondernemingen zich in de afgelopen 5 jaar heeft ontwikkeld. Ook hier is zichtbaar dat slechts een zeer klein percentage van het aantal micro-bedrijven in de afgelopen 5 jaar een groei van meer dan 5 arbeidsplaatsen heeft gerealiseerd.

Status in 2020	Aantal	Aandeel in totaal
Opgeheven / verhuisd	500	31%
Krimp van meer dan 5 arbeidsplaatsen	15	1%
Krimp van 5 en minder arbeidsplaatsen	385	23%
In omvang stabiel gebleven	415	25%
Groei van 5 en minder arbeidsplaatsen	295	18%
Groei van meer dan 5 arbeidsplaatsen	35	2%

Tabel 4: Ontwikkeling micro-ondernemingen die in 2015 aanwezig waren(bron: Vestigingenregister Flevoland, 2021)

Verdwenen vestigingen

In de periode 2015-2020 zijn ongeveer 7.660 arbeidsplaatsen verdwenen vanwege verhuizing of opheffing/faillissement van ruim 2.500 vestigingen. Tabel 6 laat zien welk bedrijfsformaat deze vestigingen in 2015 hadden. Uit de cijfers blijkt het voor 97% te gaan om een zelfstandige of micro-onderneming.

Categorie	Aantal vestigingen	Aandeel in verdwenen vestigingen	Aantal arbeidsplaatsen in 2015
ZZP	1.940	77%	1.940
Micro (2-10 arbeidsplaatsen)	498	20%	1.705
Klein (10 – 50 arbeidsplaatsen)	54	2%	1.165
Middel (50 – 250 arbeidsplaatsen)	9	0%	985
Groot	3	0%	1.865
Totaal	**2.504**	**100%**	**7.660**

Tabel 5: Verdwenen vestigingen tussen 2015 en 2020 naar bedrijfsformaat (bron: Vestigingenregister Flevoland, 2021)

Nieuwe vestigingen

Tussen 2015 en 2020 zijn er bijna 3.950 nieuwe vestigingen bijgekomen die samen goed zijn voor circa 7.850 arbeidsplaatsen. Ten opzichte van de totale groei van 3.340 arbeidsplaatsen in die periode zijn deze nieuwe vestigingen enorm belangrijk voor de Lelystadse economie. In tabel 6 wordt zichtbaar dat dit met name zelfstandigen en micro-ondernemingen betreffen, gezamenlijk goed voor 99% van de nieuwe vestigingen. Wat betreft het aandeel in de gerealiseerde werkgelegenheid, wordt duidelijk dat de bedrijven met personeel samen goed zijn voor 3.775 (48%) van de 7.850 gerealiseerde arbeidsplaatsen door nieuwe vestigingen . Het gaat hierbij zowel om nieuwe bedrijvigheid/startups als bestaande bedrijvigheid die elders was gevestigd en die besluit zich in Lelystad te vestigen of een extra vestiging te openen. De nieuwe vestigingen met personeel zijn daarmee zeer belangrijk geweest voor de totale werkgelegenheidsgroei die Lelystad in de afgelopen vijf jaar heeft doorgemaakt.

Bedrijfsgrootte 'nieuwe' vestigingen	Aantal vestigingen	% van het totaal	Arbeidsplaatsen in 2020
ZZP	3.180	81%	3.180
Micro (2-10 arbeidsplaatsen)	720	18%	2.150
Klein (10 – 50 arbeidsplaatsen)	37	1%	665
Middel (50 – 250 arbeidsplaatsen)	10	0%	960

Tabel 6: Nieuwe vestigingen naar bedrijfsformaat 2015 - 2020 (bron: Vestigingenregister Flevoland, 2021)

E&E advies
Helperpark 288
9723 ZA Groningen
(050) 360 44 33
info@eeadvies.nl

eeadvies.nl

BIJLAGE 2: GROSLIJST

Denkbare activiteiten acties en projecten per opgave ten behoeve van het tweejaarlijkse Uitvoeringsprogramma Economisch Perspectief Lelystad 2030.

1. Aantrekkelijke werklocaties

Opgave

Gezien de groeiambitie (+10.000 banen) en om de kansen van economische groei te benutten is het noodzakelijk om over voldoende aantrekkelijke werklocaties te beschikken passend bij het profiel van de Lelystadse economie. Hierbij zowel aandacht voor bestaande als nieuwe werklocaties.

Activiteiten/acties/projecten

- Planologisch regime / aanbod op orde en actualiseren locatiebeleid
- Douane en inspectie faciliteiten om de goederen stromen snel te kunnen verwerken

Bestaande terreinen

- Activiteiten om het parkmanagement op de bedrijventerreinen op te zetten / organisatiegraad vergroten zoals actief inzetten van KVO's, aanjagen/begeleiden ondernemers richting opzet ondernemersvereniging.
- Regelmatige scans van de bedrijventerreinen om de kwaliteit van de terreinen te monitoren en om tijdig te handelen.
- Voldoende capaciteit elektrificatie liefst dusdanig dat er een voorsprong bestaat ten opzichte van andere locaties.
- Werken aan toekomstbestendigheid: "van werklocatie naar energiehubs": Bedrijventerreinen kunnen een sleutelpositie innemen in de decentrale energie-opwekking/voorziening en alles wat daar voor nodig is (vb Saenz Lokale Energiemaatschappij).

Nieuwe terreinen

- Continuering actieve deelname in de MRA, specifiek Plabeka. Opvang Economische schaalsprong MRA (Bedrijventerreinen)
- Ontwikkeling van nieuwe werklocaties zoals, Tweede fase LAB, Tweede fase Flevokust \ Haven (Gebiedsvisie Flevokust), Gebiedsvisie Stationsgebied (Toekomstvaste Kantorenlocatie); concentratie dienstverlening in centrum / stationsgebied (BV).
- Nieuwe locatie t.b.v. het kleinere MKB, doorgroeiers en de overloop vanuit de centralere delen MRA.
- Voorzieningen op bedrijventerreinen (bijvoorbeeld truckparking faciliteiten, infrastructuur en toekomstbestendigheid -zie ook laatste bullet onder bestaande terreinen-)

2. Inclusieve arbeidsmarkt

Opgave
Vergroten van de arbeidsparticipatie en daarmee benutten van het onbenutte arbeidspotentieel ter bevordering van de ontwikkeling van de stad.

Activiteiten/acties/projecten
- Lelystad akkoord 2.0, extra aandacht voor plaatsing van mensen die getroffen zijn door de corona crisis, Inzet op her- om- en bijscholing van groepen met afstand tot de arbeidsmarkt.
- Geen verloren generatie van jongeren na Corona
- Banenafspraak Lelystad+ of 2.0 o.i.d. voor de groep met een langere afstand tot de arbeidsmarkt. Het gaat om circa 1500 mensen die al langere tijd aan de kant staan.
- Social Return on Investment (SROI) / Maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO)
- Maatschappelijke banen / Buurtconciërges als volwaardige baan met toegevoegde waarde die zoveel mogelijk ten gelde wordt gemaakt. Ambitie van 100 banen in 2024 waarvan de meerkosten boven de uitkeringslasten worden terugverdiend door een combinatie van een rechtstreekse vergoeding voor de diensten en de bespaarde maatschappelijke kosten (MKBA onderbouwing).
- Combinatie gesubsidieerde arbeid en baten in sociaal domein (gezin, opvoeders, basisinkomen, structuur, voorkomen overerving van armoede en achterstanden, beroep op voorzieningen jeugd, schuldhulpverlening, gezondheidszorg en WMO terugdringen)
- Combineren Wijkaanpak (Lelystad Oost) en participatie / arbeidstoeleiding
- Nieuwe wet inburgering als aanjager voor inclusieve integratie van nieuwkomers

3. Versterken ondernemersklimaat

Opgave
Inzetten op een ondernemersklimaat dat bijdraagt aan het behoud van bestaande bedrijven en de doorgroei van deze bedrijven bevordert (van klein- naar midden- en grootbedrijf).

Activiteiten/acties/projecten
- Transitie van informatieplein wonen en ondernemen naar ondernemersloket (betere herkenbaarheid, snelle kwalitatieve dienstverlening, informatievoorziening, begeleiding en ondersteuning bijv naar kredietverschaffers, belastingdienst, KvK, ZLF)
- Focus op ondernemersdienstverlening, efficiencyslag aansluiting front-backoffice
- Mogelijkheid onderzoeken van stadsbreed ondernemersfonds
- Aanvullende dienstverlening met Horizon Flevoland voor ondernemers
- Doorontwikkeling accountmanagement extern en intern. Capaciteit accountmanagement toesnijden op de taken die dienen te worden uitgevoerd op basis van de accountmanagementjaarplannen, liefst in combinatie met ondernemersloket (mede gericht op verwijzing richting fondsen en subsidies) en stimuleren hogere organisatiegraad bedrijfsleven op de verschillende bedrijventerreinen.
- Aansluiting lokale ondernemers op gemeentelijk inkoopbeleid

4. Regionale samenwerking

Opgave
Bijdragen aan sterkte van de voor Lelystad dominante regio. Een sterke metropoolregio levert een sterk Lelystad.

Activiteiten/acties/projecten
- Deelname aan MRA bestendigen; rapporteren via MRA-Journaal
- Focus op overkook/overloop
- Onderzoeken of op economische onderwerpen regionale samenwerking met Regio Zwolle is op te zetten.

5. Aantrekkelijk centrum van de stad

Opgave
Inzetten op een toekomstbestendig, goed functionerend en aantrekkelijk Stadshart ter versterking van de ontwikkeling van de stad als geheel en de stedelijke economie in het bijzonder.

Activiteiten/acties/projecten
- Begeleiden naar een goede organisatiegraad binnen het Stadshart door het organiserend vermogen te versterken.
- Initiëren en faciliteren om samen met stakeholders te komen tot een gedragen visie per deelgebied.
- Uitvoeren projecten openbare ruimte (Agorahof, ABC locatie), faciliteren nieuwbouw dat draagvlak vergroot (Theaterkwartier, Zilverpark Oost, Parkwijk)
- Faciliteren en uitvoeren van relevante acties uit recent gepleegde onderzoeken zoals bijvoorbeeld het in 2019 opgestelde programmaplan ten behoeve van een duidelijke positionering van het Stadshart waarbij tevens uit wordt gekeken naar de bevindingen van de rekenkamer.
- Ter versterking van het Stadshart inzetten op de concentratie van functies in het Stadshart en Stationsgebied. Bijvoorbeeld de huisvesting van de vervangingsvraag van kantoren en detailhandel vanuit het Lelycentre.

6. Uitbouwen en verzilveren propositie (profilering, acquisitie, marketing en promotie)

Opgave
Gezien de groeiambitie van de gemeente Lelystad (100.000 inwoners; 10.000 nieuwe banen), zijn een goede profilering, acquisitie, marketing en promotie van essentieel belang.

Acquisitie
Naast het actief benaderen van potentiële vestigers gaat acquisitie ook om het promoten van Lelystad als vestigingsplaats, het participeren in netwerken (NDL, TLN, SADC, AAA) en het faciliteren van bedrijven in het vestigingsproces. De ervaringen vanuit het veld laten zien dat de gepleegde inzet van grote toegevoegde waarde is geweest in de afgelopen jaren:

enerzijds resulterend in de verkoop van bedrijventerreinen en anderzijds in het creëren van werkgelegenheid. In het kader van de schaalsprong Lelystad (LNL) is het aantrekken van 10.000 nieuwe banen van groot belang. In de aankomende jaren liggen er daarnaast veel kansen klaar om verzilverd te worden.

Activiteiten/acties/projecten

1. Profilering
- Articuleren economisch profiel (dat voor een groot deel een resultante is van alle profielen binnen Flevoland en de MRA -een bepaald profiel heb je, dat kun je je niet los van de omgeving zelf aanmeten-).
- Uitdragen profiel binnen en buiten Lelystad (AAA, Plabeka, Verstedelijkingsstrategie MRA, Economische Schaalsprong MRA, Economische Visie Lelystad)

2. Acquisitie
- Tweejaarlijks opstellen van een acquisitieplan
- Benaderen potentiële vestigers
- Opvang/ontvangst potentiële vestigers
- Informatief-persuasief relatie onderhouden met leads
- Bidbook's opstellen voor leads via Horizon of MRA
- Faciliteren van de eerste fase van het vestigingsproces
- Relatie-onderhoud van (potentiële) leads hetzij via bezoeken hetzij via (netwerkbijeenkomsten, beurzen e.d.)
- Relatie-onderhoud met andere acquisiteurs in Flevoland en MRA
- Acquisitie voor havenontwikkeling FKH
- Acquisitie website actualiseren en up to date houden

3. Marketing en promotie
- Marketing- en promotieactiviteiten die aansluiten bij economische profiel/profilering
- Samenwerken / afstemmen Horizon/MRA
- Publiceren in vakbladen (haven, luchthaven, transport e.d.)

7. Kansen op het gebied van transitiesectoren: energie, circulaire economie en CO2-reductie

Opgave

De gemeente Lelystad levert daar waar mogelijk haar bijdrage aan het behalen van de nationale en internationale doelstellingen op het gebied van klimaat, duurzaamheid en energie en benut kansen die deze transitiesectoren met zich meebrengen.

Activiteiten/acties/projecten
- Begeleiden ondernemers bij financieren en opschalen van kansrijke concepten via business development faciliteiten bij Horizon. Het bieden van ondersteuning bij innovatie/experimenten en onderzoek bij lokale bedrijven in Lelystad
- Bijdragen aan het in stand houden van platforms als Circulair Platform Flevoland, Economic Board Flevoland en PRICE om bij te dragen aan een innovatief ecosysteem rond circulaire economie.

- Zicht krijgen op grondstofstromen & monitoring (i.s.m. MRA en provincie)
- Potentiescan circulaire bedrijvigheid Lelystad
- Retourlogistiek. Op termijn komen tot integraal plan Denk ook aan teruggestuurde / end-of-use producten. Batavia Stad is in die zin al iets soortgelijks.
- Ondersteuning Praktoraat Circulaire Regionale Economie
- Onderzoek naar een Circulair ambachtscentrum
- Aansluiting PRICE
- Op termijn onderzoek om de mogelijkheden van een milkrun systeem (coöperatief duurzaam vervoersconcept door stromen aan elkaar te verknopen) in kaart te brengen
- Op termijn werken aan clustervorming circulaire economie in triple helix-samenwerking.
- Opwekking / opslag stroomzekerheid van belang: Energiehub Flevokust
- SPRONG CIRCOLLAB

8. Human Capital

Opgave

Een goed gekwalificeerde beroepsbevolking die aansluit bij de economische ontwikkeling van de stad. Inzet op een skillsgerichte arbeidsmarkt.

Activiteiten/acties/projecten

- Bevorderen van samenwerking tussen en het verbinden van ondernemers, onderwijs en overheden (triple helix) per cluster
- Stimuleren weerbaarheid van het MKB (MKB deal digitalisering HCA/ digitale werkplaats Flevoland) -meedoen aan MBO ICT Fieldlab (opleidingscentrum voor IT waar studenten, werkenden, werkzoekenden en bedrijven terecht kunnen voor vragen opdrachten en opleidingen;
- Ontwikkelen van een centrum voor leven lang ontwikkelen in samenwerking met het MBO College Lelystad, house of skills en het Werkbedrijf Lelystad
- Verder stimuleren van Scala, (de ontwikkeling van een passend en innovatief opleidingspakket, dat goed aansluit bij de behoefte van partijen en van bedrijfsleven op en rond Lelystad Airport)
- Bijdragen aan het Initiatief voor een bouwacademie
- Secundaire agrofood: bevorderen opleiding mn procestechnologie
- Sluiten van convenanten met hogescholen en universiteiten om stageplaatsen en onderzoeken aan de stad te verbinden om zo studenten, onderzoekers en bedrijfsleven aan elkaar en Lelystad te verbinden.
- Techniekcampus van duurzame energie en logistiek, circulaire economie en bijbehorende kennisontwikkeling, verspreiding en valorisatie op het gebied van smart technologie en dienstverlening. Een plaats om te komen tot een ‘next level’ op het terrein van leven lang ontwikkelen. Flexibele agenda van aanbod- en vraagfactoren leidend tot een verdieping van hybride leeromgevingen tussen onderwijs, bedrijfsleven en overheid.
- Smart Industries en Logistics onderzoek en opleiding. Verdere uitbouw van de propositie betekent dat de stad van karakter verandert. Een dominante logistieke sector kan een zichzelf versterkend systeem opleveren. Hier horen uitstekende onderzoek- en opleidingsfaciliteiten bij zoals een fieldlab Smart Industry Circulair en een House of Logistics.
- Onderzoek of participatie Kenniscampus Urban Innovation Institute mogelijk is;
- Onderzoek of participatie Field lab Duurzaamheid en Energietransitie mogelijk is.

9. Goederengerichte sectoren: maakindustrie en logistiek

Opgave
Verdere uitbouw van de logistiek en maakindustrie die een belangrijke factor zijn bij de verdere economische ontwikkeling van de stedelijke economie en vergroten van de werkgelegenheid.

Activiteiten/acties/projecten
- Stimuleren clustervorming Logistiek middels triple helix (Logistiek Cluster Flevoland, LCF)
- Beschikbaar hebben van juiste werklocaties: waaronder strategische XXL kavels[53]
- Lobby dat LCF één van de logistieke clusters wordt indien het Rijk de regie pakt.
- Aspecten rond "Human Capital" met raakvlakken "inclusieve arbeidsmarkt", "bereikbaarheid", "aantrekkelijke werklocaties", "profilering", acquisitie, marketing, promotie" zijn opgenomen in de desbetreffende andere opgaven.

10. Vrijetijdseconomie

Opgave
Uitbouwen van de vrijetijdseconomie ten behoeve van de aantrekkelijkheid van Lelystad en de versterking / ontwikkeling van de economie.

Activiteiten/acties/projecten
- Uitvoering van het Uitvoeringsprogramma Vrijetijdseconomie
- Belangrijke parallelle projecten/programma's zijn Lelystad Next Level, Nationaal Park Nieuw Land (poort Oostvaardersplassen Lelystad), Kustvisie projecten zoals Schiereiland, Oostvaardersoevers (incl. Kop van de Knardijk) en ontwikkeling Bataviakwartier.
- Uitwerken Lelystad reiswaardig

Aanpalende beleidsterreinen

A. Bereikbaarheid
Inzetten op het behoud en verdere uitbouw van een goede bereikbaarheid ten behoeve van de ontwikkeling van de stad als geheel en de stedelijke economie in het bijzonder.

Activiteiten/acties/projecten
- Streven naar een multimodaal knooppunt (sea-, air-, road- en railport) koppeling met logistieke hotspot)
- Ontwikkeling Flevokust Haven, voor binnenvaartroutes Hoofdvaarweg Amsterdam-Lemmer en Amsterdam-Kornwerderzand. Verbetering / verdieping vaarweg Kornwerderzand (BV). Na verbreding doorgang sluizencomplex Kornwerderzand naast binnenvaart (barge) onderzoek doen naar de mogelijkheden voor kustvaart (short sea shipping).
- Verbreding A6 tussen Almere en Lelystad, uiterlijk in 2026
- Provinciale netwerkstudie bereikbaarheid Lelystad (2022)
- Verbeteren verbinding Enkhuizen – Lelystad (met name short cut Baai van Eesteren)
- Versterking OV aanbod: verbinding van werklocaties

[53] Via de zogenaamde Waalwijkse methode (zie rapport van de Stecgroep, 18 oktober 2022)

- Realiseren van de 30-minuten bereikbaarheid binnen de MRA (wonen, werken, leren)
- Aansluiten op doelstellingen en ambities in LNL, Woonvisie, Mobiliteitsvisie, MRA-Verstedelijkingsstrategie, MRA-Oostflankstrategie
- Lobbywerk bij relevante partijen voor o.a. Lelylijn, Kornwerderzand, N23/A23 etc.

B. Lelystad Airport

Lelystad Airport dient zo snel mogelijk te openen.

Activiteiten/acties/projecten

- Lobby
- Luchthavenopleiding starten na opening
- Nachttrein naar Lelystad
- Hoogfrequentere bediening Lelystad CS na opening Lelystad Airport

C. Wonen

- In perioden waar de economie harder groeit dan het inwonertal, tijdelijke voorzieningen treffen voor huisvesting tijdelijke arbeidsmigranten (beleid rond short en long stay).
- Verbeteren afstemming woningbouwprogrammering met toekomstige stedelijke beroepsbevolking.

D. Ruimte

- Economisch beleid planologisch borgen in bijvoorbeeld Omgevingsvisie, omgevingsplannen en gebiedsvisies.
- Deelname aan projectgroepen ten behoeve van uitvoering economisch beleid
- Advisering WABO bij initiatieven die ruimtelijk niet mogelijk zijn (omgevingsvergunningen)